

Projekt

z dnia 31 grudnia 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ MIKOŁOWA**

z dnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów
na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), na wniosek Burmistrza Mikołowa

**Rada Miejska Mikołowa
uchwala:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025–2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mikołowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Spis treści

Wykaz skrótów

Wprowadzenie

Metodologia opracowania Strategii

Podstawy prawne

Spójność z dokumentami strategicznymi

Dokumenty krajowe

Dokumenty regionalne

Dokumenty lokalne

Metodologia badań społecznych

Wybór metod i technik badawczych

Dobór próby i narzędzie badawcze

Charakterystyka gminy Mikołów

Położenie

Sytuacja demograficzna

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Edukacja i wychowanie

Kultura, sport i rekreacja

Opieka zdrowotna

Bezpieczeństwo publiczne

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Gminny system pomocy społecznej

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

Struktura badanej próby

Problemy społeczne

Problem alkoholowy

Problem nikotynowy

Problem narkotykowy

Problem przemocy

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Uczestnictwo w grach hazardowych
Inne uzależnienia behawioralne
Rynek pracy
Ubóstwo i wykluczenie społeczne
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
Zdrowie psychiczne

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

Struktura badanej próby
Problem alkoholowy
Problem nikotynowy
Problem narkotykowy
Problem przemocy
Korzystanie z urządzeń elektronicznych
Uczestnictwo w grach hazardowych
Zdrowie psychiczne
Zaburzenia odżywiania
Ocena relacji społecznych, aktywności i rozwiązywania problemów

Sytuacja społeczna gminy Mikołów

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej
Wsparcie osób z niepełnosprawnością
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień
Przeciwdziałanie przemocy domowej
Aktywność i integracja społeczna seniorów
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób
podlegających wykluczeniu społecznemu
Wsparcie osób z problemem ubóstwa
Zdrowie psychiczne

Część programowa

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych
Cel strategiczny nr 1
Cel strategiczny nr 2
Cel strategiczny nr 3

Cel strategiczny nr 4

Cel strategiczny nr 5

Cel strategiczny nr 6

Ramy finansowe Strategii

System wdrażania Strategii

System aktualizacji Strategii

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

Monitoring i ewaluacja

Wnioski i podsumowanie

Bibliografia

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Spis tabel

Spis wykresów

Wykaz skrótów

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CUS – Centrum Usług Społecznych w Mikołowie

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie

MDK – Miejski Dom Kultury w Mikołowie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Mikołowie

pp. – punkt procentowy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PWD – Placówka Wsparcia Dziennego

UM – Urząd Miasta Mikołów

WTZ – warsztaty terapii zajęciowej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Mikołów

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze oraz społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, uwydatniając stare i generując nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo

¹ Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*.

² N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ▶ wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- ▶ wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- ▶ zdrowie psychiczne,
- ▶ profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- ▶ przeciwdziałanie przemocy domowej,

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

- ▶ aktywność i integracja społeczna seniorów,
- ▶ promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ▶ wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom gminy Mikołów dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcie w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.
2.	Sformułowanie misji i wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego w trakcie i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i

rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
9. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
10. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
11. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
12. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- ▶ **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),** będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- ▶ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,** której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁵.
- ▶ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- ▶ Strategia Demograficzna 2040,
- ▶ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- ▶ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- ▶ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- ▶ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,

⁵ *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.*

- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów są: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030, Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2017-2025.

Dokumenty lokalne

Najistotniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2020-2030, odpowiadająca na zachodzące zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym. Dokument wyznacza podstawowe kierunki rozwoju, które mają za zadanie zapewnić odpowiednią jakość i poziom życia mieszkańców, równocześnie przeciwdziałając negatywnym zjawiskom i barierom. Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2020-2030 wyznacza 3 cele strategiczne:

- Wysoka dynamika rozwoju przedsiębiorczości w środowisku transformacji gospodarczej i z wysoką odpornością na kryzysy strukturalne,
- Wysoka dynamika wzrostu jakości życia społeczności lokalnej w środowisku integracji, kompetencji, solidarności, aktywności i postaw obywatelskich,
- Witalne i coraz bogatsze dziedzictwo środowiskowe w harmonijnej przestrzeni poprzez inteligentną prewencję i rozwój ekosystemów oraz skuteczne zarządzanie przestrzenią.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁶.

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie gminy Mikołów, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Mikołów zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁷. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową za pomocą techniki **CAWI** (ang. Computer Assisted Web Interviews), zakładającej przeprowadzenie badań za pomocą kwestionariuszy ankiet udostępnianych drogą elektroniczną. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentatywną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Badania zostały przeprowadzone w lipcu i wrześniu 2024 roku i wzięło w nich udział **699 dorosłych mieszkańców** oraz **1 120 uczniów** z terenu gminy Mikołów. Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 1,0 pp. od 100%.

⁶ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

⁷ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

Charakterystyka gminy Mikołów

Położenie

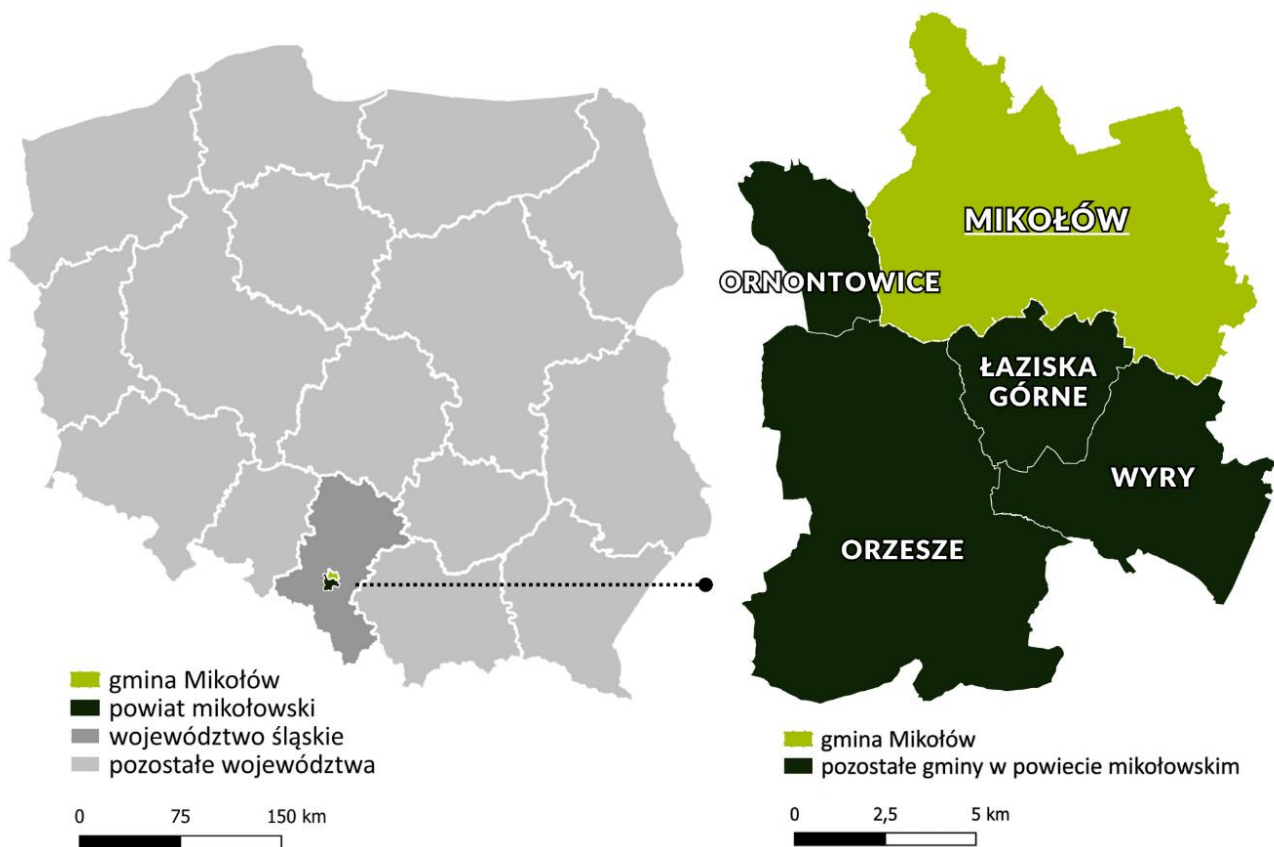
Mikołów jest miastem położonym w powiecie mikołowskim, w województwie śląskim. Zajmuje ono powierzchnię 79 km² i graniczy z miastami: Tychy, Katowice, Ruda Śląska, Orzesze i Łaziska Górne oraz z gminami wiejskimi: Gierałtowice, Ornontowice i Wiry. Mikołów wchodzi w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (podregion tyski) – pierwszej metropolii w kraju, mającej na celu zintegrowane zarządzanie oraz rozwój jednego z najbardziej zurbanizowanych i przemysłowych regionów w Polsce. Na sieć osadniczą Gminy składa się dzielnica Kamionka oraz 5 sołectw: Borowa Wieś, Bujakow, Mokre, Paniowy oraz Śmiłowice.

Mikołów cechuje się korzystnym układem komunikacyjnym – przez jego obszar przebiegają drogi krajowe nr 44 (Gliwice – Kraków) oraz nr 81 (Katowice – Skoczów). System transportowy uzupełniają drogi wojewódzkie i powiatowe oraz połączenia kolejowe. Ponadto na północ od Gminy ciągnie się autostrada A1, a od wschodu – autostrada A4. Dogodne uwarunkowania komunikacyjne wpływają na intensywny rozwój gospodarczy Mikołowa.

Istotnym elementem Gminy w zakresie struktury funkcjonalno- przestrzennej są tereny zielone – na jej obszarze występują dwa zespoły przyrodnicze krajobrazowe (Wzgórze Kamionka oraz Dolina Jamny), obszar chronionego krajobrazu (Potok Bujakowski) oraz 9 pomników przyrody. Kluczową rolę przyrodniczo-krajobrazową pełnią również: Śląski Ogród Botaniczny, lasy Panewicki i Borowski, kamieniołom Wapienniki, Park Planty oraz Fiołkowa Góra.

Dzięki swojej bogatej historii sięgającej średniowiecza, Gmina odznacza się również znacznym potencjałem kulturowym, co wpływa nie tylko na jakość życia oraz wysoki poziom aktywności i integracji mieszkańców, ale stanowi także istotny czynnik rozwojowy. Rozwijająca się infrastruktura o charakterze społecznym, edukacyjnym, rekreacyjno-sportowym oraz kulturowym stanowi atrakcyjne miejsce do życia zarówno dla obecnych, jak i przyszłych mieszkańców.

Rysunek 1. Położenie gminy Mikołów

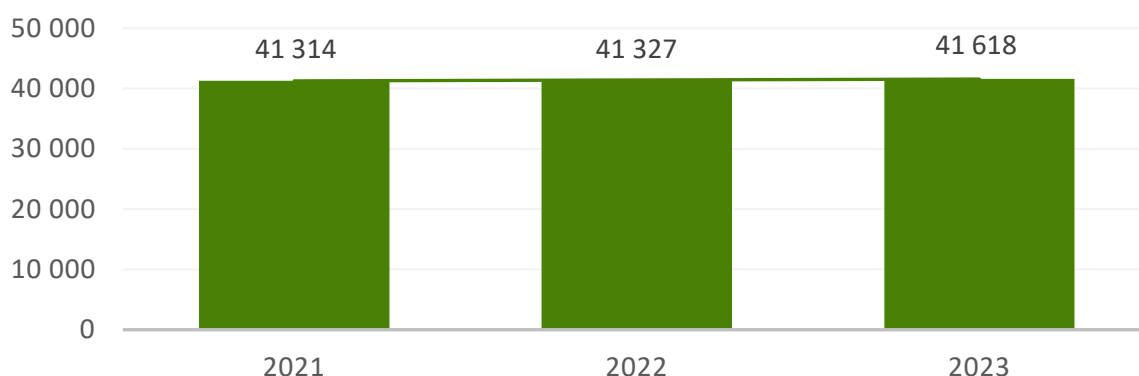
Źródło: opracowanie własne

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Mikołów w 2023 roku zamieszkiwało 41 618 osób (stan na 31 grudnia 2023 roku). Na przestrzeni analizowanych trzech lat liczba mieszkańców uległa stopniowemu wzrostowi o 0,7%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Mikołów w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Mikołów w 2023 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -2,10 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował taką samą wartość jak w przypadku powiatu mikołowskiego oraz wyższą w stosunku do województwa śląskiego (-5,56). Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalny jest systematyczny wzrost przyrostu naturalnego na 1 000 ludności: w 2021 roku wynosił on -3,59, w 2022 roku -2,88, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie kształtował się na poziomie -2,10. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Mikołów w porównaniu do powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
gmina Mikołów	-3,59	-2,88	-2,10
powiat mikołowski	-3,69	-3,07	-2,10
województwo śląskie	-7,15	-5,76	-5,56

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Mikołów według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- ▶ 19,4 mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- ▶ 57,7% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- ▶ 22,9% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni analizowanych lat udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności utrzymywał się na stałym poziomie – 19,4%, z kolei w przypadku osób w wieku

produkcyjnym dostrzegalny jest stopniowy spadek, kształtujący się na poziomie 0,7 pp. Odwrotne tendencje dostrzec można w przypadku odsetka osób w wieku poprodukcyjnym – wzrost wartości wynosił 1,6 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie śląskim i w całym kraju. W 2023 roku w województwie było to 17,3% osób w wieku przedprodukcyjnym, 57,9% w wieku produkcyjnym oraz 24,9% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,4% w wieku produkcyjnym oraz 23,3% w wieku poprodukcyjnym⁸.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Mikołów w latach 2021-2023 (w procentach)

wyszczególnienie	2021	2022	2023
wiek przedprodukcyjny	19,4	19,4	19,4
wiek produkcyjny	58,4	58,1	57,7
wiek poprodukcyjny	22,3	22,6	23,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

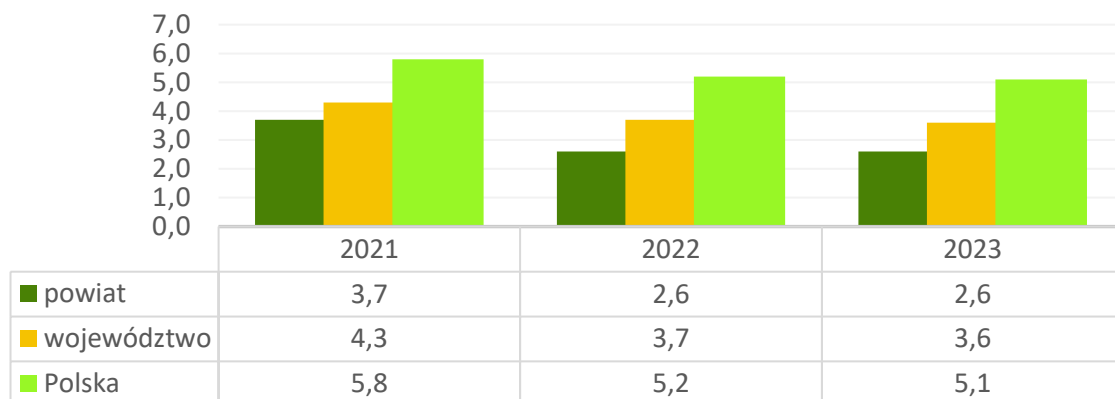
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu mikołowskiego. W 2023 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 2,6%, a więc była niższa w porównaniu do województwa (3,6%) oraz kraju (5,1%). Zarówno w powiecie mikołowskim, województwie śląskim jak i w całym kraju stopa bezrobocia rejestrowanego wykazuje tendencje spadkowe. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

⁸ dane za 2023 rok.

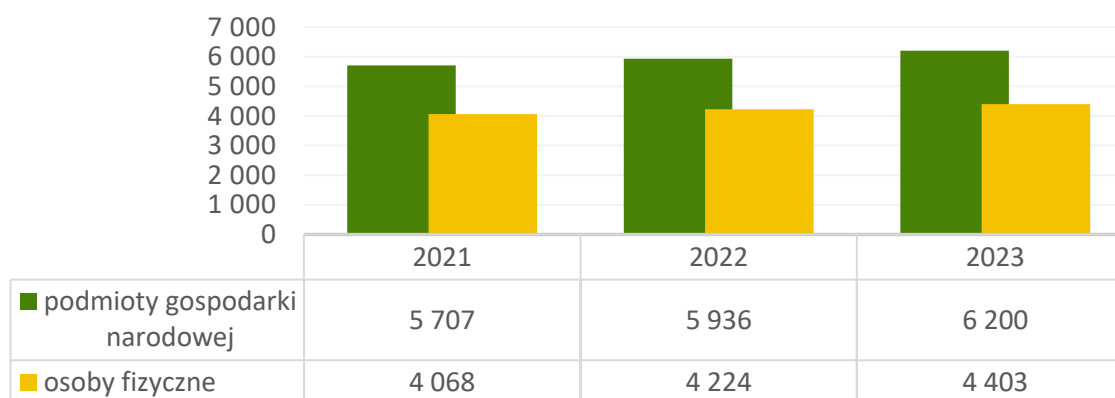
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim na przestrzeni lat 2021-2023 w porównaniu do województwa śląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Mikołów na koniec 2023 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 6 200 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 4 403 (71,0%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Mikołów ulegała systematycznemu wzrostowi.

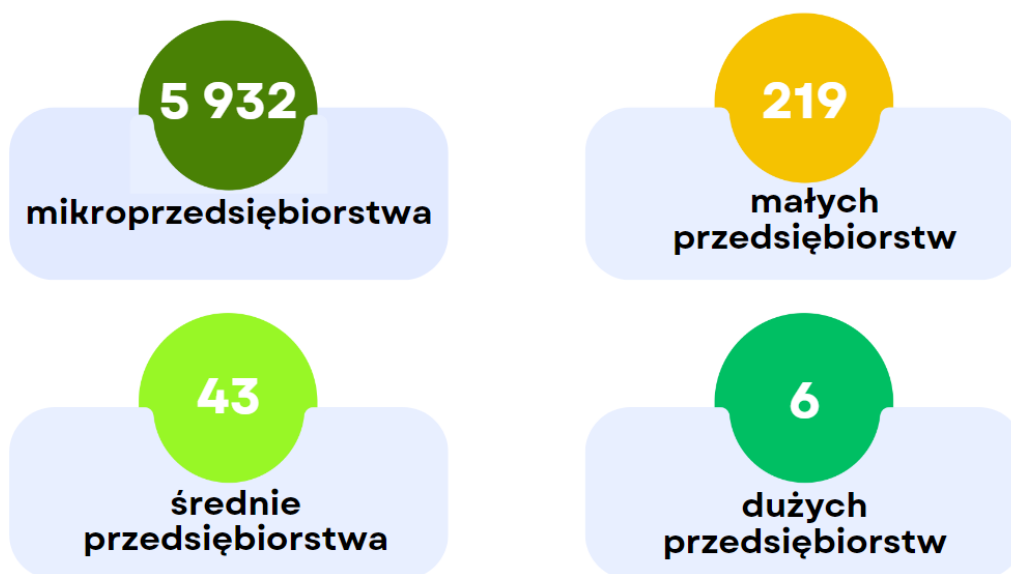
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Mikołów w latach 2021-2023

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Mikołów według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 5 932 (stan na koniec 2023 roku). Działalność prowadzi również 219 małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników, 43 średnie przedsiębiorstwa z liczbą od 50 do 249 pracowników oraz 6 dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 osób.

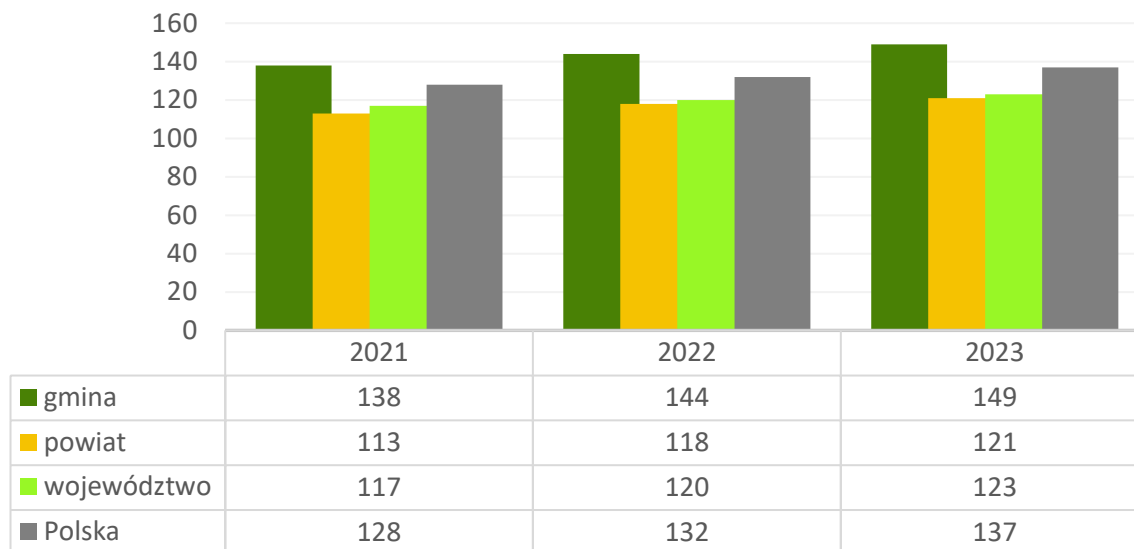
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Mikołów według klas wielkości (stan na koniec 2023 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw działających w gminie Mikołów. Porównując wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 ludności można zaobserwować zdecydowanie korzystniejszą sytuację w Gminie niż w przypadku powiatu, województwa oraz kraju, na co wpływ może mieć m.in. wysoki poziom aktywności gospodarczej wśród lokalnej społeczności. Analizując zaprezentowane dane można zauważyć, że w 2023 roku wskaźnik dla gminy Mikołów wynosił 149 podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności, natomiast najniższą wartość odnotowano dla powiatu mikołowskiego (121). Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest jego stopniowy wzrost we wszystkich analizowanych jednostkach, a w przypadku gminy Mikołów kształtuje się on na poziomie 8,0%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim, województwie śląskim oraz Polsce w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

W 2023 roku na analizowanym terenie funkcjonowały następujące placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym była gmina Mikołów:

- ▶ Szkoła Podstawowa nr 1 im. Powstańców Śląskich,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Polskich Olimpijczyków,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Konopnickiej,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 5 im. Gustawa Morcinka,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 7 im. Kornela Makuszyńskiego,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 8 im. Wojciecha Korfantego,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 10 im. Jerzego Kukuczki,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 11 im. Janusza Korczaka w Zespole Szkolno-Przedszkolnym,
- ▶ Szkoła Podstawowa nr 12 im. Józefa Janika.

Na sieć edukacyjną gminy Mikołów składa się również 11 przedszkoli oraz Żłobek Miejski, zapewniający opiekę nad dziećmi do lat 3.

Ponadto, na terenie Gminy funkcjonują również następujące placówki oświatowe realizujące kształcenie na poziomie ponadpodstawowym:

- ▶ I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Miarki,

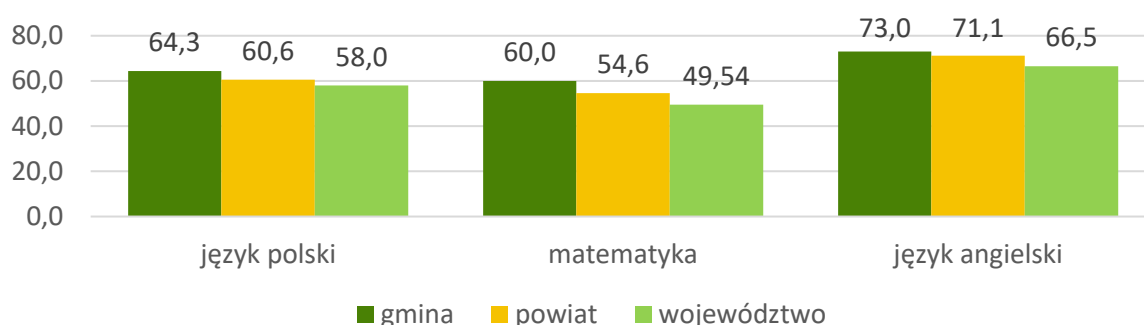
- ▶ II Liceum Ogólnokształcące im. rotmistrza Witolda Pileckiego,
- ▶ Zespół Szkół Technicznych.

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej dostępnej dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy są placówki oświatowe prowadzone przez podmioty prywatne, do których zaliczyć można 1 klub dziecięcy, 4 żłobki oraz Prywatną Szkołę Podstawową z Oddziałami Dwujęzycznymi Dual im. Ojca F. Jordana.

W celu optymalizacji funkcjonowania jednostek organizacyjnych działalność prowadzi **Centrum Usług Wspólnych**, obsługujące 25 podmiotów z terenu Gminy, w tym placówek oświatowych, Centrum Integracji Społecznej, Dzienny Dom Pomocy, Żłobek Miejski oraz Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka⁹.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Mikołów w porównaniu do średniej dla powiatu mikołowskiego oraz województwa śląskiego. Z zebranych danych wynika, że młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali wyższe wyniki ze wszystkich analizowanych przedmiotów względem powiatu i województwa. Najgorszy rezultat uczniowie z gminy Mikołów osiągnęli z matematyki, uzyskując średni wynik na poziomie 60,0%, zaś najlepiej poradzili sobie z językiem angielskim, w przypadku którego wartość wynosiła 73,0%. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z gminy Mikołów, powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego

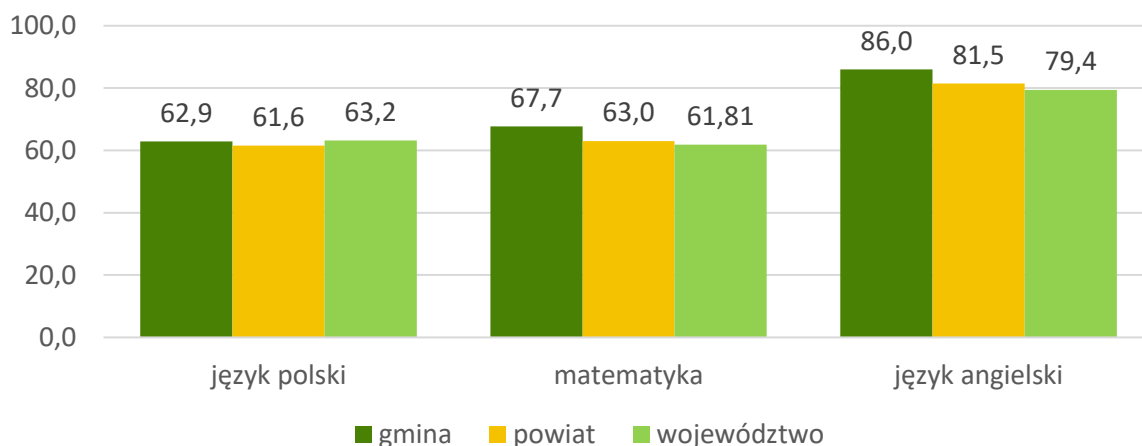
Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku wyników z egzaminu maturalnego – uczniowie szkół ponadpodstawowych z gminy Mikołów osiągnęli wyższe wyniki w porównaniu do średniej dla powiatu oraz województwa z matematyki oraz języka angielskiego. Wyjątek stanowi rezultat egzaminu maturalnego z języka polskiego, w przypadku którego najwyższy wynik odnotowano dla

⁹ Od 1 stycznia 2025 r. CIS i DPP nie będą obsługiwane w strukturach CUW.

województwa śląskiego (63,2%), natomiast w gminie Mikołów było to 62,9%. Najlepiej maturzyści z terenu Gminy poradzi sobie z językiem angielskim, dla którego średnia zdawalność kształtowała się na poziomie 86,0%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 6. Wyniki egzaminu maturalnego w 2024 roku uczniów z gminy Mikołów, powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego (poziom podstawowy)

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Istotnym wsparciem dla najzdolniejszych uczniów i studentów z terenu Gminy jest stypendium przyznawane przez Burmistrza. W roku szkolnym 2020/2021 nagrodzono 290 uczniów oraz 32 studentów, w roku szkolnym 2021/2022 było to 278 dzieci, z kolei w roku szkolnym 2022/2023 – 288 nagród¹⁰.

W Gminie prowadzony jest również dualne kształcenie zawodowe, polegające na współpracy szkół z przedsiębiorcami w celu szkolenia młodocianych pracowników. Taki model zapewnia możliwość zdobywania wiedzy teoretycznej w szkole i praktycznych umiejętności w realnych warunkach w przedsiębiorstwach. W 2022 roku w ramach przygotowania zawodowego dofinansowanie przyznano 32 przedsiębiorcom, natomiast w 2023 roku – 23 pracodawcom.

Gmina Mikołów systematycznie prowadzi działania w zakresie doposażania placówek oświatowych w niezbędne materiały edukacyjne, pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy, a także modernizacji i prac remontowych obiektów, podnosząc tym samym jakość kształcenia i zapewniając odpowiednie warunki edukacyjne.

¹⁰ Raport o stanie Mikołowa za lata 2021-2023

W 2023 roku placówki oświatowe uczestniczyły w wielu programach edukacyjnych i profilaktycznych, w tym m.in.: „Poznaj Polskę”, „Zielona Pracownia 2023”, „Cegiełki zdrowia”, „ABC Empatii”, „ABC Ekonomii”, „Dostępna Szkoła”, czy też „Właściwe żywienie dzieci i młodzieży”¹¹.

Kultura, sport i rekreacja

Instytucją działającą w zakresie kultury na terenie Gminy jest **Miejski Dom Kultury w Mikołowie**, będący samorządową instytucją kultury. Jego głównym celem jest tworzenie, prezentacja, upowszechnienie, zaspokajanie i zapewnienie dostępu do dóbr kultury. stwarzając bogatą ofertę zajęć zarówno dla dzieci i młodzieży, dorosłych, jak i osób starszych. W 2023 roku w ramach MDK funkcjonowały chóry zespoły, takie jak:

- ▶ Capella Nicopolensis,
- ▶ Chór Chopin,
- ▶ Chór Harmonia,
- ▶ Chór żeński Gloria,
- ▶ Zespół Mikołowianki,
- ▶ Zespół Mokrzanek.

Instytucja oferuje szeroką ofertę zajęć skierowanych do mieszkańców Gminy, urozmaicając możliwości spędzania czasu wolnego. Organizuje koncerty zespołów profesjonalnych i amatorskich, spektakli teatralnych, jarmarków okolicznościowych czy też spotkań dyskusyjnych. Wśród najważniejszych imprez cyklicznych MDK wymienić można Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Mikołowskie Dni Muzyki”, Międzynarodowy Plener Malarski „Impresje Mikołowskie”, Dni Mikołowa, Marcinowe Święto oraz Dzień Dziecka.

W ramach działalności MDK zorganizowano zimowe i letnie półkolonie dla dzieci (we współpracy z Hufcem ZHP Ziemi Mikołowskiej), eliminacje powiatowego konkursu recytatorskiego dla szkół podstawowych „Mały OKR 2023”, Dzień Dziecka na Rynku w Mikołowie, spotkanie z Mikołajem w Sali widowiskowej, czy też bajkowe spektakle w Teatrze Młodsze Widza.

Do najważniejszych wydarzeń zorganizowanych przez MDK w 2023 roku można zaliczyć:

- ▶ Dziecięce Impresje,

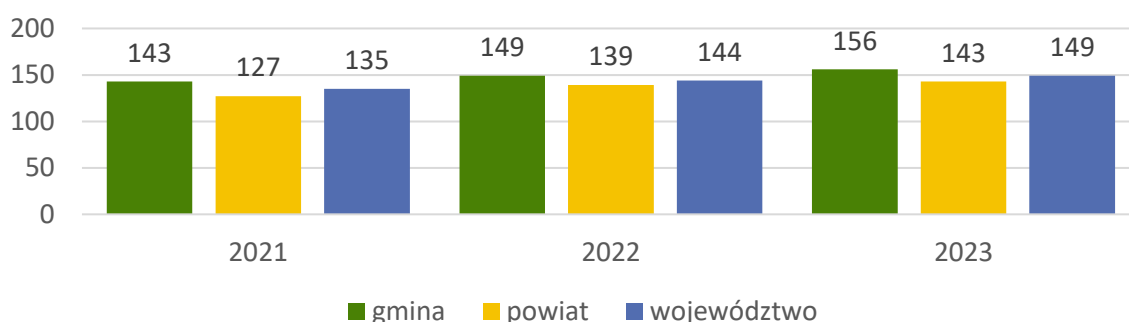
¹¹ Raport o stanie Mikołowa za 2023 r.

- ▶ Mikołowskie Dni Muzyki,
- ▶ Koncert TULINKI BAND,
- ▶ działania o charakterze proekologicznym.

Kolejną instytucją działającą w zakresie kultury na terenie Gminy jest **Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie**, pełniąca zadania dotyczące rozwoju i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. W jej ramach funkcjonuje również 7 filii. Biblioteka realizuje podstawowe działania statutowe w zakresie gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów oraz w zakresie promocji książki, biblioteki i czytelnictwa wśród lokalnej społeczności.

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim oraz województwie śląskim w latach 2021-2023. Na podstawie danych statystycznych można dostrzec, że liczba czytelników w Gminie na przestrzeni analizowanych lat wykazywała tendencje wzrostowe, osiągając w 2023 roku wartość 156. Należy podkreślić, iż na przestrzeni analizowanych lat liczba czytelników bibliotek publicznych w Gminie w przeliczeniu na 1 000 ludności zawsze przyjmowała wyższe wartości zarówno względem powiatu mikołowskiego, jak i województwa śląskiego. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim oraz województwie śląskim w latach 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Istotnymi zasobami w zakresie kultury w gminie Mikołów są również takie instytucje jak **Muzeum w Mikołowie** oraz **Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka**. Pierwsza z nich oferuje wystawy czasowe oraz stałą, poświęconą historii Mikołowa. Do najważniejszych atrakcji dla zwiedzających zaliczyć można mieszkanie starzyka i starki, wzorowane na wnętrzach z lat 1930-1950. Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka prowadzi działalność kulturotwórczą poprzez organizowanie

spotkań autorskich, sesji naukowych, promocji książek, debat literackich czy też wystaw plastycznych. Wśród najważniejszych wydarzeń organizowanych przez jednostkę wymienić można Mikołowski Maj Poetycki oraz Turniej Jednego Wiersza im. Rafała Wojaczka.

W zakresie sportu, na terenie gminy najważniejszą instytucją jest **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie**. Do jego podstawowych funkcji należy organizacja wydarzeń sportowych, promocja sportu i rekreacji, wsparcie lokalnych klubów sportowych, realizacja różnorodnych programów dla dzieci i młodzieży, a także zarządzanie istniejącymi obiektami sportowymi. W 2023 roku w Mikołowie funkcjonowało 17 klubów i stowarzyszeń sportowych zrzeszających ponad 2300 osób. Dzięki tym działaniom MOSiR skutecznie przyczynia się do rozwoju kultury fizycznej i sportu w Mikołowie, poprawiając tym samym jakość życia mieszkańców.

Sportowcy z Gminy uczestniczą w wielu zawodach osiągając liczne sukcesy, w tym m.in. Mistrzostwo Świata w akrobatyce powietrznej, Wicemistrzostwo Świata w łucznictwie oraz Puchar Polski w rugby na wózkach. Najmłodsi mieszkańcy Mikołowa odnoszą również sukcesy w wielu dyscyplinach o randze regionalnej (Mistrzostwa Śląska) i krajowej (Mistrzostwa Polski).

W 2023 roku w gminie Mikołów zorganizowano szereg wydarzeń sportowych, a do najważniejszych zaliczyć można:

- ▶ Trójstyk – Kobieta na medal,
- ▶ Rajd Rowerowy Różowej Wstążki,
- ▶ Męski Fest,
- ▶ Mikołowska Senioriada na sportowo,
- ▶ Czwartki Lekkoatletyczne (zawody lekkoatletyczne dla dzieci),
- ▶ Spartakiada Osób Niepełnosprawnych,
- ▶ Mikołajki na lodzie,
- ▶ Turniej mini-hokeja „Winter Classic”.

Opieka zdrowotna

Na system opieki zdrowotnej w Gminie Mikołów składa się 5 poradni, tj. Przychodnia Wielospecjalistyczna wraz z 4 filiami. W zakresie leczenia szpitalnego, działalność prowadzą:

- ▶ Szpital Powiatowy Centrum Zdrowia w Mikołowie z oddziałami: Ginekologicznym, Położniczym z blokiem porodowym, Noworodkowym, Neurologicznym z Pododdziałem

Udarowym, Rehabilitacji Neurologicznej, Chorób Wewnętrznych, Geriatrycznym oraz Blokiem operacyjnym z działem anestezjologii),

- Szpital św. Józefa w Mikołowie z oddziałami: Chirurgii Ogólnej i Chirurgii Onkologicznej, Ortopedii i Rekonstrukcji Narządu Ruchu z Pododdziałem Chirurgii Kręgosłupa, Internistycznym oraz Laryngologicznym.

Dla pacjentów wymagających stałej pielęgnacji, leczenia i rehabilitacji, na terenie Gminy działa Dom Opieki Maria oraz Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Szpital św. Józefa.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Mikołów w 2023 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 176 248 porad. Oznacza to, że na 1 mieszkańca Gminy udzielono wówczas 4,2 porad. Jest to wartość zbliżona do liczby porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu mikołowskiego, która w omawianym roku wynosiła 4,3.

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Mikołów w porównaniu do powiatu mikołowskiego w 2023 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	3	1
liczba porad w ramach POZ	429 089	176 248
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,3	4,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Mikołów bezpieczeństwo i porządek zapewniają funkcjonariusze **Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie**. Poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmują oni również działalność profilaktyczną na terenie Gminy. Organem wspierającym w zakresie porządku publicznego jest **Straż Miejska w Mikołowie**. Do jej zadań należy przede wszystkim ochrona porządku w miejscach publicznych, prowadzenie kontroli ruchu drogowego, współdziałanie z innymi podmiotami w celu ratowania życia i zdrowia mieszkańców, prowadzenie kontroli w zakresie spalania odpadów, udzielanie pomocy w zakresie

usuwania awarii technicznych, skutków klęsk żywiołowych oraz pozostałych lokalnych zagrożeń. W 2021 roku Straż Miejska przeprowadziła ponad 11 tys. interwencji, czynności i działań prewencyjnych, w 2022 roku było to 10 124 działań prewencyjnych, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 10 001.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia **6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych**, zlokalizowanych w miejscowościach: Kamionka, Mokre, Paniowy, Śmitowice, Bujaków oraz Mikołów, a także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. W ich podstawowy zakres działalności wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, jednakże członkowie jednostek OSP zabezpieczają także imprezy sportowe oraz kulturalne organizowane na terenie Gminy. Biorą również aktywny udział w życiu społeczno-kulturowym, m.in. poprzez uczestniczenie w obchodach świąt narodowych, współorganizowanie wydarzeń i uroczystości gminnych.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem¹².

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz

¹² Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10

konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 5. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	• działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	• wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

	• działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3. Systemu pieczy zastępczej	• wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4. Pomocy społecznej	• pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5. Promocji i ochrony zdrowia	• ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6. Wspierania osób niepełnosprawnych	• działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
7. Edukacji publicznej	• nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania
8. Przeciwdziałania bezrobociu	• promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9. Kultury	• kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10. Kultury fizycznej i turystyki	• wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11. Pobudzania aktywności obywatelskiej	• działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych • upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji • udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego • upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12. Mieszkalnictwa	• tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
13. Ochrony środowiska	• ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
14. Reintegracji zawodowej i społecznej	• działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości • rewitalizacji • działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 • działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- ▶ otwarty konkurs ofert,
- ▶ „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- ▶ zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- ▶ zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- ▶ zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecenie zadań w formie:

- ▶ zlecenia usług,
- ▶ zlecenia instytucji,
- ▶ bonu na aktywność (regranting),
- ▶ kooperacyjnego rozwiązania problemów.

Na terenie gminy Mikołów 2023 roku zarejestrowanych było **6 200 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 120 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 28 fundacji. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba stowarzyszeń wzrosła o 18, natomiast w przypadku fundacji – o 9. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

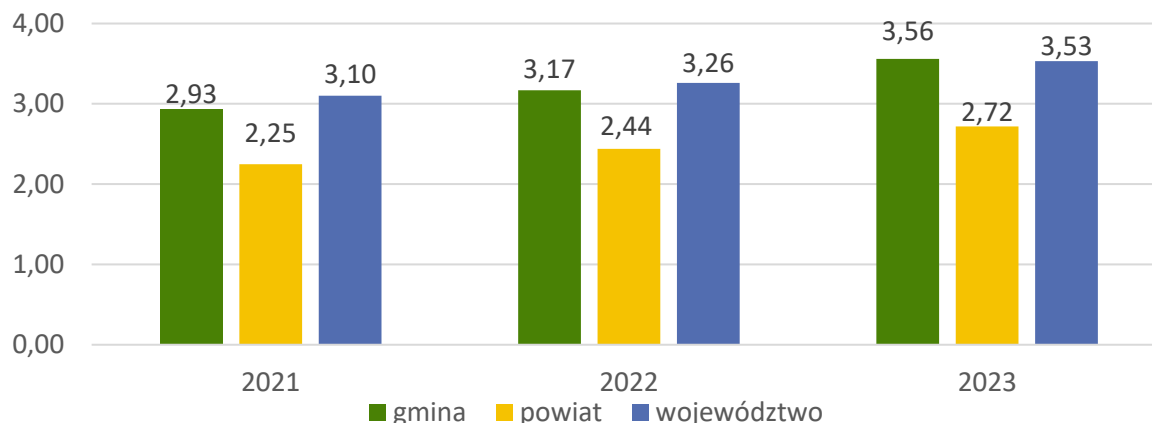
wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	5 707	5 936	6 200
fundacje	19	25	28
stowarzyszenia i organizacje społeczne	102	106	120

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Mikołów w 2023 roku wyniósł 3,56 i tym samym był najwyższy na przestrzeni omawianych

lat. W odniesieniu do danych powiatowych powyższy wskaźnik w Gminie w analizowanym okresie przyjmował wyższe wartości, natomiast niższe w porównaniu do województwa. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim i województwie śląskim na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych (MOPS/CUS, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Na terenie Gminy funkcjonuje **Stowarzyszenie Centrum Społecznego Rozwoju**, będące organizacją społeczną posiadającą status pożytku publicznego. CSR prowadzi działalność w zakresie przeciwdziałania wykluczenia społecznego, aktywizacji grup marginalizowanych społecznie, w tym m.in. osób długotrwale bezrobotnych i z niepełnosprawnością, przeciwdziałanie uzależnieniom oraz prowadzenie działań profilaktycznych w tym zakresie oraz promocja przedsiębiorczości, innowacyjności i kreatywności. Ponadto pełni kluczową rolę w zakresie budowania lokalnego partnerstwa między sektorem publicznym, biznesem i sektorem pozarządowym, a także promocji wolontariatu. Stowarzyszenie podejmuje również szereg inicjatyw dotyczących propagowania aktywnych form spędzania czasu wolnego, kultury i tradycji Górnego Śląska oraz promocji ochrony środowiska i postaw proekologicznych.

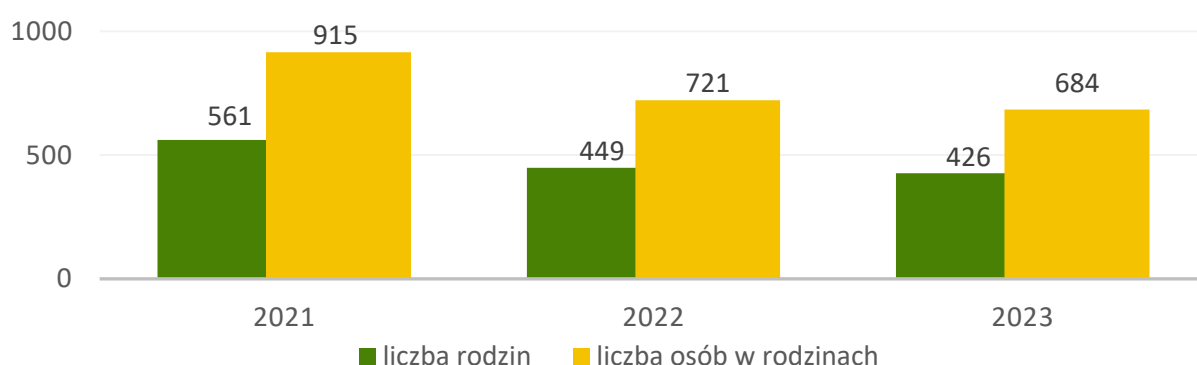
Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹³.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie**, który z dniem 1 stycznia 2025 r. zostanie przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Mikołowie. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. MOPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miejskiej.

W 2023 roku pomocą społeczną objętych było 426 rodzin, w 2022 roku było to 449 rodzin, natomiast w 2021 roku – 561 rodzin. Spadkowi ulegała również liczba osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie były to 684 osoby, w 2022 roku – 721 osób, natomiast w roku bazowym – 915.

Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Mikołów w latach 2021-2023

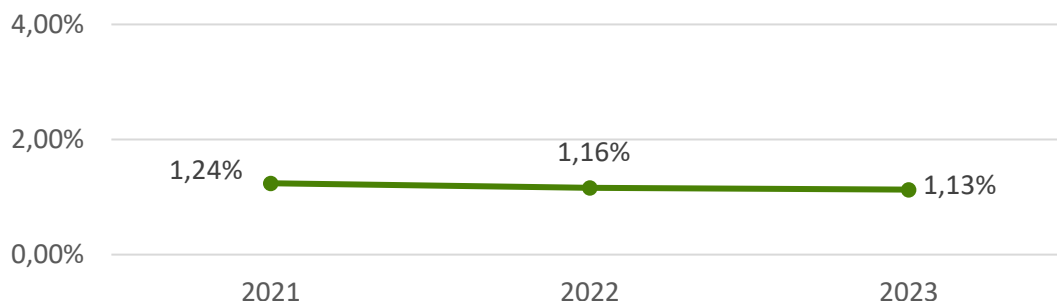
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2021-2023 wartość tego wskaźnika w

¹³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).

gminie Mikołów wykazywała tendencje spadkowe: w 2021 roku było to 1,24%, w 2022 roku – 1,16%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 1,13%.

Wykres 10. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2023 roku z tego typu pomocy korzystało 96 osób w wieku przedprodukcyjnym, 314 osób w wieku produkcyjnym oraz 173 osoby w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było mniej niż kobiet (liczba mężczyzn – 258, liczba kobiet – 325). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2021-2023, dostrzec można spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej oraz nieznaczne wahania w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2021-2023

wiek	2021		2022		2023	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	122	58	127	64	96	49
produkcyjny	402	186	343	172	314	146
poprodukcyjny	218	167	184	139	173	130
ogółem	742	411	654	375	583	325

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

W 2023 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 272 mieszkańcom gminy Mikołów, natomiast świadczenie niepieniężne 298 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczne są wahania liczby osób pobierających świadczenia niepieniężne, z kolei liczba osób korzystających ze świadczeń ulegała spadkowi z 367 w 2021 roku do 272 w 2023 roku. Dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
świadczenie niepieniężne	348	287	298
świadczenie pieniężne	367	294	272

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie uległa spadkowi – w 2021 roku było to 300 osób, w 2022 roku – 259, natomiast w 2023 roku – 252 mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w analizowanym okresie widoczne są dysproporcje – w każdym roku liczba mężczyzn była mniejsza niż liczba kobiet. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

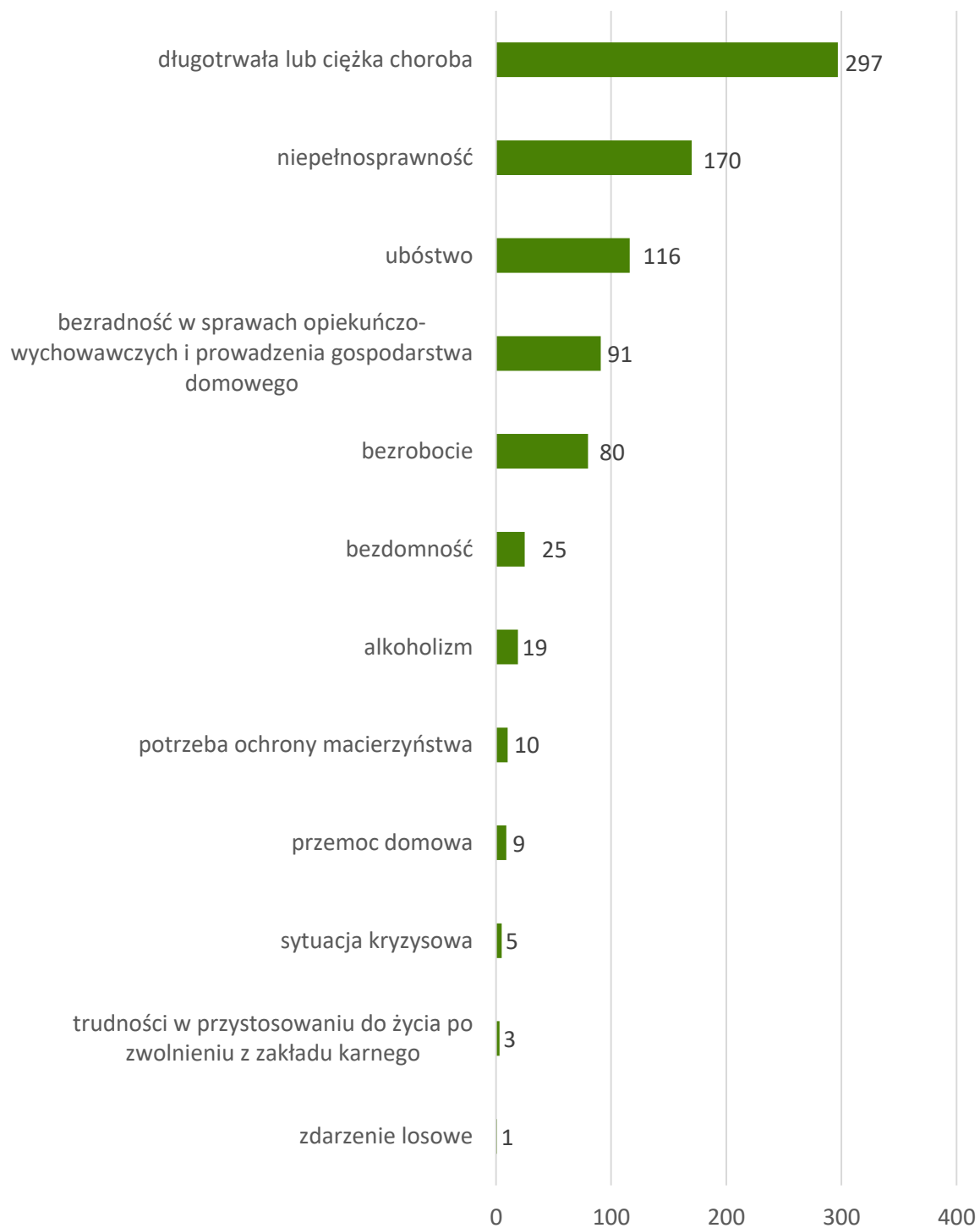
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2021-2023

płeć	2021	2022	2023
kobiety	163	139	134
mężczyźni	137	120	118
ogółem	300	259	252

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

W 2023 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Mikołów była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymało 297 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się niepełnosprawność (170 rodzin), natomiast na trzecim – ubóstwo (116 rodzin). 91 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a 80 – z powodu bezrobocia. Wsparcie ze strony MOPS otrzymało również 25 mieszkańców Gminy, będących w kryzysie bezdomności. Ponadto, pomocy udzielano również rodzinom z powodu alkoholizmu (19), potrzeby ochrony macierzyństwa (10), przemocy domowej (9), sytuacji kryzysowej (5), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (3) oraz zdarzenia losowego (1). Szczegółowe dane na temat powodów udzielania świadczeń w 2023 roku przedstawia kolejny wykres.

Wykres 11. Powody udzielania świadczeń w 2023 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Mikołów. Należą do nich:

- ▶ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie (od 1 stycznia 2025 r. – Centrum Usług Społecznych w Mikołowie),
- ▶ Dzienny Dom Pomocy w Mikołowie (funkcjonujący w ramach CUS),
- ▶ Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie,
- ▶ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ Zespół Interdyscyplinarny,
- ▶ Urząd Miasta Mikołów,
- ▶ Miejski Dom Kultury w Mikołowie,
- ▶ Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka,
- ▶ Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie,
- ▶ Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie,
- ▶ Muzeum w Mikołowie,
- ▶ Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie,
- ▶ Straż Miejska w Mikołowie,
- ▶ placówki ochrony zdrowia,
- ▶ organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO),
- ▶ placówki oświatowe.

Należy zaznaczyć, iż istotnymi partnerami w realizacji działań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Mikołowie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie.

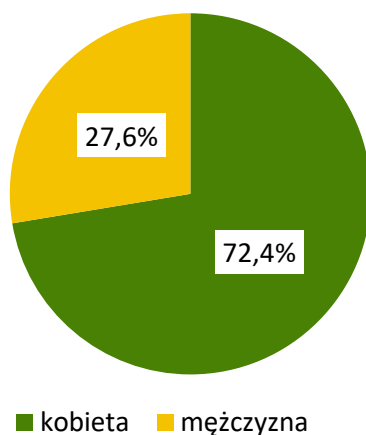
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Mikołów, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Mikołów wzięło udział 699 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 72,4% ogółu, zaś mężczyźni – 27,6%.

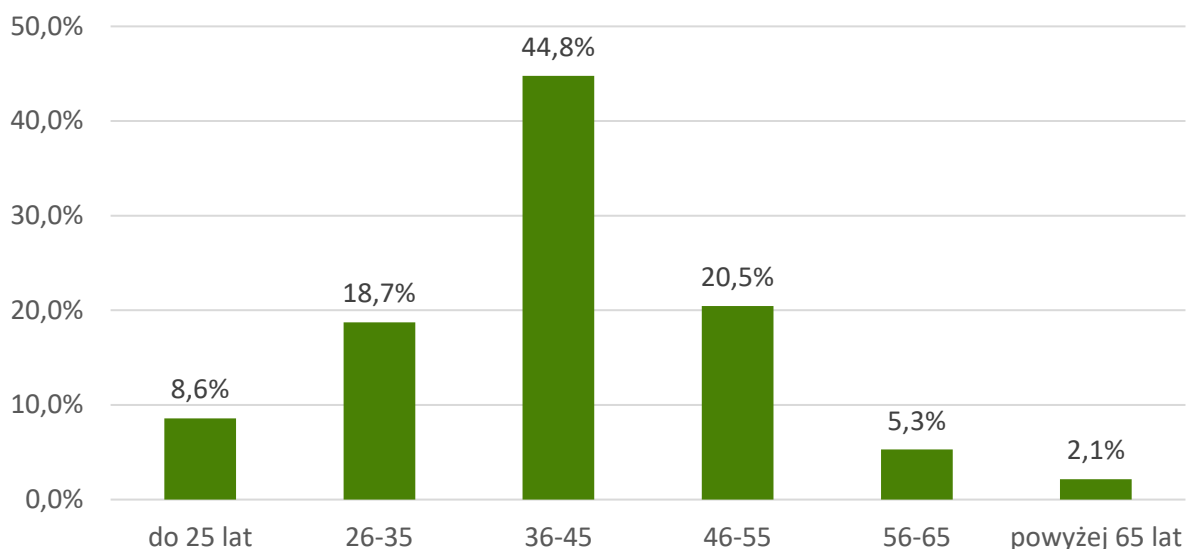
Wykres 12. Płeć: N¹⁴=699

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (44,8%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (20,5%), 26-35 lat (18,7%), do 25 lat (8,6%), natomiast osoby w wieku 56-65 lat stanowiły 5,3% grupy respondentów. Najmniejszą grupę badawczą stanowili mieszkańcy powyżej 65 roku życia (2,1%).

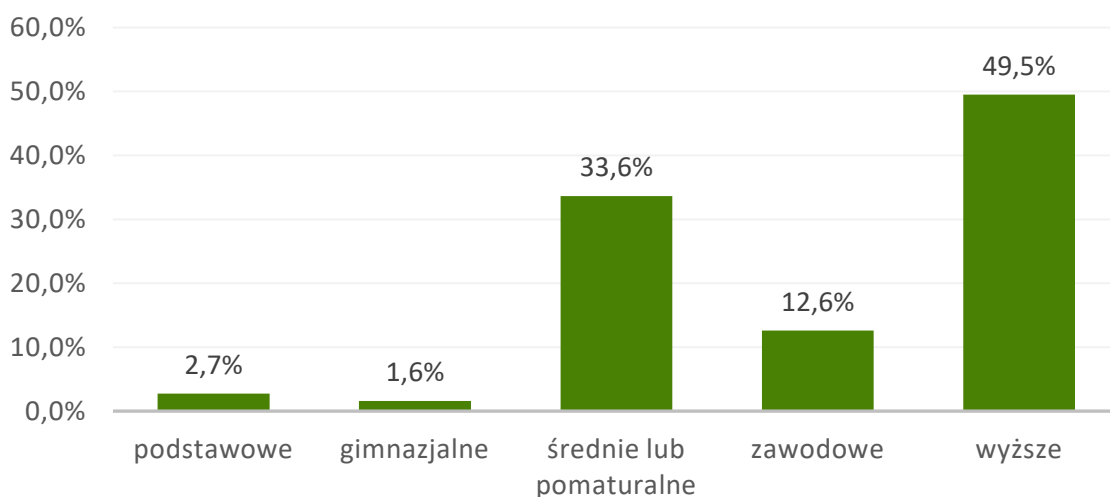
Wykres 13. Wiek: N=699

¹⁴ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

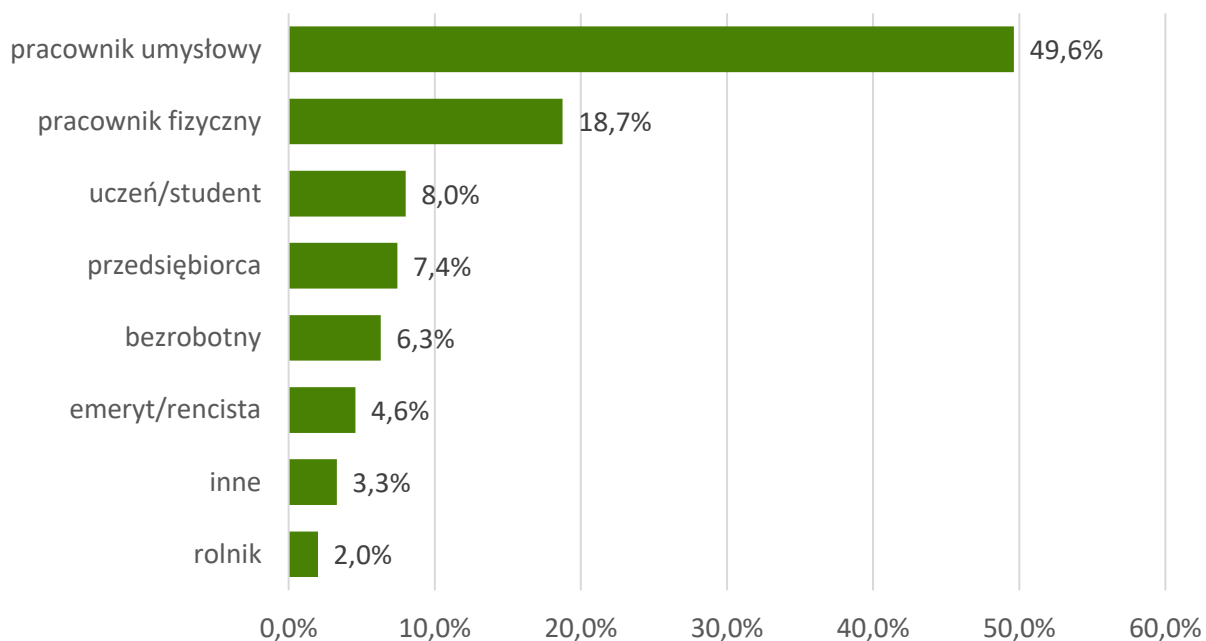
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (49,5%) oraz średnim lub pomaturalnym (33,6%). 12,6% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, 2,7% uczestników badania zakończyło edukację na poziomie podstawowym, a 1,6% na poziomie gimnazjalnym.

Wykres 14. Wykształcenie: N=699

Biorąc pod uwagę sytuację zawodową uczestników badania, blisko połowa z nich to pracownicy umysłowi (49,5%), a 18,7% – pracownicy fizyczni. 8,0% ankiet wypełnili uczniowie/studenci, 7,4% – przedsiębiorcy, a 6,3% to osoby pozostające bez pracy. Najmniejszą część grupy badawczej stanowili emeryci/renciści (4,6%) oraz rolnicy (2,0%), z kolei 3,3% ankietowanych określiło swoją sytuację zawodową jako inną, wśród których były m.in. osoby pełniące funkcje opiekuńcze w rodzinie, pracujące w sektorze usług społecznych lub prowadzące własną działalność gospodarczą.

Wykres 15. Sytuacja zawodowa: N=699

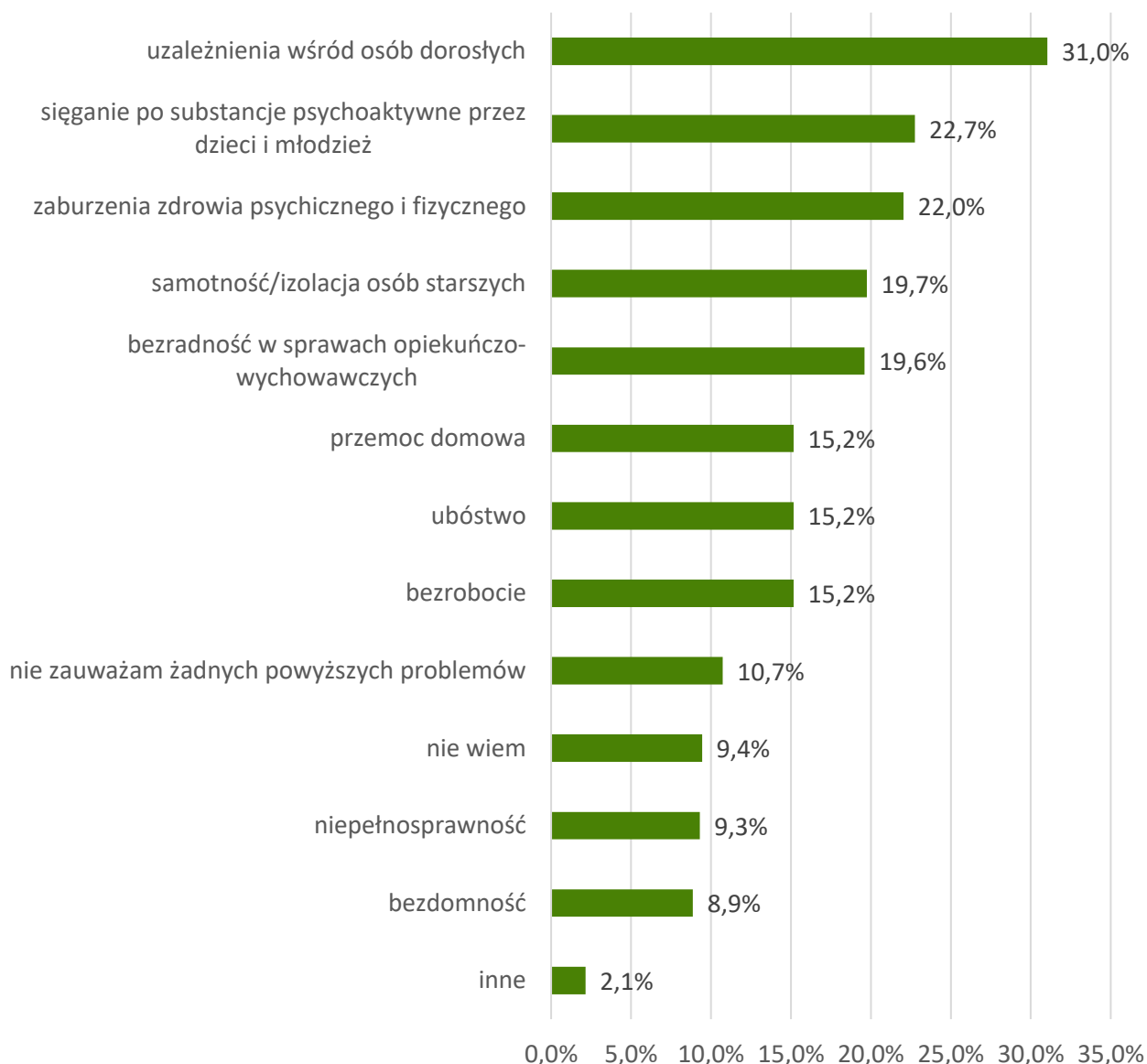

Problemy społeczne

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Mikołów. Za najważniejsze problemy uznano: uzależnienia wśród osób dorosłych (31,0%), sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież (22,7%) oraz zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (22,0%). 19,7% ankietowanych wskazało na samotność/izolację osób starszych, 19,6% – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a po 15,2% – przemoc domową, bezrobocie oraz ubóstwo. Najmniej odpowiedzi padło na niepełnosprawność (9,3%) oraz bezdomność (8,9%). Wśród respondentów 9,4% nie posiada wiedzy w tym zakresie, 10,7% nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi, a 2,1% ankietowanych wskazało na inne problemy, wymieniając m.in. *izolację komunikacyjną, przemoc rówieśniczą wśród dzieci i młodzieży, brak lokali dla młodzieży, nadmierne korzystanie z komórek/komputerów przez dzieci i młodzież, brak mieszkań, brak rozwoju miasta w kierunku budowania nowych mieszkań/nieodpłatnych zajęć dodatkowych, praktycznych dla dzieci, trudny rynek pod względem prowadzenia i utrzymania własnej działalności czy też brak miejsc zabaw dla dzieci lub uprawiania sportów w dzielnicy Goj, brak bezpiecznego przejścia ze światłami, brak wystarczającego oświetlenia, zimą jest w dzielnicy ciemno zwłaszcza w miejscach lewoskrętu w boczne ulice.*

Wykres 16. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy?

N=699

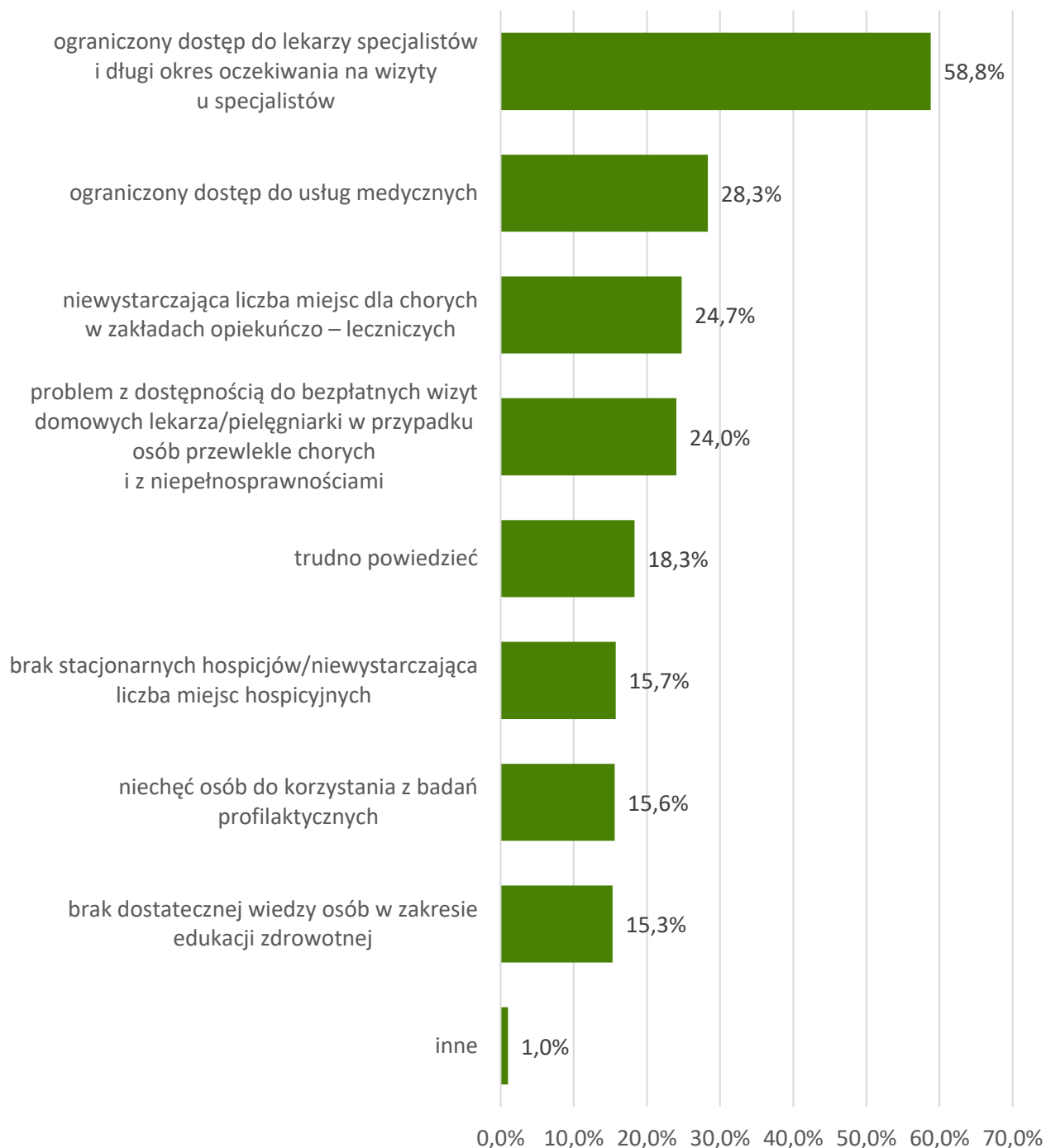

**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Mieszkańcy mieli również możliwość określenia występujących problemów w obszarze opieki zdrowotnej. Ponad połowa badanych, tj. 58,8% wskazała na ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i długi okres oczekiwania na wizyty u specjalistów, zdaniem 28,3% jest to ograniczony dostęp do usług medycznych, 24,7% – niewystarczająca liczba miejsc dla chorych w zakładach opiekuńczo-leczniczych, a 24,0% ankietowanych wskazało na problem z dostępnością do bezpłatnych wizyt domowych lekarza/pielęgniarki w przypadku osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami. W opinii 15,7% uczestników badania takim problemem jest brak stacjonarnych hospicjów/niewystarczająca liczba miejsc hospicyjnych, zdaniem 15,6% – niechęć osób do korzystania z badań profilaktycznych, a 15,3% – brak dostatecznej wiedzy osób w zakresie

edukacji zdrowotnej. Wśród respondentów 18,3% miało trudność z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie, z kolei 1,0% ankietowanych wskazało na inne odpowiedzi, wśród których wymieniono m.in.: *przepelnione ośrodki świadczące usługi WWR (wczesne wspomaganie rozwoju), mała dostępność do programu Za życiem z PPP (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), brak programów badań profilaktycznych, brak lekarzy pierwszego kontaktu, brak skierowań na badanie profilaktyczne przez lekarzy pierwszego kontaktu*. Ponadto zasugerowano problem z dostępnością do dyżurów nocno-świętecznych.

Wykres 17. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej występują Pana/i zdaniem na terenie Gminy? N=699

**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem średnio co trzeciego mieszkańca biorącego udział w badaniu, problemem w obszarze opieki i edukacji są: mała liczba placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 (33,5%), niewystarczająca oferta zajęć wyrównujących braki edukacyjne (32,2%) oraz brak interesujących ofert zajęć pozalekcyjnych (31,3%). Ponadto w opinii 25,0% respondentów takim

problemem jest brak w szkołach ponadpodstawowych kierunków kształcenia dostosowanych do wymagań rynku pracy, a 16,7% wskazało na małą liczbę placówek wychowania przedszkolnego. Wśród badanych 29,3% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, a 3,3% wyróżniło inne elementy, takie jak m.in.:

- ▶ *mały dostęp do zajęć dodatkowych bezpłatnych dla dzieci,*
- ▶ *brak interesujących ofert zajęć pozalekcyjnych lub brak informacji o takich zajęciach,*
- ▶ *mało miejsc bezpłatnego WWR (wczesne wspomaganie rozwoju),*
- ▶ *brak wsparcia przez szkoły podstawowe nad dziećmi w czasie przerwy wakacyjnej (...),*
- ▶ *brak zajęć z gimnastyki korekcyjnej,*
- ▶ *niedofinansowanie szkół,*
- ▶ *szkoła specjalna jest za mała, powinna zostać rozbudowana, ponieważ przybywa dzieci z niepełnosprawnościami,*
- ▶ *brak planu zapewnienia rozwoju uczniom zdolnym,*
- ▶ *brak zajęć technicznych, praktycznych na przyszłość, typu majsterkowanie itp.*

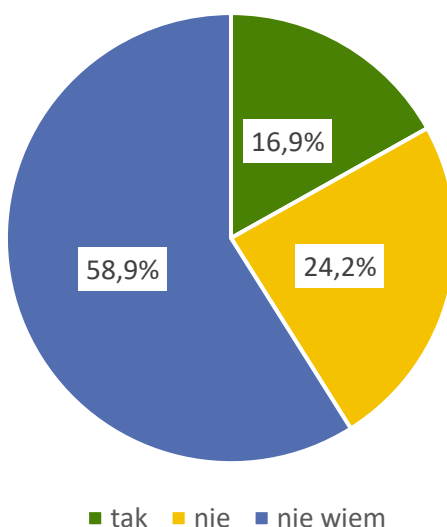
Wykres 18. Jakie problemy w obszarze opieki i edukacji występują Pana/i zdaniem na terenie Gminy? N=699

*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie miało na celu określenie, czy w opinii mieszkańców instytucje działające na terenie Gminy zapewniają odpowiednie wsparcie dla rodzin mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponad połowa badanych, tj. 58,9% wykazało brak wiedzy w tym zakresie, 16,9% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie, z kolei co czwarty respondent uważa, że instytucje te nie udzielają odpowiedniego wsparcia w tym zakresie (24,2%).

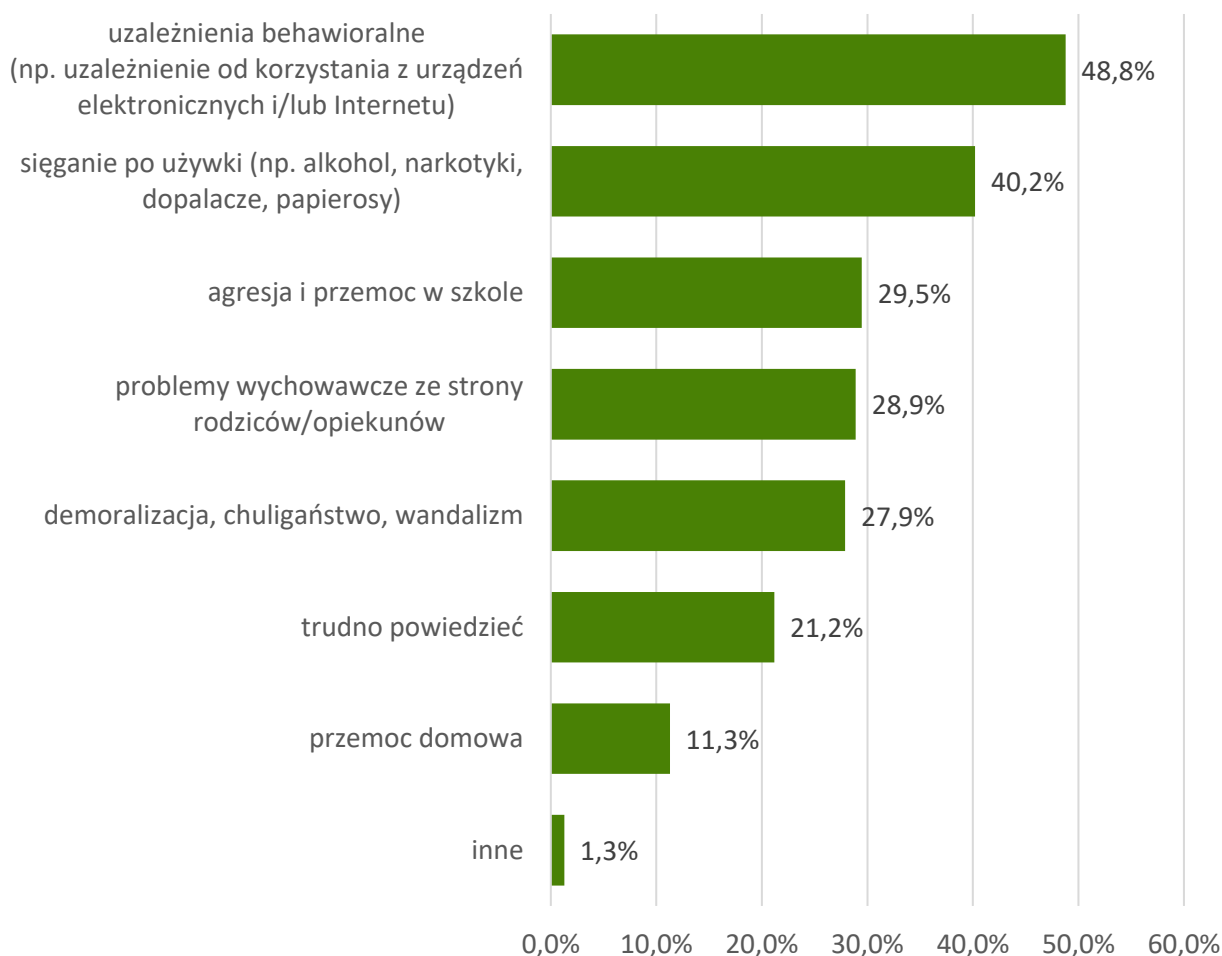
Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem instytucje działające na terenie Gminy wspierają rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych? N=699

Kolejne pytanie miało na celu zidentyfikowanie najistotniejszych problemów występujących wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy. Blisko połowa ankietowanych, tj. 48,8% uważa, że są to uzależnienia behawioralne (np. uzależnienie od korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu), 40,2% badanych wskazało na sięganie po używki (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy), a 29,5% – agresja i przemoc w szkole. W dalszej kolejności badani wyróżnili problemy wychowawcze ze strony rodziców/ opiekunów (28,9%), demoralizację, chuligaństwo, wandalizm (27,9%) oraz przemoc domową (11,3%). Średnio co piąty ankietowany mieszkaniec nie potrafił udzielić jednoznacznej odpowiedzi, a 1,3% respondentów wskazało na inne czynniki, takie jak m.in.:

- ▶ *brak czasu rodziców dla dzieci, zły stan miejsc zabaw dla dzieci, mała ilość miejsc spędzania wolnego czasu dla starszych dzieci,*
- ▶ *niski poziom socjalizacji, izolacja,*
- ▶ *brak porządnego, ogólnodostępnego placu zabaw w Borowej Wsi,*
- ▶ *likwidacja Modelarni (...),*
- ▶ *brak miejsc w przestrzeni publicznej dla nastolatków (mają inne potrzeby niż place zabaw i siłownie plenerowe, potrzebują tzw. miejsca trzeciego).*

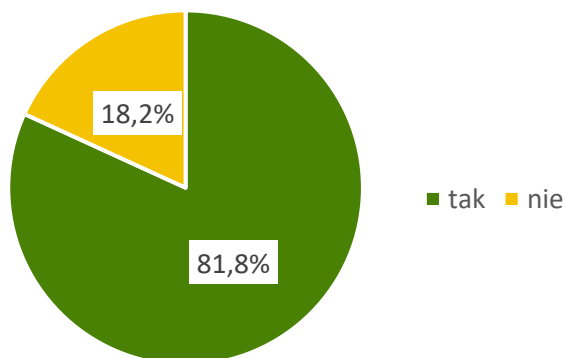
Wykres 20. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy? N=699

**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców gminy można wywnioskować, że zdecydowana większość respondentów czuje się bezpiecznie na terenie swojego miejsca zamieszkania (81,8%), z kolei 18,2% udzieliło odpowiedzi przeczącej.

Wykres 21. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie Gminy? N=699

Osoby, które odpowiadały przecząco na wcześniej zadane pytanie, miały możliwość określenia czynników wpływających na brak poczucia bezpieczeństwa. Najwięcej, bo 60 ankietowanych, wskazało na osoby nietrzeźwe, spożywające alkohol w miejscach publicznych (47,2%), 46 respondentów wymieniło niewystarczającą liczbę patroli policji (36,2%), a 43 badanych uważa, że okolica, w której mieszkają, nie jest wystarczająco oświetlona (33,9%). Po 37 osób określiło, że na brak poczucia bezpieczeństwa wpływ mają zagrożenia na drodze (piraci drogowi, nietrzeźwi kierowcy) oraz zbyt mała liczba kamer monitorujących centrum miasta i rejony szczególnie niebezpieczne (po 29,1%). Najmniej odpowiedzi padło na bójki, rozboje (36 osób, tj. 28,3%), częste włamania i kradzieże (18 osób, tj. 14,2%), z kolei 5 ankietowanych wyróżniło inne problemy, w tym m.in. zaczepianie przez obce osoby (3,9%). Ponadto 22 respondentom trudno było odpowiedzieć na zadane pytanie (17,3%).

Tabela 10. Co wpływa na Pana/i brak poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy? N=127

Odpowiedź	%	Liczba odp.
osoby nietrzeźwe, spożywające alkohol w miejscach publicznych	47,2%	60
niewystarczająca liczba patroli policji	36,2%	46
okolica, w której mieszkam, nie jest wystarczająco oświetlona	33,9%	43
zagrożenia na drodze (piraci drogowi, nietrzeźwi kierowcy)	29,1%	37
zbyt mała liczba kamer monitorujących centrum miasta i rejony szczególnie niebezpieczne	29,1%	37
bójki, rozboje	28,3%	36
trudno powiedzieć	17,3%	22
częste włamania i kradzieże	14,2%	18
inne	3,9%	5

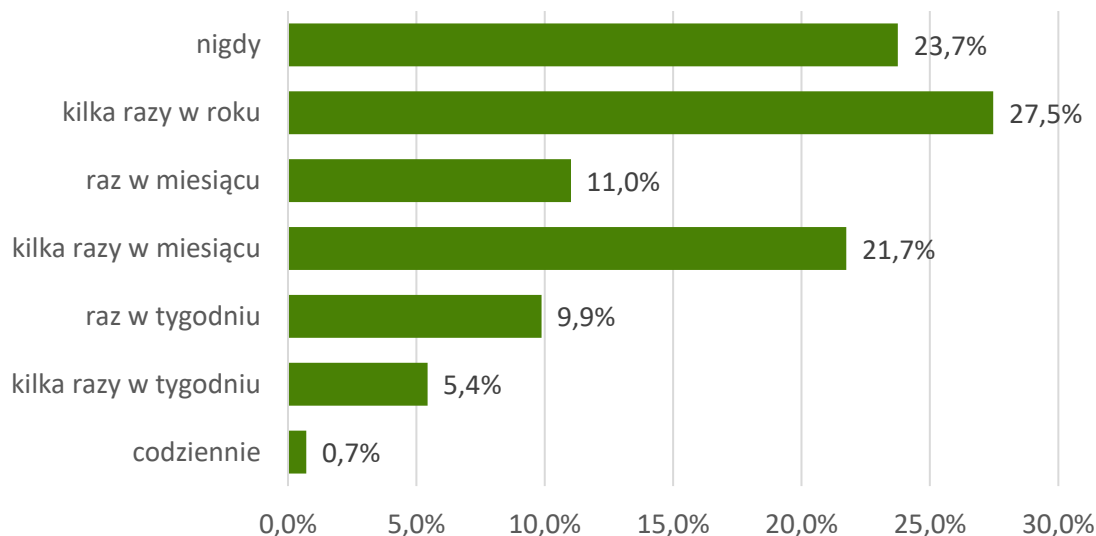
**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Problem alkoholowy

W niniejszym bloku tematycznym dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 23,7% ankietowanych, natomiast 27,5% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 11,0% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu,

a w przypadku 21,7% – kilka razy w miesiącu. 9,9% osób pije alkohol raz w tygodniu, z kolei 5,4% – kilka razy w tygodniu. Codzienne picie alkoholu zadeklarowało 0,7% ankietowanych.

Wykres 22. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=699

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (411 osób, tj. 77,3%). 58 respondentów wskazało, że taka sytuacja wystąpiła jednokrotnie (10,9%), w przypadku 37 osób taka sytuacja miała miejsce od 2 do 5 razy (7,0%), 12 respondentom zdarzyło się to od 6 do 10 razy (2,3%), natomiast 14 badanych – powyżej 10 razy (2,6%). 1 ankietowany nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=532

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	10,9%	58
2-5 razy	7,0%	37
6-10 razy	2,3%	12
powyżej 10 razy	2,6%	14
ani razu	77,3%	411

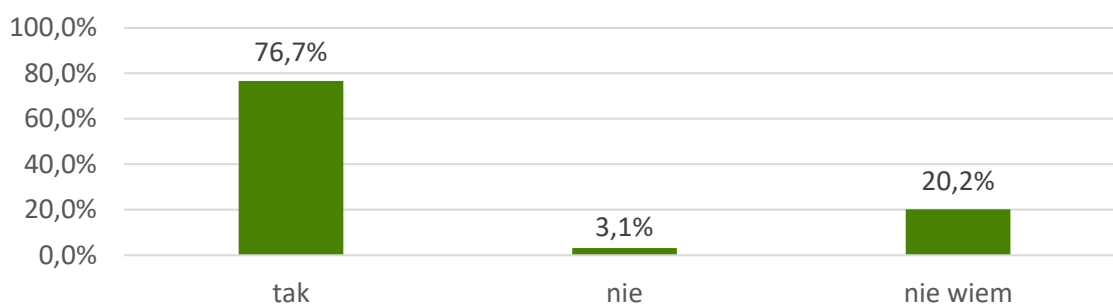
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 82 osoby podały, że nie posiadają prawa jazdy (15,4%), z kolei 409 respondentów zaprzeczyło, jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (76,7%). Po 13 osób przyznało, iż taka sytuacja zdarzyła im się jednokrotnie lub sporadycznie (po 2,4%), a 16 mieszkańcom – często (3,0%).

Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=533

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	76,7%	409
raz mi się to zdarzyło	2,4%	13
zdarzało mi się to sporadycznie	2,4%	13
zdarzało mi się to często	3,0%	16
nie posiadam prawa jazdy	15,4%	82

Zebrany materiał badawczy wykazał, że wśród części mieszkańców Gminy występuje brak świadomości w tym zakresie: 3,1% respondentów uważa, że picie alkoholu w ciąży nie ma negatywnego wpływu na rozwój dziecka, natomiast co piąty ankietowany nie posiada wiedzy w tym zakresie (20,2%). Większość respondentów przyznała, że spożywanie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka (76,7%).

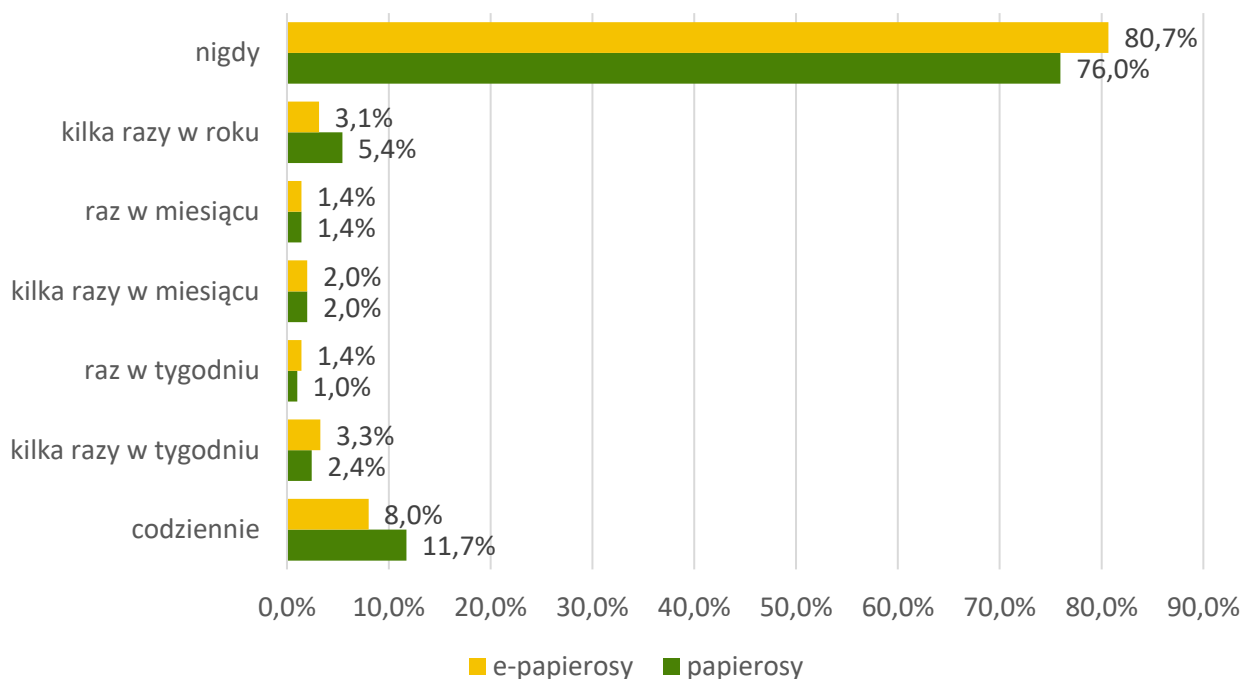
Wykres 23. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=699

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Mikołów. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 23,9% respondentów, spośród których 5,4% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, 1,4% robi to raz w miesiącu, a 2,0% – kilka razy w miesiącu. Na palenie papierosów raz w tygodniu wskazał 1,0% ankietowanych, kilka razy w tygodniu – 2,4%, z kolei 11,7% sięga po nie codziennie. Po elektroniczne papierosy sięga 19,2% respondentów, przy czym 8,0% robi to codziennie, 3,3% – kilka razy w tygodniu, a po 1,4% – raz w tygodniu lub raz w miesiącu. Ponadto 2,0% sięga po elektroniczne wyroby tytoniowe kilka razy w miesiącu, a 3,1% – kilka razy w roku.

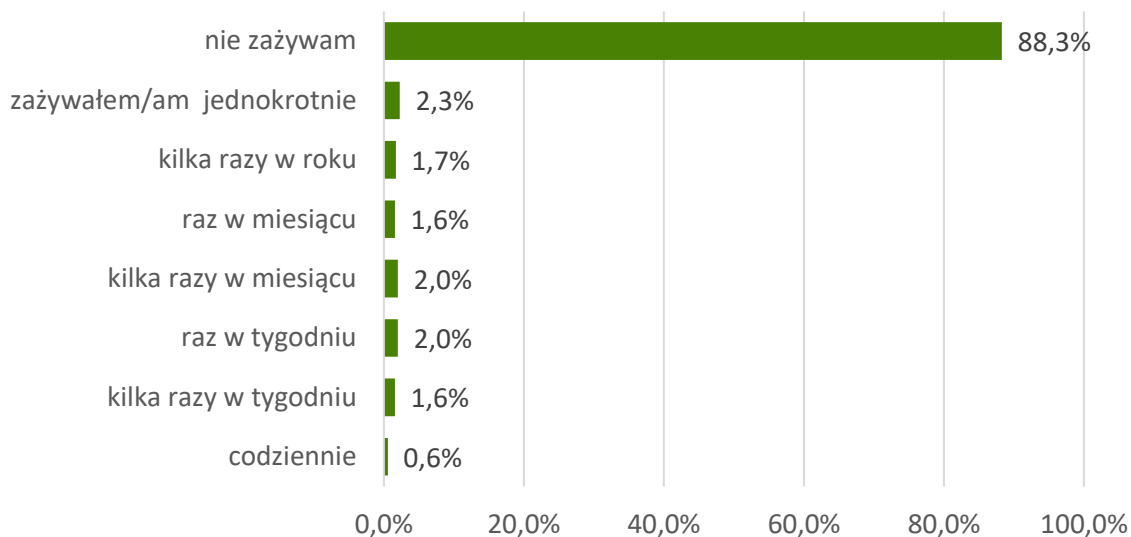
Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=699

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Mikołów. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało 11,8% respondentów, wśród których 2,3% zażyło tego typu substancje jednokrotnie, po 2,0% robi to kilka razy w miesiącu lub raz w tygodniu, 1,7% – kilka razy w roku, z kolei po 1,6% – raz w miesiącu lub kilka razy w tygodniu. Ponadto 0,6% respondentów zadeklarowało, iż zażywa narkotyki/dopalacze/leki w celu odurzenia codziennie.

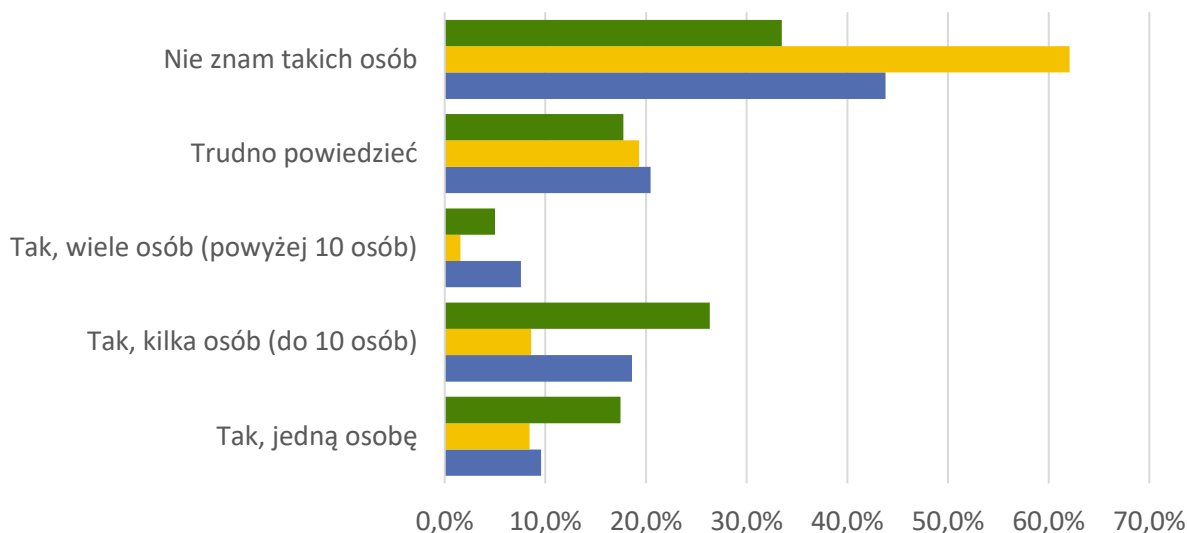
Wykres 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=699

Badani mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o skalę nadużywania alkoholu, narkotyków oraz nadmiernego podejmowania się czynności, przez osoby w ich otoczeniu. Jak wynika z odpowiedzi respondentów:

- ▶ 35,8% badanych zna w swoim otoczeniu osoby podejmujące się nadmiernie różnego rodzaju czynności, w tym 9,6% – jedną taką osobę, 18,6% – kilka takich osób, a 7,6% –wiele takich osób,
- ▶ 18,6% ankietowanych zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków, w tym 8,4% zna jedną taką osobę, 8,6% – kilka osób, a 1,6% – wiele takich osób,
- ▶ 48,8% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, w tym 17,5% – jedną osobę, 26,3% – kilka takich osób, a 5,0% – wiele takich osób.

Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=699

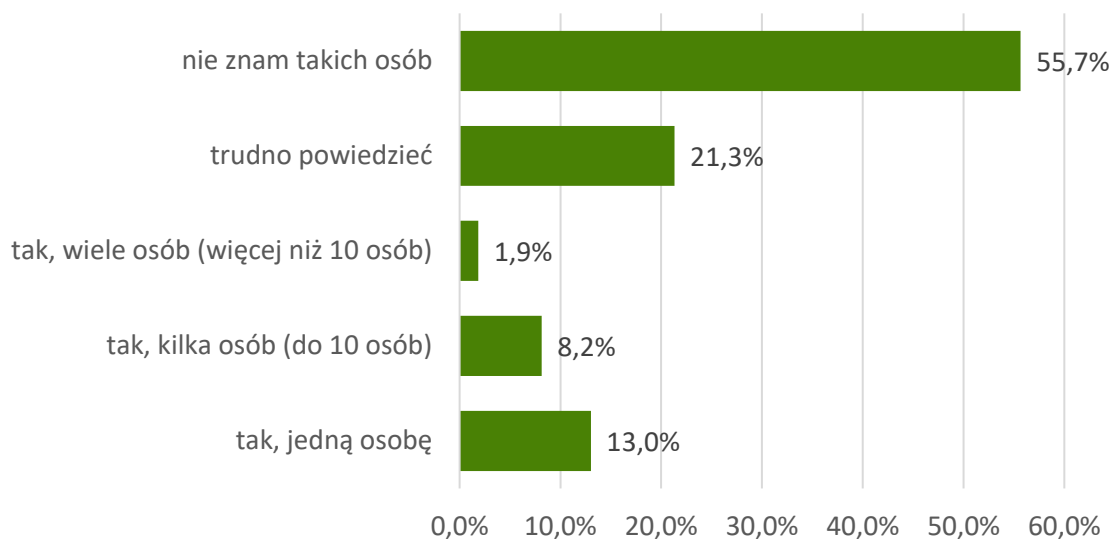

	Tak, jedną osobę	Tak, kilka osób (do 10 osób)	Tak, wiele osób (powyżej 10 osób)	Trudno powiedzieć	Nie znam takich osób
■ Alkohol	17,5%	26,3%	5,0%	17,7%	33,5%
■ Narkotyki	8,4%	8,6%	1,6%	19,3%	62,1%
■ Czynności	9,6%	18,6%	7,6%	20,5%	43,8%

Problem przemocy

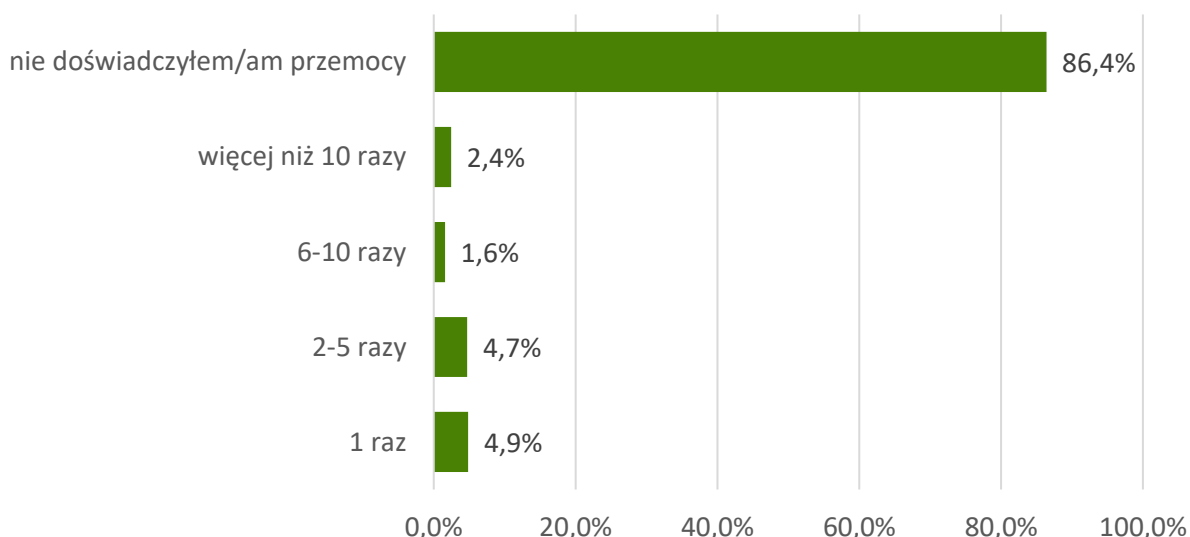
W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Mikołów. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 23,1% badanych, spośród których 13,0% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 8,2% respondentów podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), a 1,9% – wiele takich osób (więcej niż 10 osób). Należy zauważyć, iż 21,3% uczestników badania nie jest pewnych, czy zna taką osobę, a jednoznacznie zaprzeczyło temu 55,7% badanych.

Wykres 27. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=699

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 13,6% dorosłych mieszkańców, spośród których 4,9% doświadczyło jej 1 raz, 4,7% – 2-5 razy, 1,6% – od 6 do 10 razy, z kolei 2,4% respondentów zadeklarowało, że w ostatnich 12 miesiącach doznało przemocy więcej niż 10 razy.

Wykres 28. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=699

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 49 badanych, tj. 51,6%. Przemocy fizycznej

doznało 29 ankietowanych (30,5%), zaniedbania – 20 osób (21,1%), a 18 osób doświadczyło przemocy ekonomicznej (18,9%). Najmniej odpowiedzi padło na przemoc seksualną (15 osób, tj. 15,8%), a 14 mieszkańców Gminy nie potrafiło określić rodzaju doznawanej przemocy (14,7%).

Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=95

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	51,6%	49
przemoc fizyczna	30,5%	29
zaniedbanie	21,1%	20
przemoc ekonomiczna	18,9%	18
przemoc seksualna	15,8%	15
nie wiem	14,7%	14

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że najwięcej osób doznało przemocy ze strony męża/żony (37 osób, tj. 38,9%). 23 badanych wskazało na partnera/partnerkę (24,2%), a 18 ankietowanych – na innych członków rodziny (18,9%). Po 17 odpowiedzi na rodziców oraz inne osoby, wśród których wymieniono m.in. syna oraz koleżanki (po 17,9%).

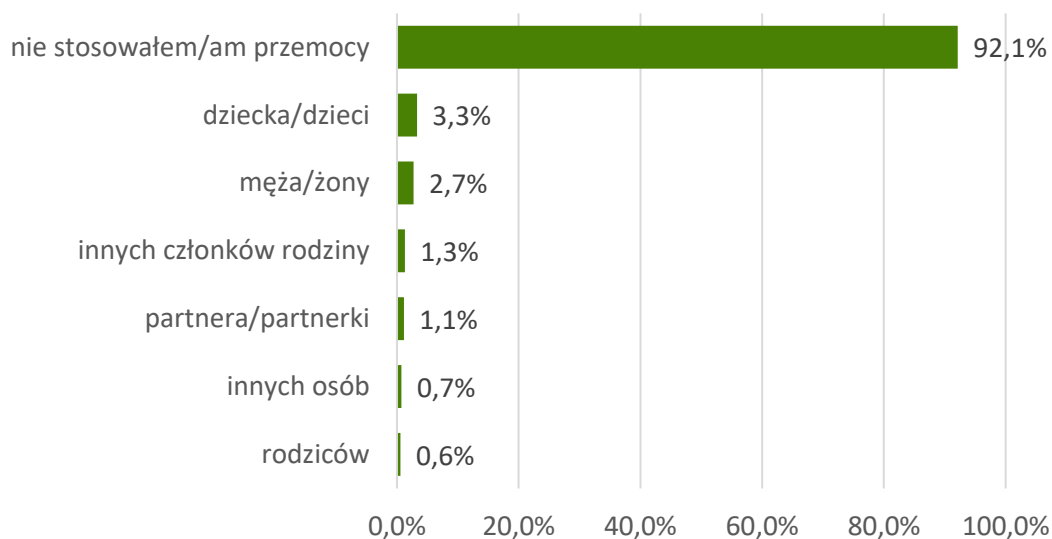
Tabela 14. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=95

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	38,9%	37
partner/partnerka	24,2%	23
inni członkowie rodziny	18,9%	18
rodzice	17,9%	17
inne osoby	17,9%	17

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznało się 7,9% badanych mieszkańców Gminy, spośród których 3,3% stosowało ją wobec dziecka/dzieci, 2,7% wskazało na męża/żonę, a 1,3% – innych członków rodziny. Ponadto 1,1% odpowiedzi padło na partnera/partnerkę, 0,7% na inne, bliżej nieokreślone osoby, a 0,6% ankietowanych stosowało przemoc wobec rodziców.

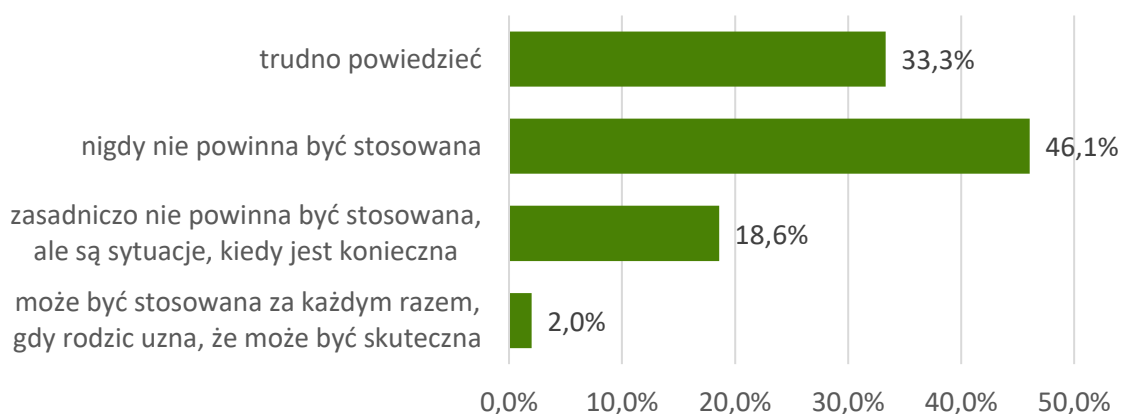
Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=699

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

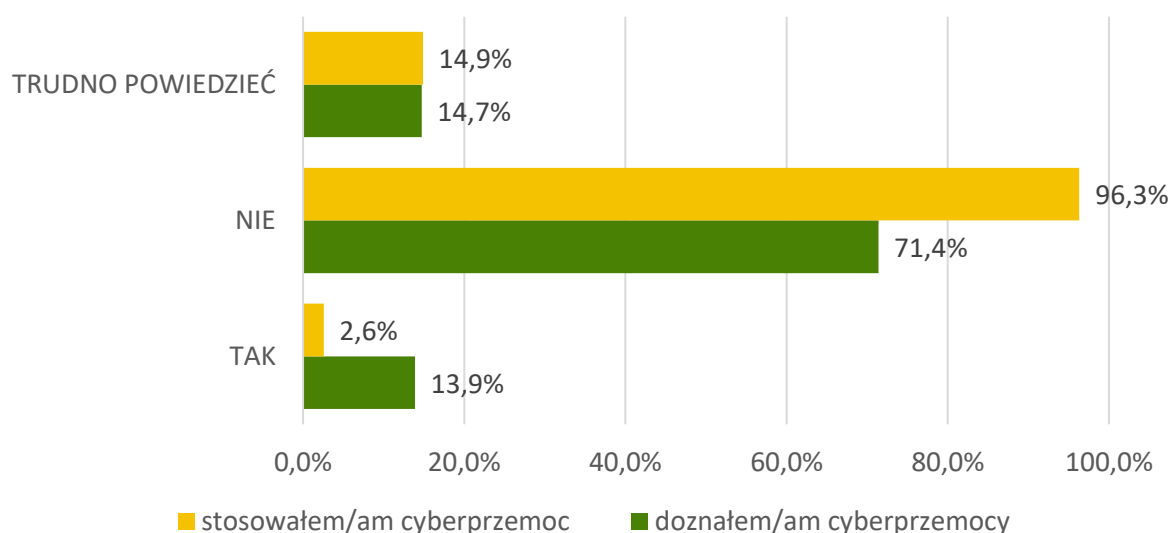
Istotnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Mikołów była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż blisko połowa badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (46,1%), a 18,6% ankietowanych uważa, że nie powinna być ona stosowana, jednakże są sytuacje, w których jest konieczna. W opinii 2,0% respondentów kary fizyczne wobec dzieci mogą być stosowane, jeśli rodzic uzna, że są skuteczne, a 33,3% ankietowanych stwierdziło, że trudno jest im określić swoje stanowisko w tej sprawie.

Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=699

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 13,9% badanych, z kolei 14,7% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. 2,6% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowało przemoc w Internecie, a 14,9% miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

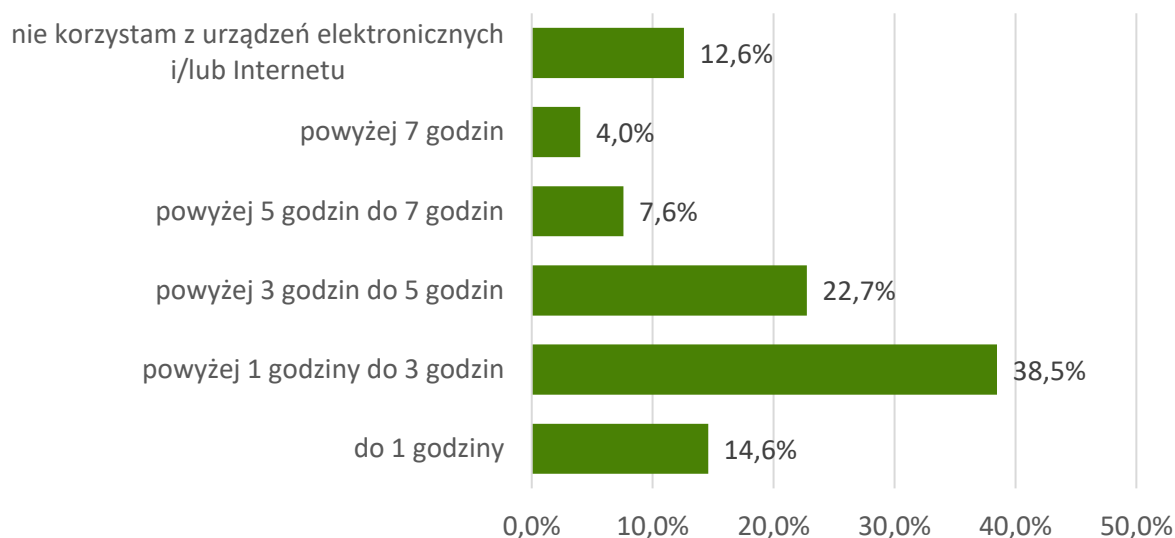
Wykres 31. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=699

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, z tego typu urządzeń i Internetu korzysta 87,4% respondentów, przy czym 14,6% z nich robi to do 1 godziny dziennie, a 38,5% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin. Korzystanie z urządzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 22,7% respondentów, 7,6% respondentów poświęca na to znaczną ilość czasu, tj. powyżej 5 godzin do 7 godzin, natomiast 4,0% – powyżej 7 godzin.

Wykres 32. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=699

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu określili, czy zdarza się im poświęcać na to dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, 253 respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie (41,6%), natomiast 99 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (16,3%). Ponadto 144 ankietowanych stwierdziło, że nie przewiduje określonego czasu (23,7%), a 112 osób miało trudność w określeniu takich sytuacji (18,4%).

Tabela 15. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=116

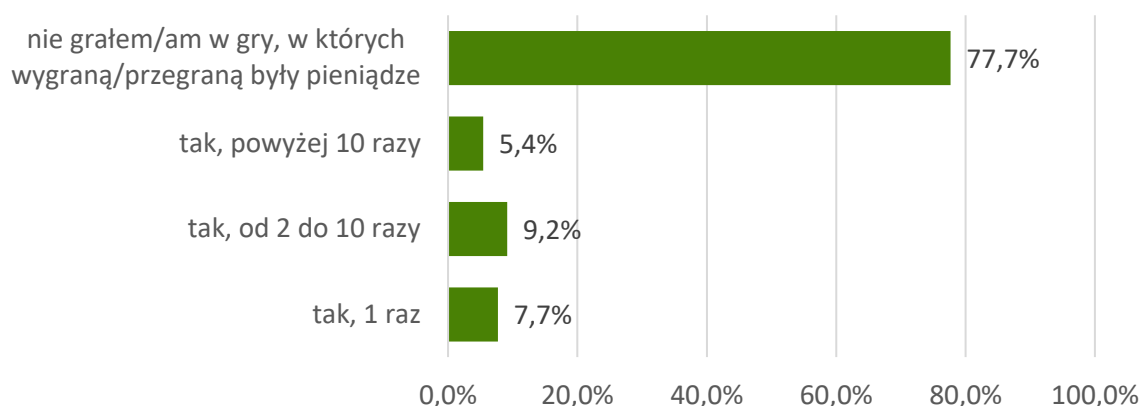
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	41,6	253
nie	16,3%	99
trudno powiedzieć	18,4%	112
nie przewiduję określonego czasu	23,7%	144

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał średnio co piąty dorosły respondent

(22,3%), wśród których 7,7% grało w takie gry 1 raz, 9,2% – od 2 do 10 razy, z kolei 5,4% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 33. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=699

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 40 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (25,6%), 95 osób temu zaprzeczyło (60,9%), z kolei 21 badanych miało trudność w odpowiedzi na to pytanie (13,5%).

Tabela 16. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=156

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	25,6%	40
nie	60,9%	95
trudno powiedzieć	13,5%	21

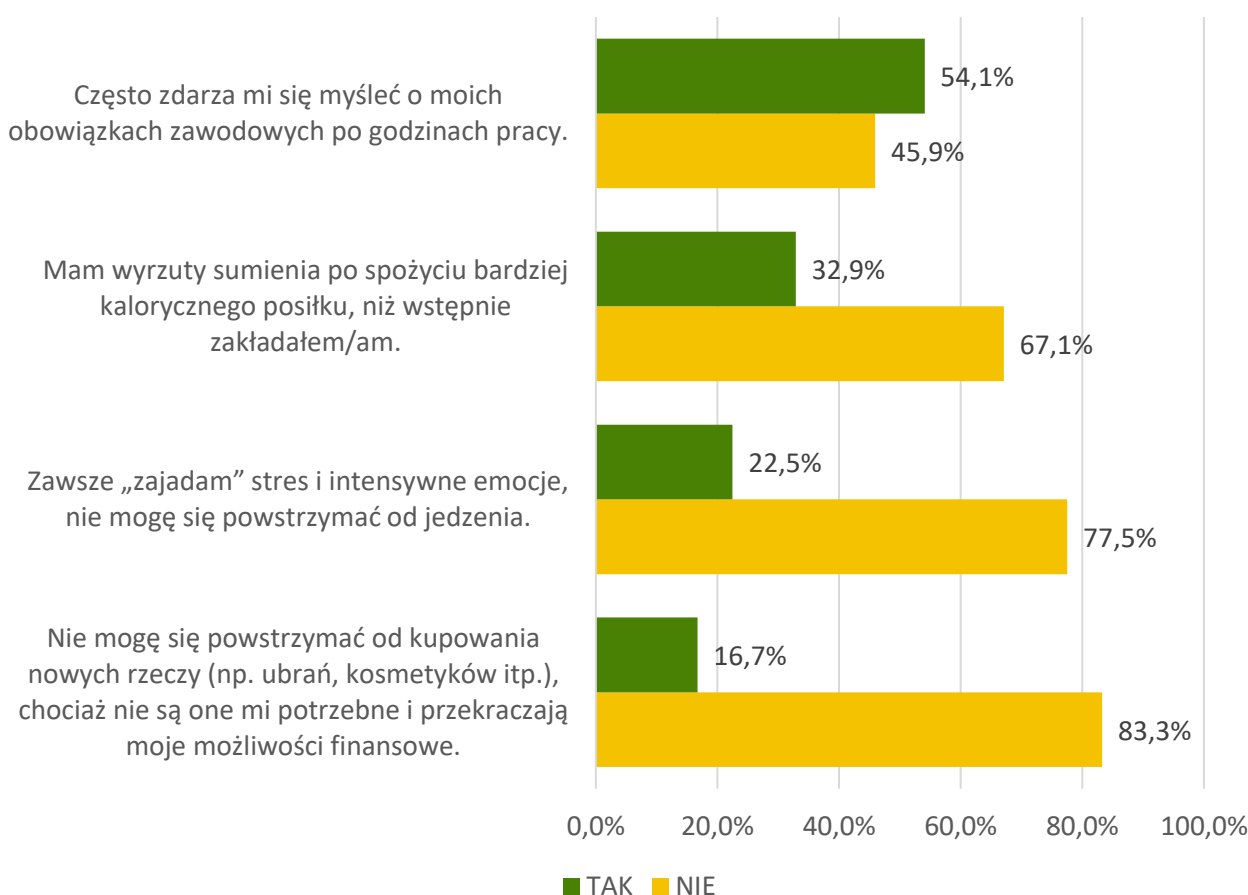
Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Mikołów, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat ich decyzji zakupowych oraz zakresu aktywności fizycznej i zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, a także nadmierna aktywność fizyczna są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie zakupów oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- ▶ 54,1% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- ▶ 32,9% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- ▶ 22,5% osób biorących udział w badaniu zajada stres i intensywne emocje,
- ▶ 16,7% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych.

Wykres 34. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=699

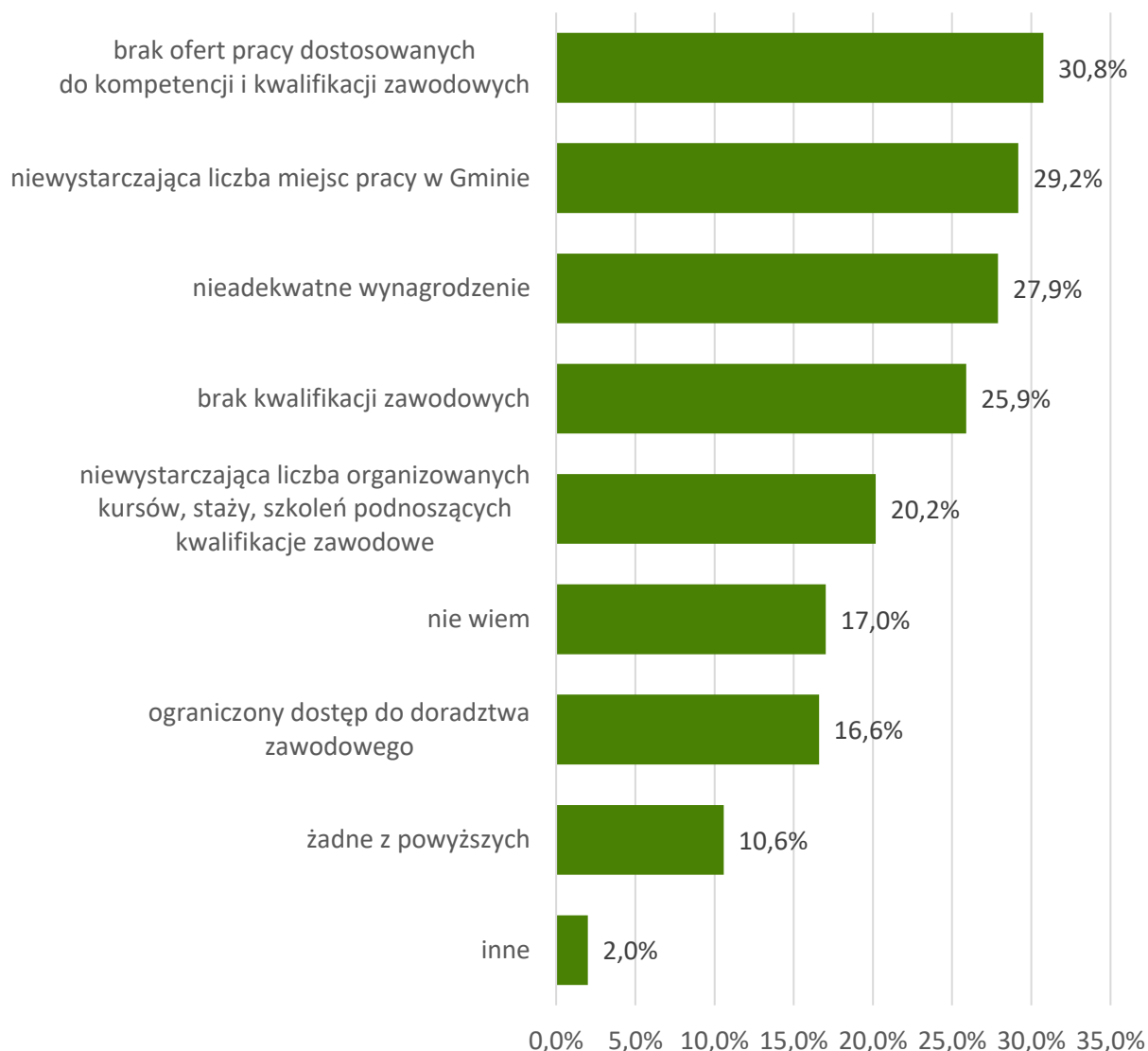
Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Mikołów. W pierwszym pytaniu badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Najwięcej mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (30,8%) oraz niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie (29,2%).

Następnie ankietowani wskazywali na nieadekwatne wynagrodzenie (27,9%), brak kwalifikacji zawodowych (25,9%) oraz niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (20,2%). Ponadto część respondentów uważa, że takim problemem jest ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (16,6%), 17,0% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 10,6% zaznaczyło odpowiedź „żadne z powyższych”. 2,0% respondentów wskazało na inne odpowiedzi, wśród których wymieniono m.in. takie czynniki jak:

- ▶ *Urząd Pracy nie pomaga w znalezieniu pracy: brak aktualnych ofert pracy, brak szkoleń, brak jakiegokolwiek wiedzy na temat doradztwa zawodowego. Nie weryfikuje pracodawców. Nie sprawdza czy pracodawca przestrzega prawa pracy;*
- ▶ *brak dojazdu komunikacją miejską;*
- ▶ *wygórowane oczekiwanie i niechęć do pracy;*
- ▶ *brak pierwszeństwa zatrudnienia osób z miejsca zamieszkania;*
- ▶ *dużo ofert tylko na 3 zmiany ciężkie pogodzenie z wychowywaniem dziecka w wieku poniżej szkolnym.*

Wykres 35. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=699

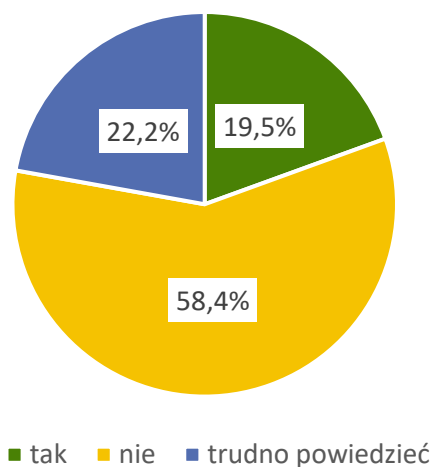

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

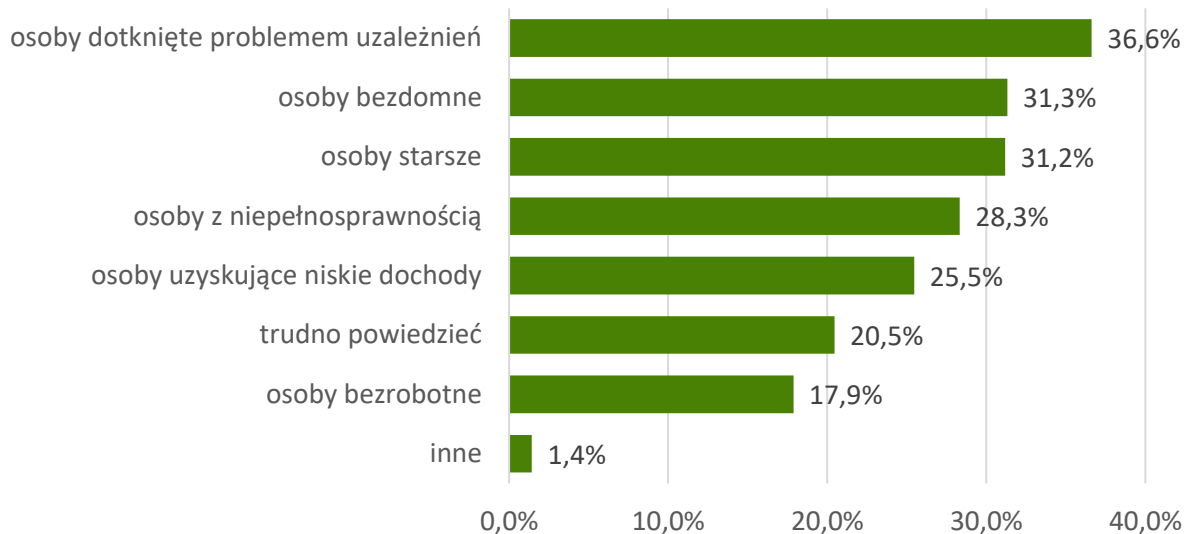
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 58,4% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 19,5% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, z kolei 22,2% respondentów miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 36. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=699

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby dotknięte problemem uzależnień (36,6%), na drugim – osoby bezdomne (31,3%), natomiast na trzecim – osoby starsze (31,2%). Następnie respondenci wskazywali osoby z niepełnosprawnością (28,3%), osoby uzyskujące niskie dochody (25,5%), a najmniejsza część odpowiedzi padła na osoby bezrobotne (17,9%). Trudności w udzieleniu odpowiedzi miało 20,5% ankietowanych, a 1,4% ankietowanych wskazało na inne grupy społeczne, w tym m.in. *osoby poszukujące pracy potrzebujące elastycznych godzin pracy lub pracy zdalnej z uwagi na małe dzieci lub niepełnosprawne dzieci, matki samodzielnie wychowujące dzieci, osoby samotne, matki wychowujące dzieci, osoby z trudnościami finansowo-bytowymi, ale zbyt wysokimi dochodami na pomoc społeczną oraz obcokrajowców.*

Wykres 37. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=699

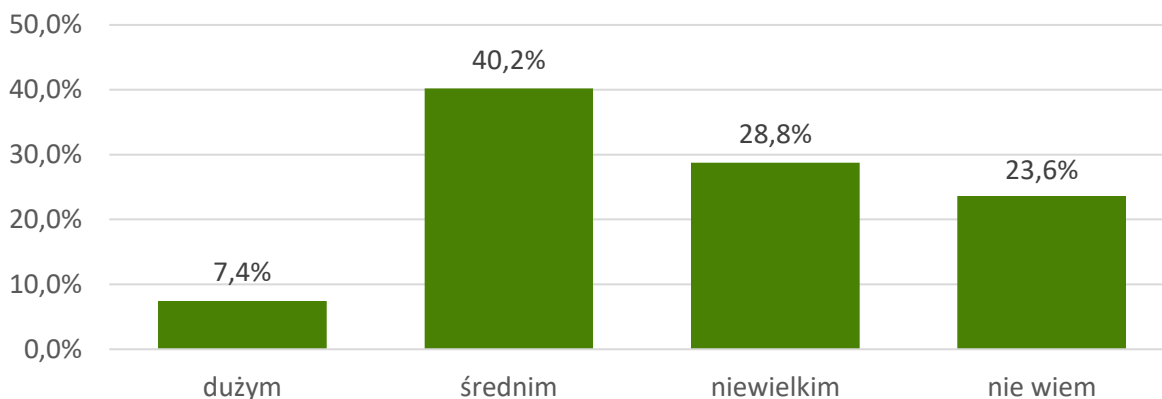

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób o ograniczonej mobilności. Największa część respondentów uważa, że jest ona dostosowana w stopniu średnim (40,2%), a 28,8% mieszkańców uważa, że w Gminie jest niewiele miejsc przystosowanych do osób z niepełnosprawnością. 23,6% twierdzi, że istnieje wiele takich miejsc, a 7,4% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 38. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=699

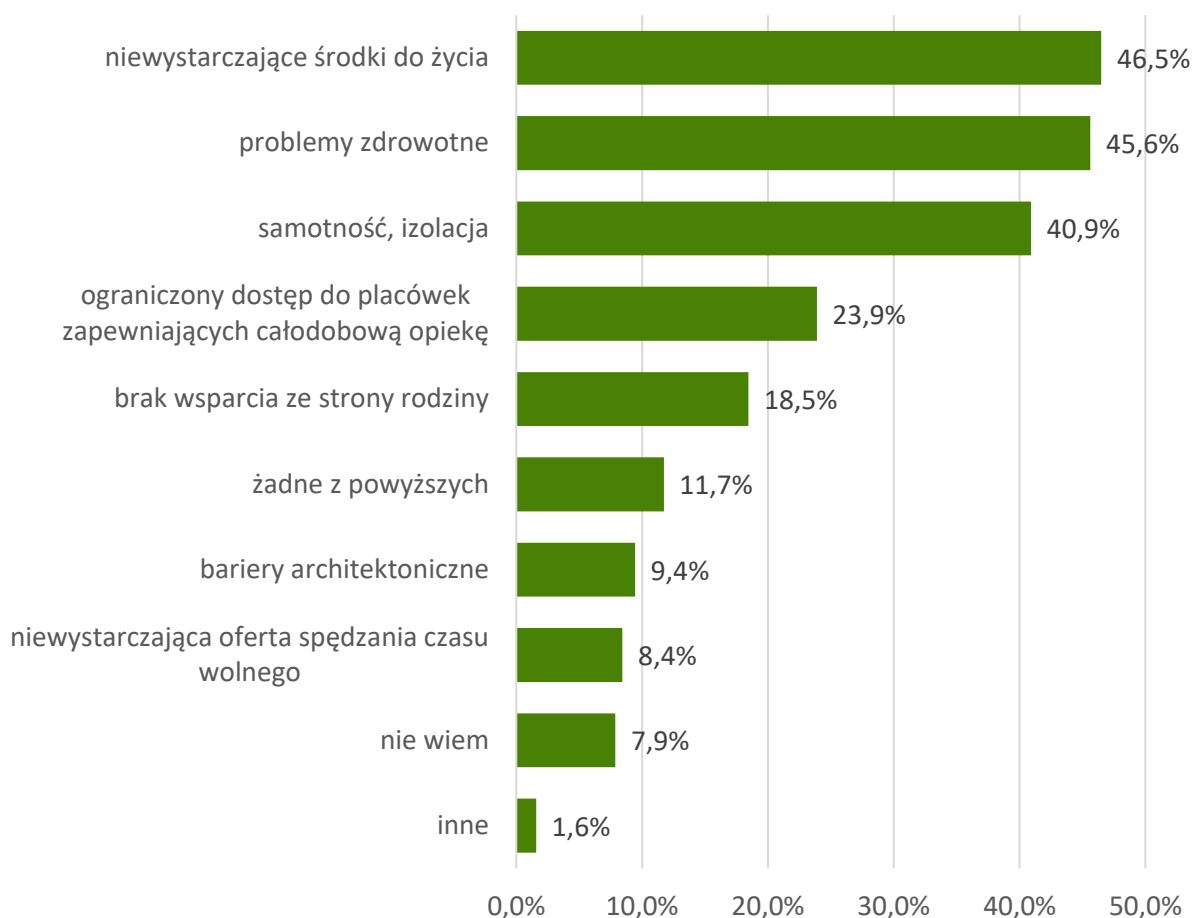

Zdaniem blisko połowy badanych mieszkańców, najważniejszymi problemami osób starszych na terenie Gminy są niewystarczające środki do życia (46,5%) oraz problemy zdrowotne (45,6%).

40,9% wskazało na samotność, izolację, 23,9% – ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, a 18,5% ankietowanych uważa, że takim problemem jest brak wsparcia ze strony rodziny. Najmniej odpowiedzi padło na bariery architektoniczne (9,4%) oraz niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego (8,4%). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 7,9% respondentów, 11,7% ankietowanych uznało, że żadna odpowiedź wymieniona w kafeterii nie jest odpowiednia, a 1,6% ankietowanych wskazało na inne odpowiedzi, wymieniając m.in.:

- ▶ *brak dostępu do lekarzy i rehabilitacji w trybie pilnym;*
- ▶ *brak miejskiego DPS-u;*
- ▶ *wprowadzanie elektronizacji usług publicznych;*
- ▶ *wszystkie powyższe. Senior w przestrzeni publicznej jest niewidzialny, niezauważalny oraz mniej sprawny fizycznie uwięziony w mieszkaniu na wyższych piętrach bloków;*
- ▶ *złe działanie dziennego domu pobytu;*
- ▶ *brak wystarczającej komunikacji do centrum z miejsc oddalonych od centrum;*
- ▶ *niedostateczna wiedza medyków, fatalny system zdrowia oparty na przepisywaniu leków z licznymi skutkami ubocznymi, rujnującymi zdrowie seniorów. Leczenie oparte na zgodności z procedurami, a nie na dostosowaniu do realnych potrzeb pacjenta.*

Wykres 39. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=699

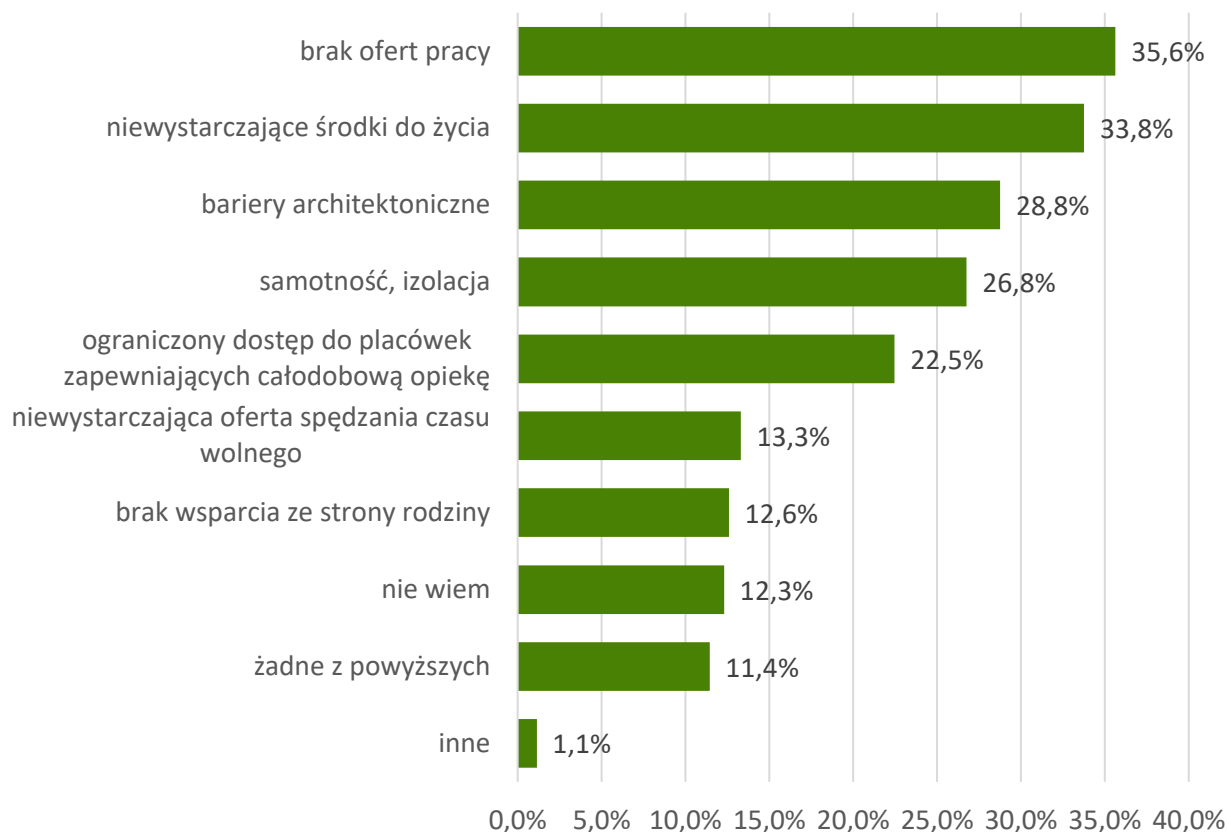
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W badaniu ankietowym poproszono również o wskazanie najistotniejszych problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem największej części respondentów jest to brak ofert pracy (35,6%) oraz niewystarczające środki do życia (33,8%). 28,8% wskazało na bariery architektoniczne, a 26,8% – samotność, izolację. 22,5% mieszkańców uważa, że najważniejszym problemem osób z niepełnosprawnościami jest ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, a najmniej odpowiedzi padło na niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego (13,3%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (12,6%). 12,3% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, 11,4% ankietowanych uznało, że żadna odpowiedź wymieniona w kafeterii nie jest odpowiednia, a 1,1% respondentów wskazało na inne odpowiedzi, wśród których wymieniono m.in.:

- ▶ ograniczone możliwości znalezienia pracy, adekwatnej do kwalifikacji i możliwości zdrowotnych;
- ▶ zbyt mały dostęp do projektów bezpłatnej rehabilitacji dzieci do 7 roku życia, brak OWI;
- ▶ brak oferty asystenckiej dla osób ze spectrum oraz z lekkim upośledzeniem intelektualnym;

- problem z "przetłamaniem" barier, brak odwagi do wyjścia do ludzi (mentalnie).

Wykres 40. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=699

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

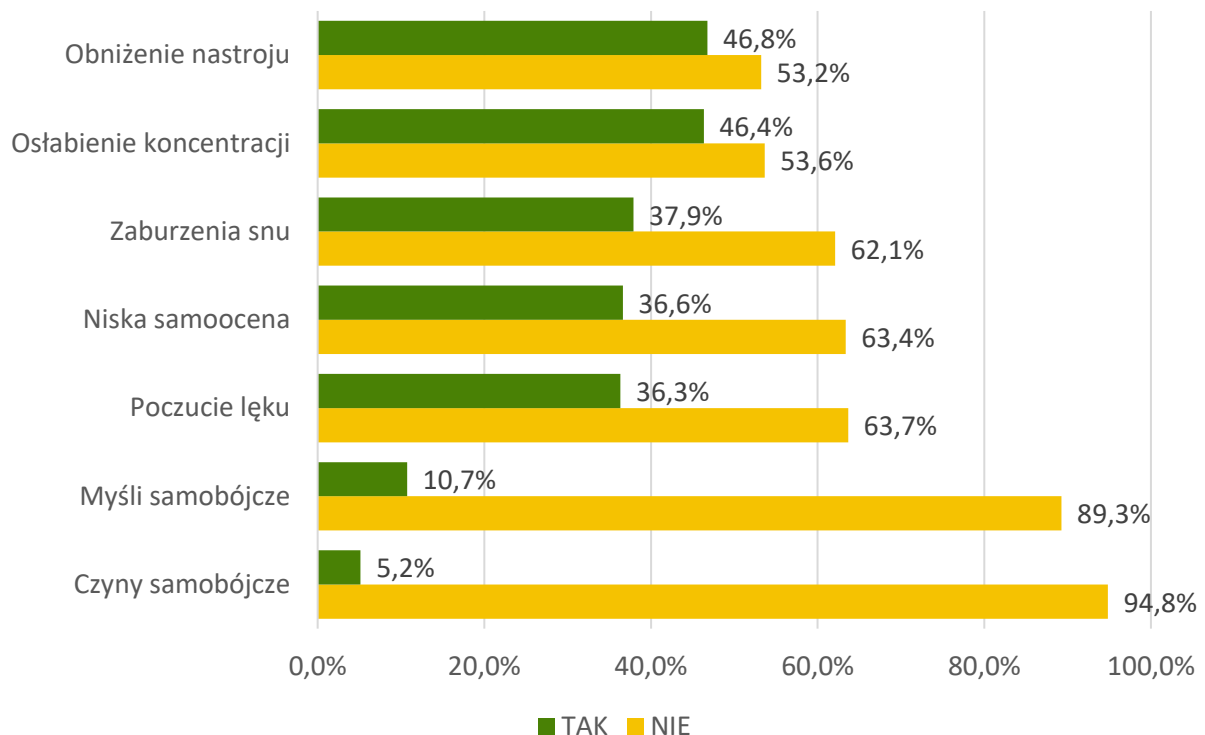
Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Mikołów mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 46,8% ankietowanych miało obniżony nastrój;
- 46,4% osób doświadczyło osłabienia koncentracji;
- 37,9% doznało zaburzeń snu;
- 36,6% miało niską samoocenę;
- 36,3% respondentów odczuwało lęk;
- 10,7% miało myśli samobójcze;

- 5,2% podjęło czyny samobójcze.

Wykres 41. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=699

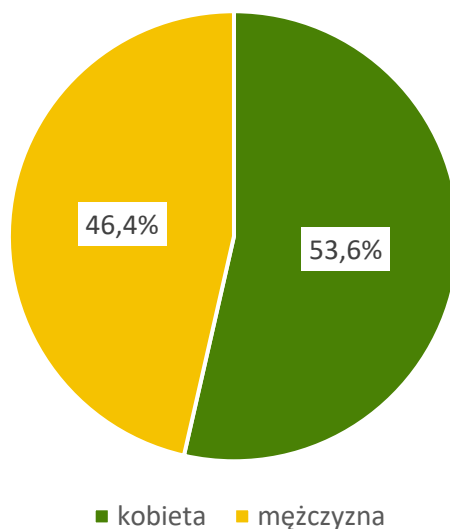
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

Struktura badanej próby

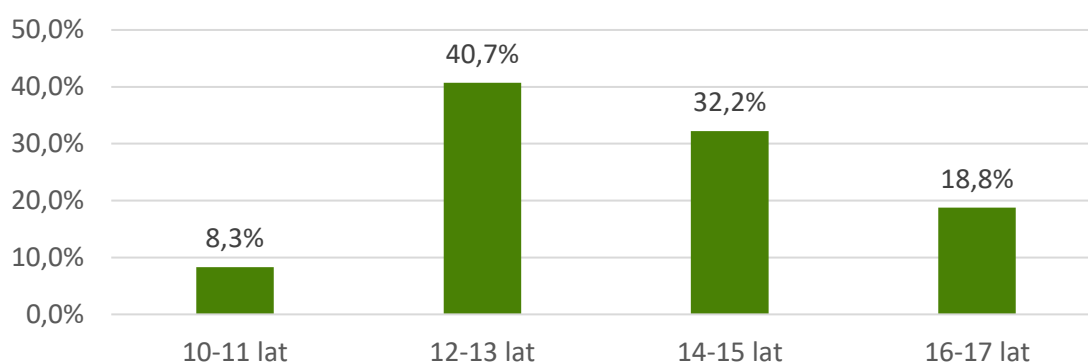
Uczniowie z gminy Mikołów wypełnili 1 120 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagę liczebną miały dziewczynki – stanowiły one 53,6% ogółu, chłopcy natomiast wypełnili 46,4% kwestionariuszy.

Wykres 42. Płeć: N=1120

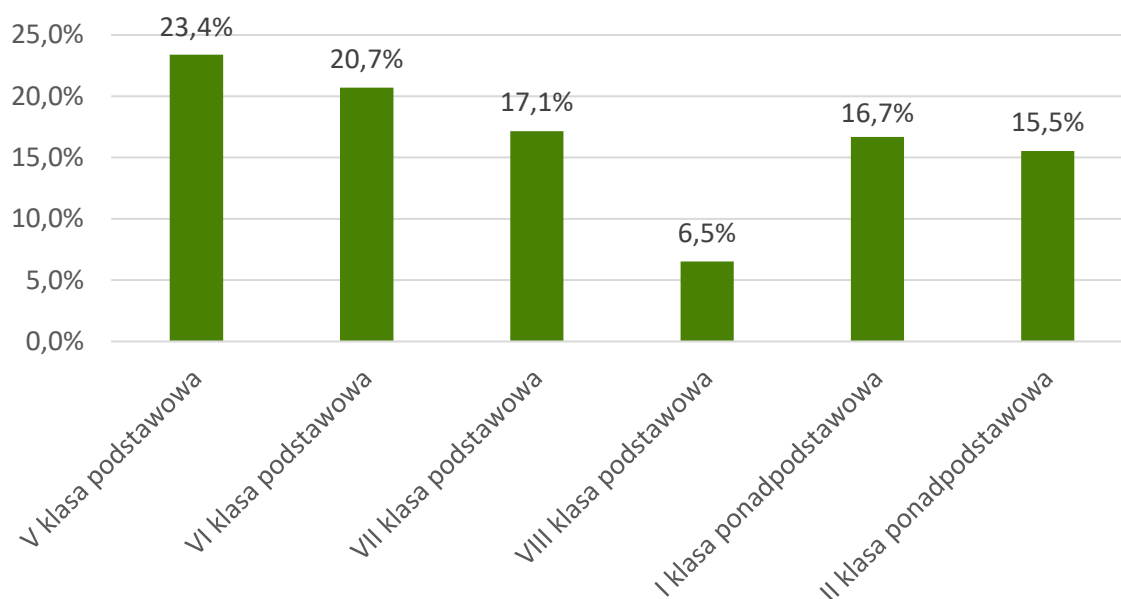
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, najwięcej kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12–13 lat (40,7%), natomiast 32,2% stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat. Średnio co piąty ankietowany w trakcie badania miał wówczas 16-17 lat (18,8%), natomiast pozostali respondenci mieścili się w przedziale wiekowym 10-11 lat (8,3%).

Wykres 43. Wiek: N=1120

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 23,4% ankietowanych uczęszcza do V klasy, 20,7% do VI klasy, a 17,1% to uczniowie klas VII. 16,7% respondentów uczęszcza do I klasy szkoły ponadpodstawowej, 15,5% – do II klasy szkoły ponadpodstawowej, z kolei najmniejszy odsetek stanowili uczniowie VIII klasy szkoły podstawowej – 6,5%.

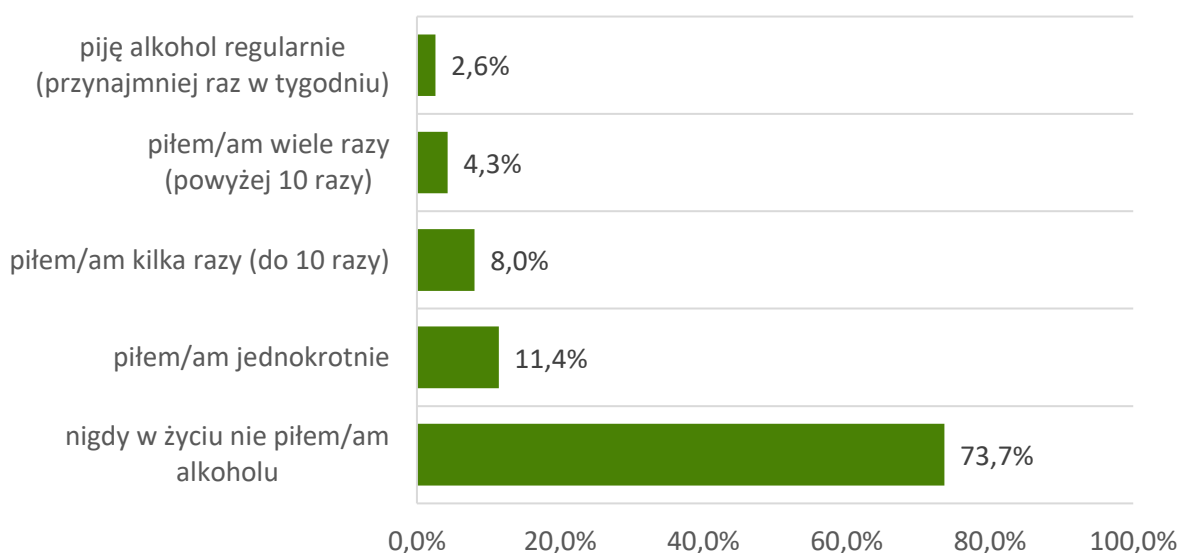
Wykres 44. Klasa: N=1120

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Mikołów. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miał średnio co czwarty respondent (26,3%), wśród których 11,4% spożyło go jednokrotnie, 8,0% uczniów zadeklarowało picie alkoholu kilka razy (do 10 razy), 4,3% badanych miało z nim styczność wiele razy (powyżej 10 razy), a 2,6% wskazało na jego regularne spożywanie.

Wykres 45. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=1120

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem w podanym okresie miało 123 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (41,9%), spośród których 76 uczestników badania spożyło tego typu napoje 1-2 razy (25,9%), 17 ankietowanych wskazało na jego spożycie 3 – 4 razy (5,8%), 6 osób zrobiło to 5-7 razy (2,0%), natomiast 24 uczniów – więcej niż 7 razy (8,2%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.

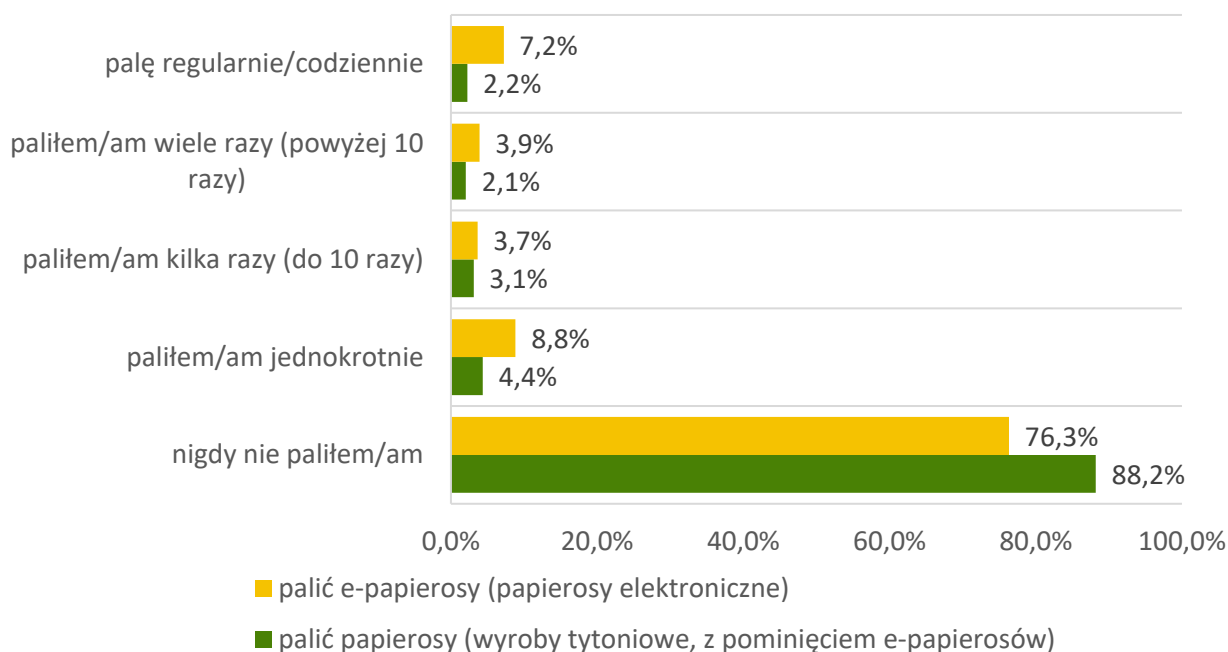
Tabela 17. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=294

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	58,2%	171
1 – 2 razy	25,9%	76
3 – 4 razy	5,8%	17
5 – 7 razy	2,0%	6
więcej niż 7 razy	8,2%	24

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Mikołów podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał co dziesiąty ankietowany (11,8%), wśród których 4,4% sięgnęło po nie jednokrotnie, 3,1% – kilka razy (do 10 razy), 2,1% paliło papierosy tradycyjne wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 2,2% robi to regularnie/codziennie. W przypadku papierosów elektronicznych, kontakt z nimi miało 23,6% respondentów, z czego 8,8% paliło je jednokrotnie, 3,7% – kilka razy (do 10 razy), 3,9% uczniów wskazało na sięganie po nie wielokrotnie (powyżej 10 razy), natomiast 7,2% ankietowanych zadeklarowało regularne/codziennie palenie papierosów elektronicznych.

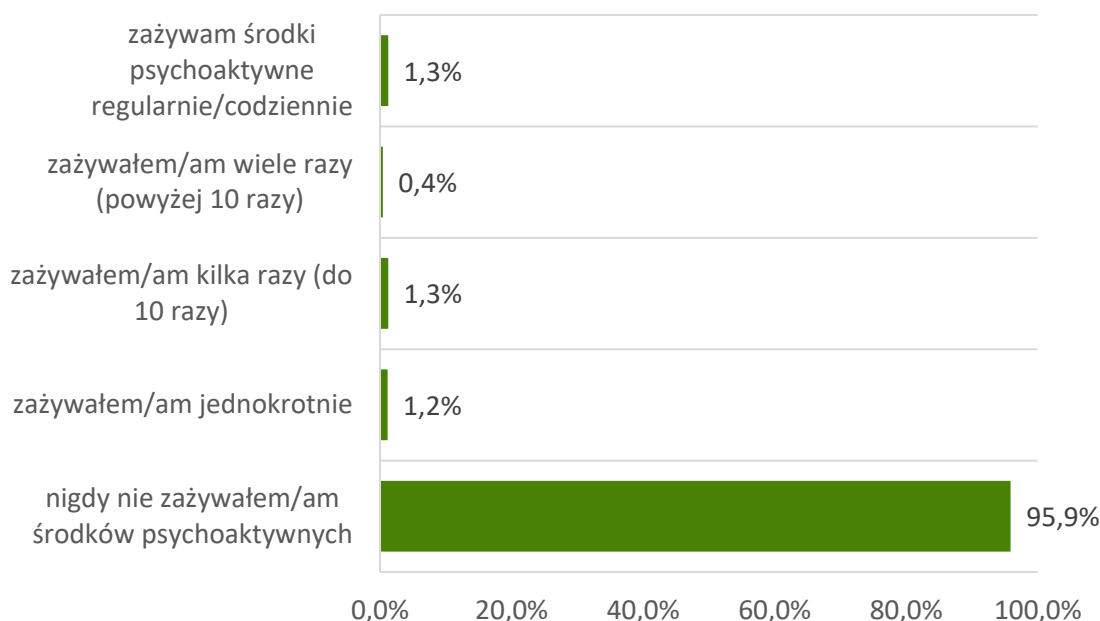
Wykres 46. Ile razy zdarzyło Ci się: N=1120

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do zażywania środków psychoaktywnych przyznało się 4,2% ankietowanych, spośród których 1,2% badanych miało jednokrotną styczność ze środkami psychoaktywnymi, 1,3% zażywało je kilka razy (do 10 razy), 0,4% – wiele razy (powyżej 10 razy), z kolei 1,3% uczniów zadeklarowało, iż sięga po tego typu środki regularnie/codziennie.

Wykres 47. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=1120

Badanych, którzy sięgnęli kiedykolwiek wcześniej po substancje psychoaktywne zapytano o to, jak często zażywali narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni. Spośród uczniów, którzy przyznali, że mieli kiedykolwiek styczność z substancjami psychoaktywnymi 22 osoby zaprzeczyły, jakoby w ciągu ostatniego miesiąca miały styczność z tego typu substancjami (47,8%), 9 uczniów zażywało tego typu substancje 1-2 razy (19,6%), jeden badany robił to 3-4 razy (2,2%), 2 respondentów – 5-7 razy (4,3%), natomiast 12 ankietowanych – więcej niż 7 razy (26,1%).

Tabela 18. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=46

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/ dopalaczy/ leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	47,8%	22
1 – 2 razy	19,6%	9
3 – 4 razy	2,2%	1
5 – 7 razy	4,3%	2
więcej niż 7 razy	26,1%	12

Kolejna tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z odpowiedzi, 32 badanych paliło marihuanę (80,0%), 15 uczniów zażywało mefedron (37,5%), po 12 respondentów wskazało na amfetaminę, leki w celu odurzenia oraz inne substancje, wśród których wymieniono m.in. *metaklefedron* oraz *kwasy* (po 30,0%), z kolei 8 osób wyróżniło dopalacze (20,0%). 6 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 19. Jakie były to substancje? N=40

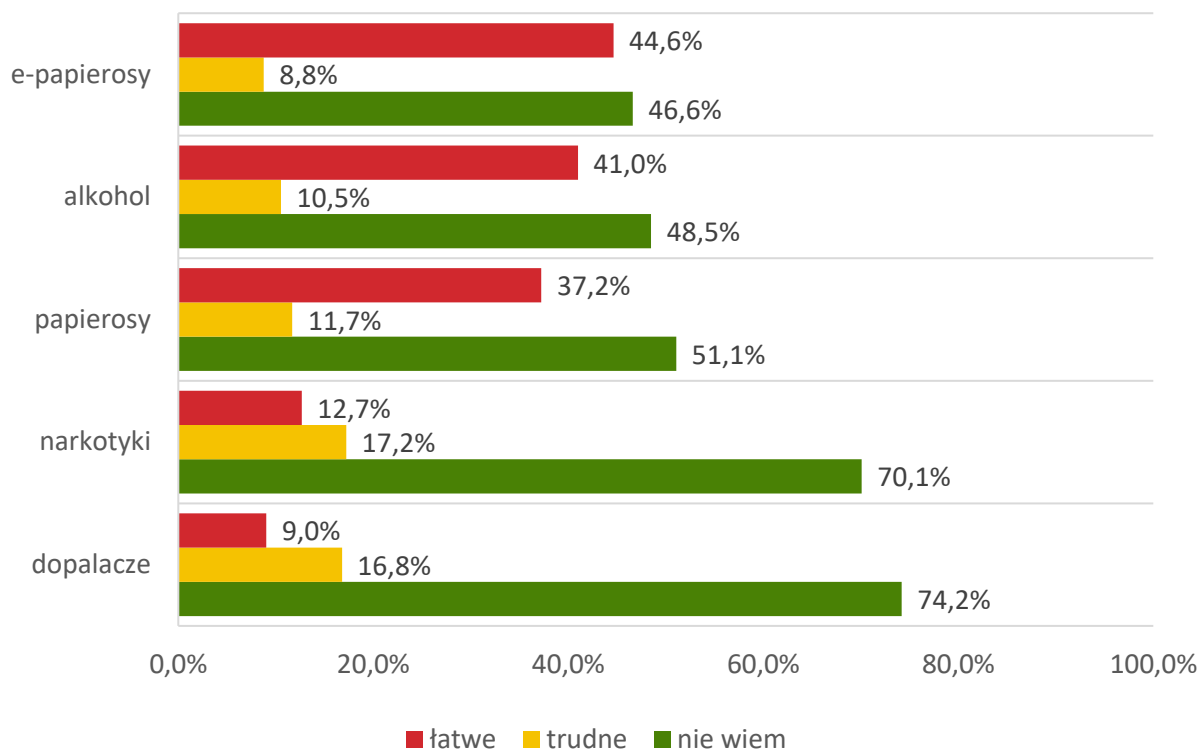
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
marihuana	80,0%	32
mefedron	37,5%	15
amfetamina	30,0%	12
leki w celu odurzenia	30,0%	12
inne	30,0%	12
dopalacze	20,0%	8

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość uczniów nie posiada wiedzy na temat dostępności szkodliwych i nielegalnych substancji na terenie Gminy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- ▶ e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 44,6% młodych mieszkańców, a trudne dla 8,8%,
- ▶ alkohol jest łatwy do zdobycia dla 41,0% badanych, a trudny dla 10,5%,
- ▶ papierosy są łatwe do zdobycia dla 37,2% respondentów, trudne dla 11,7%,
- ▶ narkotyki są łatwe do zdobycia dla 12,7% ankietowanych, a trudne dla 17,2%,
- ▶ dopalacze są łatwe do zdobycia dla 9,0% uczniów, a trudne dla 16,8%.

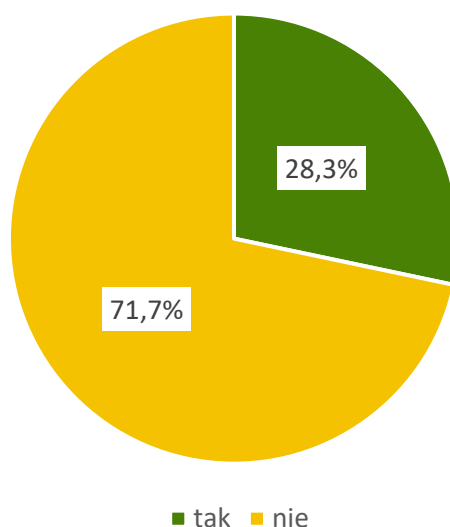
Wykres 48. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=1120

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Mikołów. Analizie poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, 28,3% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy.

Wykres 49. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=1120

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (143 osoby, tj. 48,0%), kolegów/koleżanek spoza szkoły (81 osób, tj. 27,2%) oraz rodzeństwa (78 osób, tj. 26,2%). Ankietowani przyznali również, że przemoc wobec nich stosowały inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *nieznajomych, kuzyna, czy też przemoc słowną przechodniów w centrum miasta* (52 osoby, tj. 17,4%) oraz rodzice (32 osoby, tj. 10,7%). 19 badanych pominęło to pytanie.

Tabela 20. Tabela 18. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=298

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	48,0%	143
koledzy/koleżanki spoza szkoły	27,2%	81
rodzeństwo	26,2%	78
inne osoby	17,4%	52
rodzice	10,7%	32

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy doznanych zachowań przemocowych. Najpowszechniejsza w Gminie jest przemoc psychiczna, na którą wskazało 179 osób (63,5%) oraz fizyczna (141 osób, tj. 50,0%), niemniej jednak 50 ankietowanych doznało przemocy seksualnej (17,7%), a 17 uczniów przyznało się do doświadczenia zaniedbania (6,0%). 35 badanych nie odpowiedziało na to pytanie.

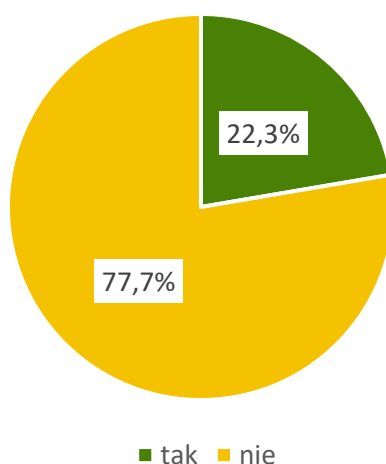
Tabela 21. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=282

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	63,5%	179
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	50,0%	141
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	17,7%	50
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	6,0%	17

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 22,3% uczniów, czyli o 6,0% mniej niż w przypadku doświadczania przemocy.

Wykres 50. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=1120

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc fizyczną zastosowało 143 uczniów (63,8%), do stosowania przemocy psychicznej przyznało się 120 badanych (53,6%), natomiast przemoc seksualnej dopuściło się 16 respondentów (7,1%). 26 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 22. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=224

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	63,8%	143
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	53,6%	120
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób który go zawstydział itp.	7,1%	16

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Większość ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec uczniów ze szkoły – wskazało na to 99 osób, tj. 42,1%. Odpowiedzi 92 respondentów padło na rodzeństwo (39,1%), 73 badanych wskazało na kolegów/koleżanki spoza szkoły (31,1%), z kolei 40 uczniów stosowało przemoc wobec innych osób, wymieniając m.in. *osoby z Internetu* (17,0%). 15 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

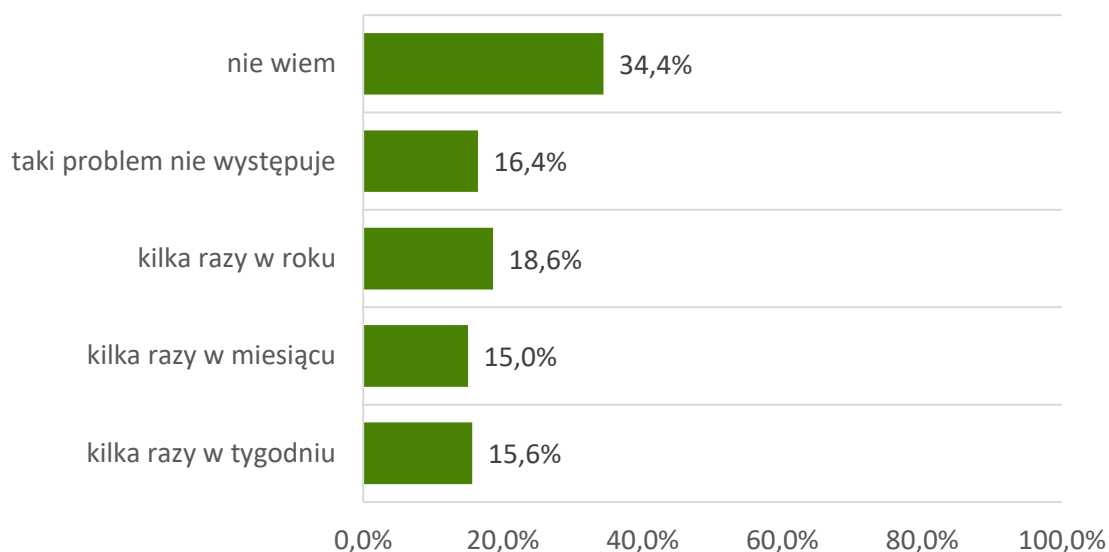
Tabela 23. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=235

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	42,1%	99
rodzeństwa	39,1%	92
kolegów/koleżanek spoza szkoły	31,1%	73
innych osób	17,0%	40

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

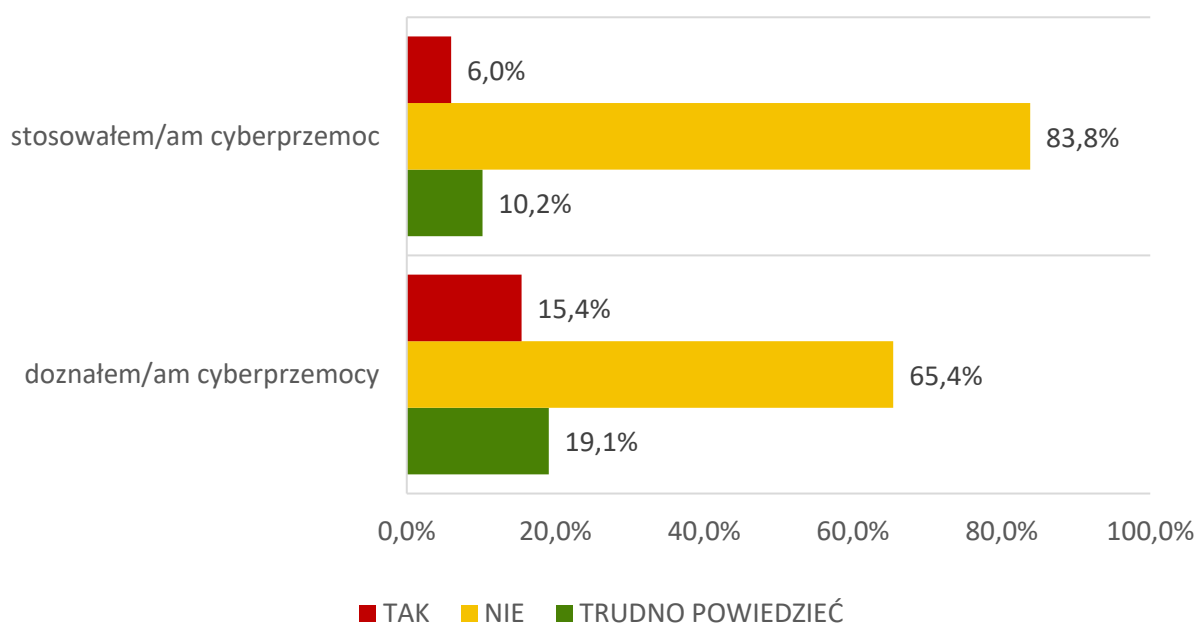
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 34,4% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, a zdaniem 16,4% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdziło 49,2% badanych, spośród których 18,6% stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w roku, 15,0% – kilka razy w miesiącu, natomiast w opinii 15,6% dzieje się to kilka razy w tygodniu.

Wykres 51. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=1120

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 15,4% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 6,0% ankietowanych. Część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” padło 10,2% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy i 19,1% w zakresie doświadczenia jej.

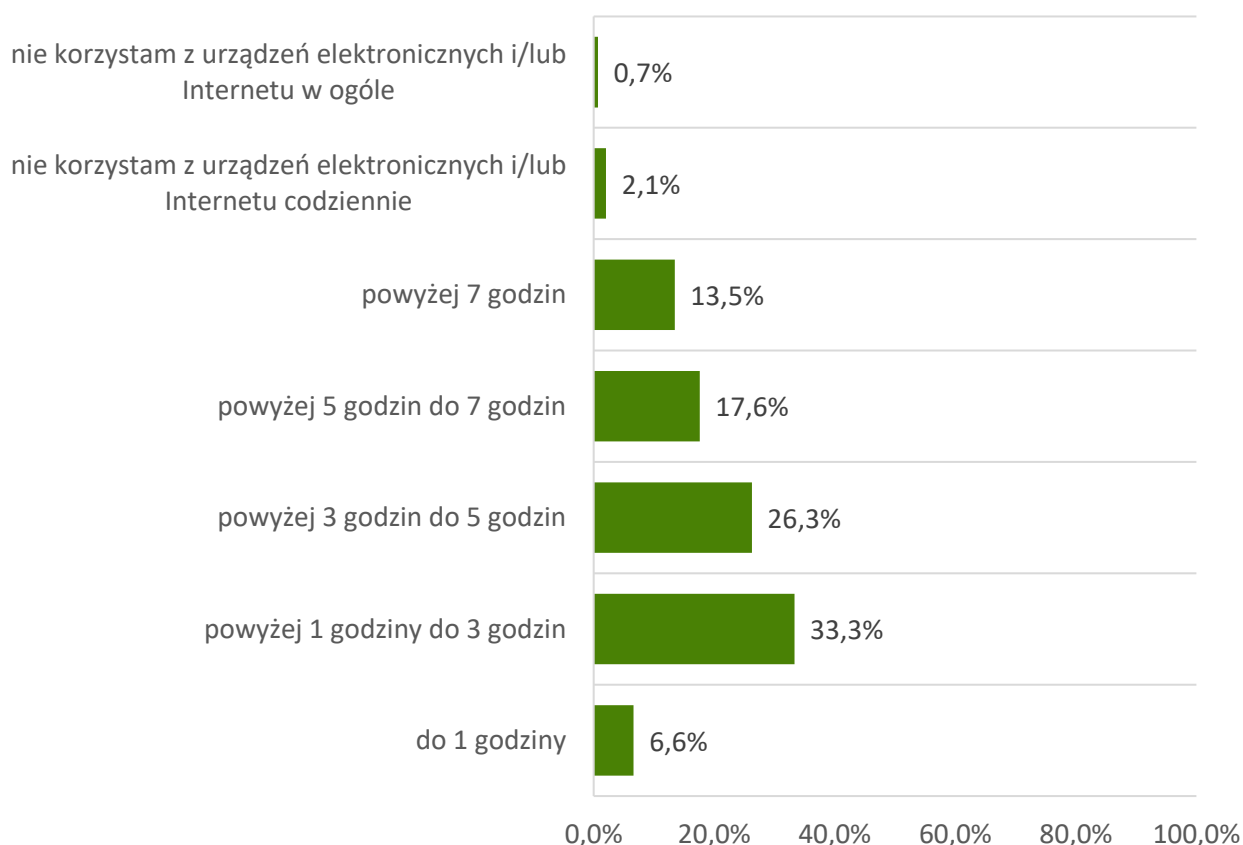
Wykres 52. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rosyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=1120

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z gminy Mikołów korzystają z urządzeń elektronicznych. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdecydowana większość ankietowanych korzysta z tego typu urządzeń i/lub Internetu. Znaczna część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż 17,6% odpowiedzi padło na przedział od 5 do 7 godzin dziennie, a 13,5% na powyżej 7 godzin. Dodatkowo, 26,3% uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 3 a 5 godzinami w ciągu dnia. Na odpowiedź powyżej 1 do 3 godzin wskazało 33,3% badanych, a do 1 godziny – 6,6%. Ponadto, 2,1% uczniów nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie, a 0,7% – w ogóle.

Wykres 53. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=1120

W ostatnim pytaniu tego bloku tematycznego, uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kłamać w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, np. przed rodzicami. Takie zachowanie potwierdziło 422 badanych (38,1%), w tym 53 uczniów stwierdziło, że zdarza im się to bardzo często (4,8%), 45

ankietowanym – często (4,1%), 236 osobom – czasami (21,3%), natomiast 88 respondentów skłamało w tej sprawie jeden raz (7,9%). 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

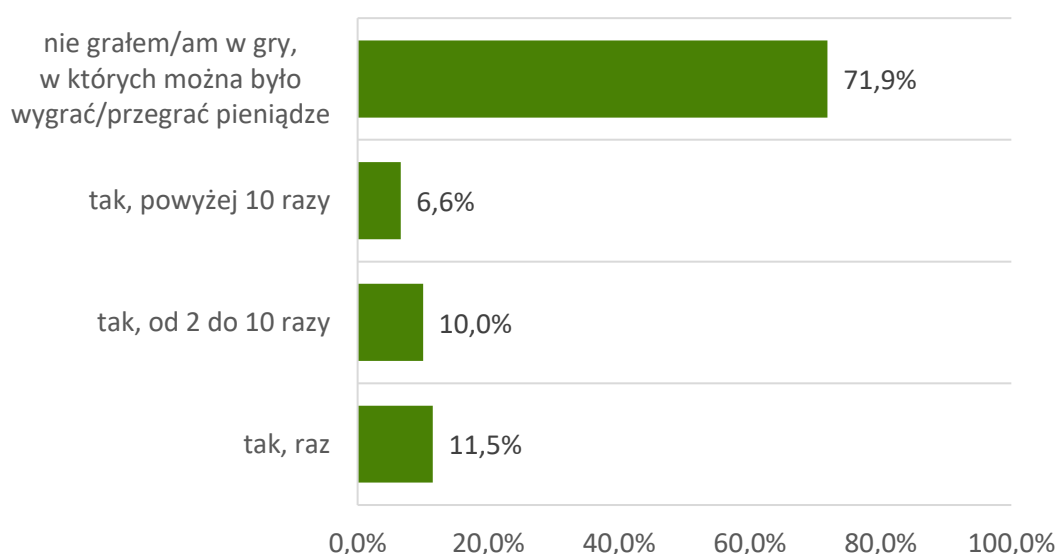
Tabela 24. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=1110

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	4,8%	53
tak, często	4,1%	45
tak, czasami	21,3%	236
tak, jednokrotnie	7,9%	88
nie	62,0%	688

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 28,1% badanych, wśród których 11,5% grało w nie 1 raz, 10,0% respondentów robiło to 2-10 razy, a 6,6% wskazało na więcej niż 10 razy.

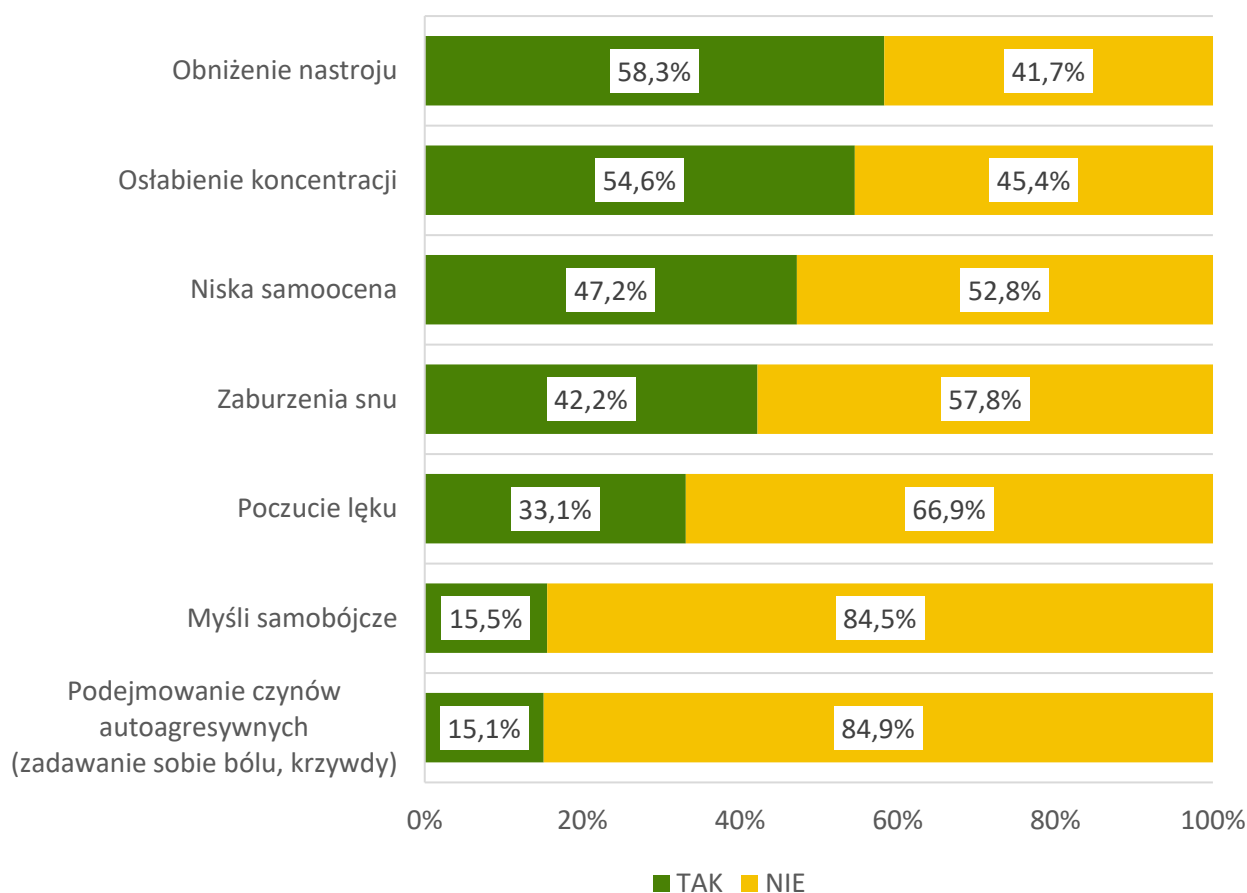
Wykres 54. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=1120

Zdrowie psychiczne

W przedostatniej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Mikołów, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 58,3% respondentów w tym okresie doznało obniżonego nastroju, 54,6% – osłabienia koncentracji, a 46,2% odczuwało niską samoocenę. Ponadto 42,2% uczniów przyznało, iż w tym czasie doświadczyło zaburzeń snu, a 33,1% badanych odczuwało lęk. Niepokojący jest fakt, że wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy występują również myśli samobójcze (15,5%) oraz czyny autoagresywne (15,1%).

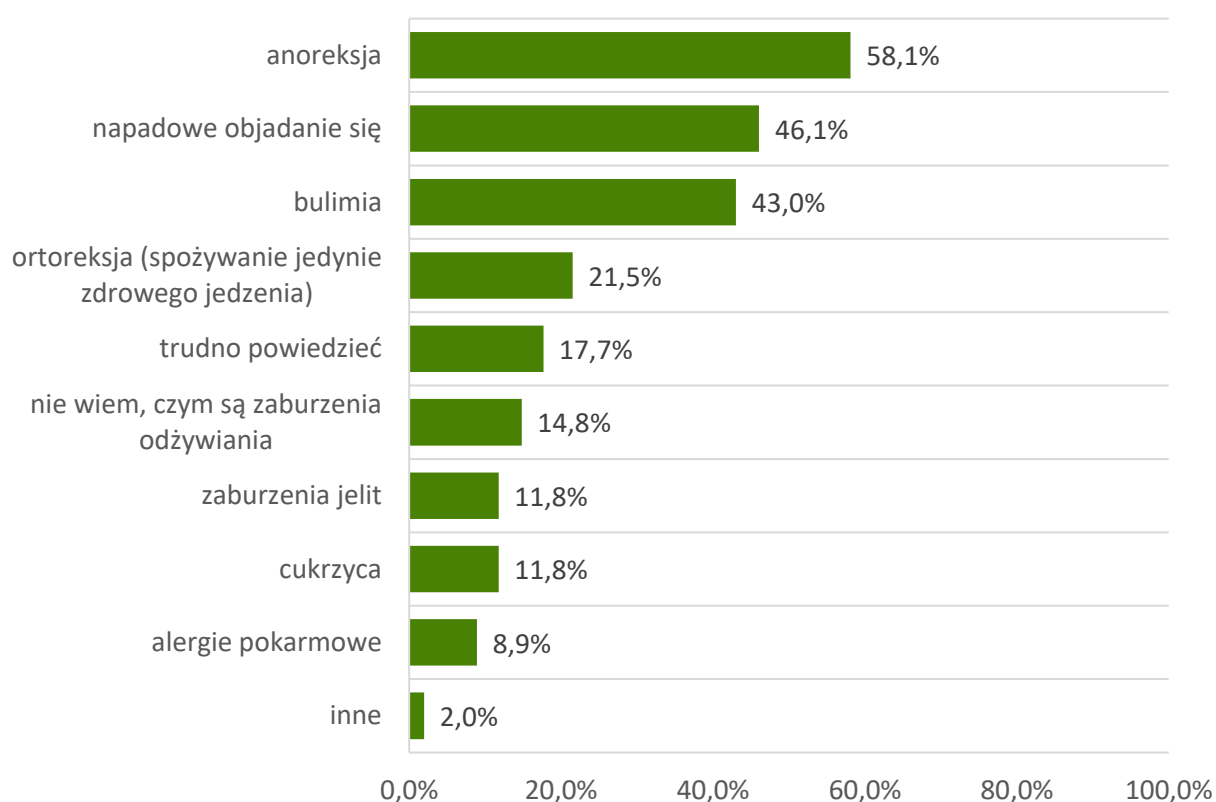
Wykres 55. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=1120

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Mikołów dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pytaniu uczniowie mieli wskazać, które spośród wskazanych w kafeterii odpowiedzi ich zdaniem są zaburzeniami odżywiania. Najwięcej, bo 58,1% ankietowanych wskazało na anoreksję, 46,1% badanych uczniów zaznaczyło napadowe objadanie się, 43,0% – bulimię, a 21,5% – ortoreksję (spożywanie jedynie zdrowego jedzenia). 17,7% ankietowanych miało trudności w odpowiedzi na zadane pytanie, a 14,8% nie wie, czym są zaburzenia odżywiania. Należy zaznaczyć, iż część ankietowanych błędnie wskazała na cukrzycę i zaburzenia jelit (po 11,8%) oraz alergie pokarmowe (8,9%), a 2,0% uczniów wskazało na odpowiedź „inne”, wymieniając m.in. *celowe unikanie jedzenia, strach przed jedzeniem, głodzenie się, wyliczanie kalorii w każdym posiłku*.

Wykres 56. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=1120

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ocena relacji społecznych, aktywności i rozwiązywania problemów

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę poszczególnych aspektów dotyczących poczucia bezpieczeństwa, sytuacji finansowej rodziny, relacji z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami, samopoczucia, a także sposób spędzania czasu wolnego i umiejętności radzenia sobie z sytuacjami problemowymi. Analizowane dane pozwolą na zidentyfikowanie głównych obszarów problemowych, z którymi borykają się respondenci, co stanowi istotny element w zakresie poprawy jakości życia dzieci i młodzieży. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- ▶ 66,3% respondentów jest zadowolonych lub bardzo zadowolonych z osobistego poczucia bezpieczeństwa, 27,0% respondentów udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”, z kolei 6,8% respondentów wyraziło niezadowolenie z danego aspektu;
- ▶ 79,3% osób jest zadowolonych lub bardzo zadowolonych z poziomu finansowego swojej rodziny, 15,6% nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do omawianego elementu, z kolei 5,0% wyraziło niezadowolenie z warunków ekonomicznych swojej rodziny;
- ▶ 59,3% uczniów jest zadowolonych lub bardzo zadowolonych ze swojej pozycji w klasie, w szkole, 27,9% nie ma wyraziło jednoznacznej opinii na temat swojej pozycji w klasie, z kolei 12,8% osób wyraża niezadowolenie, co może świadczyć, iż stosunkowo duża grupa uczniów nie czuje się dobrze w środowisku szkolnym;
- ▶ 72,0% respondentów jest zadowolonych z relacji z kolegami, 16,5% udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”, z kolei średnio co dziesiąty badany negatywnie odniósł się do omawianego obszaru (11,4%);
- ▶ 79,9% osób deklaruje zadowolenie lub bardzo duże zadowolenie z relacji z rodzicami, co wskazuje na silne więzi rodzinne, 12,9% nie odniosło się jednoznacznie do swoich kontaktów z rodzicami, z kolei 7,2% jest niezadowolonych lub bardzo niezadowolonych;
- ▶ Ponad połowa uczniów pozytywnie ocenia swoje kontakty z nauczycielami (54,4%), co trzeci uczeń udzielił odpowiedzi „trudno powiedzieć”, a niezadowolonych lub bardzo niezadowolonych ze swoich relacji z nauczycielami jest 13,2% badanych, co uwidacznia potrzebę wzmocnienia pozytywnych relacji i zwiększyć satysfakcję uczniów z kontaktów z kadrą szkolną;
- ▶ 50,5% ankietowanych jest zadowolona lub bardzo zadowolona ze swojego wyglądu, 24,5% uczniów nie odniosło się jednoznacznie do badanej kwestii, z kolei 25,0% respondentów jest

niezadowolonych ze swojego wyglądu, co może wskazywać na problemy związane z samoakceptacją, presją społeczną lub niską samooceną;

- ▶ 63,9% respondentów czuje się zadowolonych ze swojego stanu zdrowia, 22,2% nie potrafiło jednoznacznie ocenić danego aspektu, natomiast 13,9% respondentów jest niezadowolona lub bardzo niezadowolona ze swojego zdrowia;
- ▶ 68,3% uczestników badania pozytywnie odniosło się do sposobu spędzania wolnego czasu, 18,1% udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”, z kolei 13,6% respondentów jest niezadowolona lub bardzo niezadowolona, co sugeruje, iż brakuje im odpowiednich form rozrywki lub możliwości spędzania czasu zgodnie z zainteresowaniami;
- ▶ 70,3% badanych jest zadowolonych lub bardzo zadowolonych z możliwości rozwoju swoich zainteresowań, 18,4% nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do omawianego aspektu, natomiast niski poziom zadowolenia wykazało 11,2% uczniów.

Tabela 25. Zaznacz przy każdym wierszu, na ile jesteś zadowolony z: N=1120

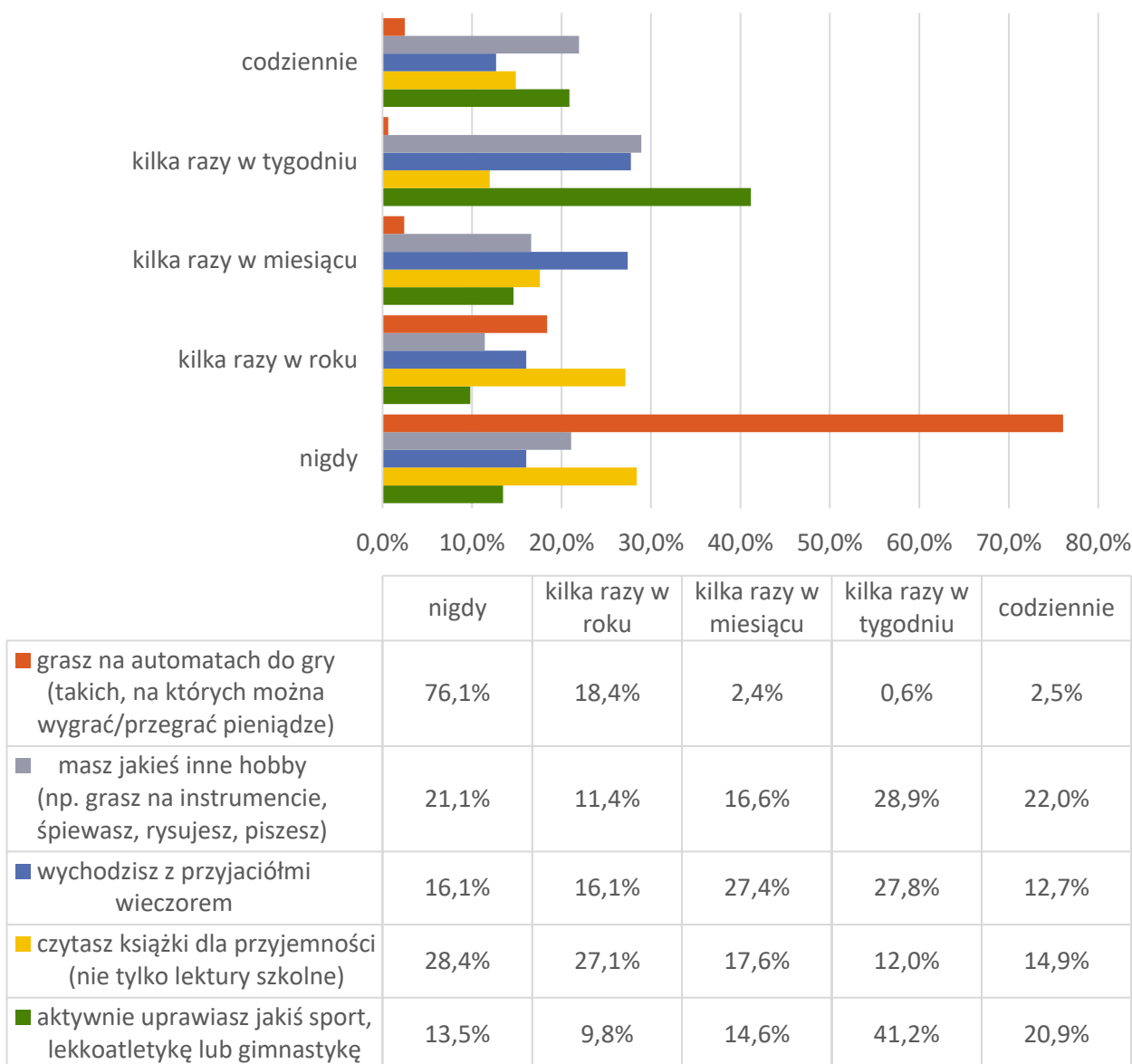
wyszczególnienie	bardzo niezadowolony	niezadowolony	trudno powiedzieć	zadowolony	bardzo zadowolony
osobistego poczucia bezpieczeństwa	2,6%	4,2%	27,0%	44,2%	22,1%
poziomu finansowego swojej rodziny	2,3%	2,7%	15,6%	45,4%	33,9%
swojej pozycji w klasie, w szkole	4,9%	7,9%	27,9%	40,5%	18,8%
kontaktów z kolegami	4,8%	6,6%	16,5%	39,8%	32,2%
kontaktów z rodzicami	3,0%	4,2%	12,9%	31,9%	48,0%
kontaktów z nauczycielami	6,0%	7,2%	32,4%	40,0%	14,4%
swojego wyglądu	12,1%	12,9%	24,5%	29,6%	20,9%
swojego zdrowia	5,5%	8,4%	22,2%	36,8%	27,1%
sposobu spędzania wolnego czasu	5,4%	8,2%	18,1%	33,4%	34,9%
możliwości rozwoju swoich zainteresowań	5,8%	5,4%	18,4%	34,6%	35,7%

W kolejnym pytaniu uczniowie z gminy Mikołów zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości wykonywania różnych aktywności, takich jak uprawianie sportu, czytanie książek, spotkania z przyjaciółmi czy angażowanie się w hobby. Pytanie miało na celu zidentyfikowanie preferowanych form spędzania czasu wolnego oraz ocenić, w jakim stopniu dzieci i młodzież korzystają z dostępnych

możliwości rozwoju i rekreacji. Ankieta objęła również kwestię ryzykownych zachowań, takich jak granie na automatach do gier. Wyniki przedstawiają się następująco:

- ▶ 62,1% badanych regularnie uprawia aktywność fizyczną (codziennie lub kilka razy w tygodniu), a 13,5% respondentów nie spędza w ten sposób wolnego czasu,
- ▶ 28,4% respondentów w ogóle nie czyta książek dla przyjemności, natomiast 26,9% robi to codziennie lub kilka razy w tygodniu,
- ▶ 40,5% spotyka się z przyjaciółmi przynajmniej kilka razy w tygodniu, a 16,1% nie robi tego w ogóle,
- ▶ 50,9% respondentów ma swoje hobby i regularnie poświęca na nie swój czas wolny (codziennie lub kilka razy w tygodniu), natomiast co czwarty badany nie posiada zainteresowań (21,1%),
- ▶ zdecydowana większość respondentów nie gra na automatach do gry (76,1%), co wskazuje na niski poziom zaangażowania w tę formę hazardu, jednakże niewielki odsetek osób gra codziennie (2,5%).

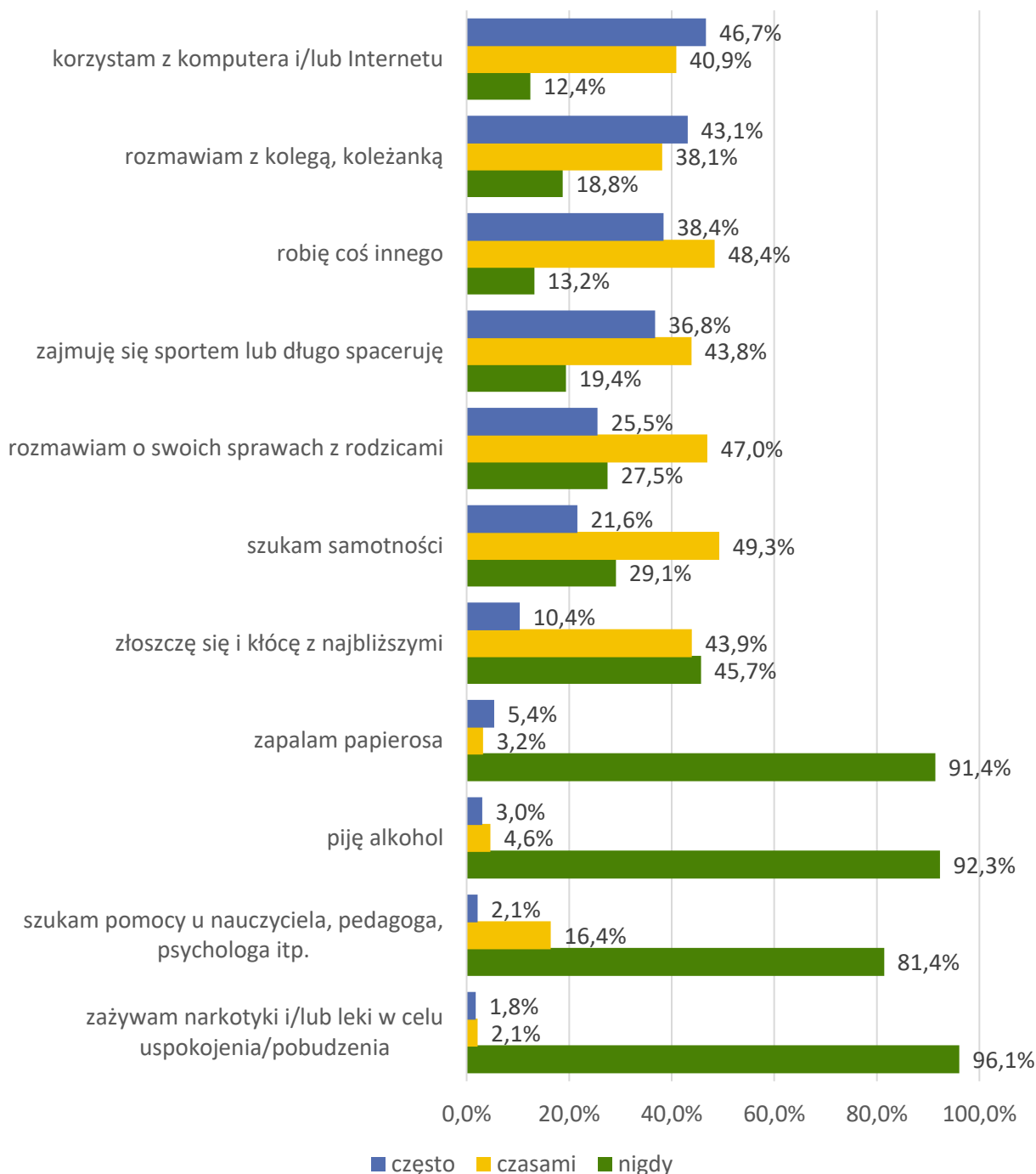
Wykres 57. Zaznacz przy każdym wierszu, jak często (jeśli w ogóle) uprawiasz każde z niżej wymienionych zajęć? N=1120

Ostatnie pytanie dotyczyło sposobów radzenia sobie z trudnymi chwilami i problemami, z którymi mogą mierzyć się uczniowie. Wyniki pozwalają zidentyfikować najczęściej wybierane przez młodzież metody radzenia sobie z emocjami oraz ocenić, na ile korzystają z konstruktywnych form wsparcia. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie w sytuacjach problemowych najczęściej korzystają z komputera i/lub Internetu (46,7%), rozmawiają z kolegą, koleżanką (43,1%), 38,4% wskazało na inne czynności, a 36,8% zajmuje się sportem lub długo spaceruje. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na rozmowę z rodzicami (25,5%), średnio co czwarty uczeń w trudnych chwilach najczęściej szuka samotności (21,6%), a co dziesiąty zaznaczył, iż często się złości i kłóci z najbliższymi (10,4%). Ponadto 5,4% respondentów w tego typu sytuacjach

sięga po papierosa, 3,0% – po alkohol, 2,1% uczniów szuka pomocy u nauczyciela, pedagoga, psychologa itp., z kolei 1,8% zażywa narkotyki i/lub leki w celu uspokojenia/pobudzenia.

Wykres 58. Zaznacz przy każdym wierszu, co robisz, gdy przeżywasz trudne chwile w życiu lub masz jakiś problem? N=1120

Sytuacja społeczna gminy Mikołów

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych i innych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

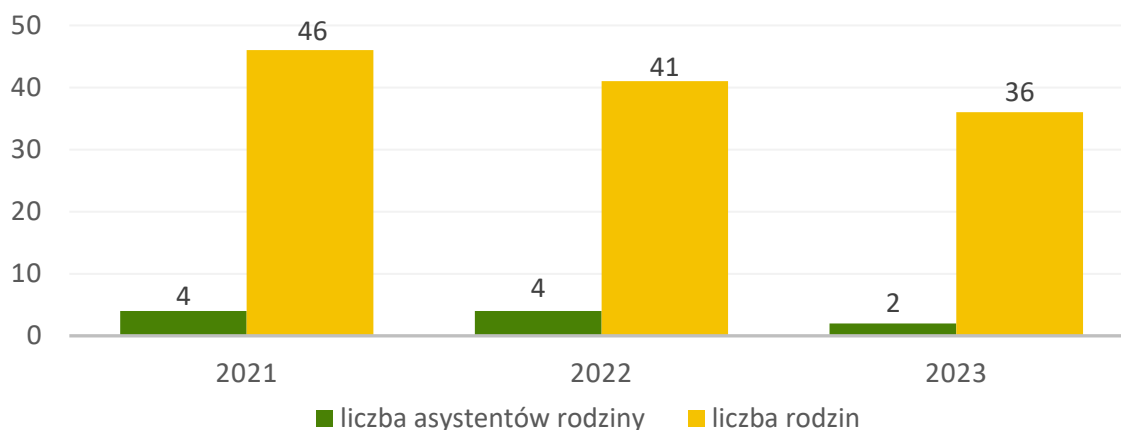
1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W latach 2021-2022 MOPS w Mikołowie zatrudniał 2 asystentów rodziny, natomiast w 2023 roku – 2. W roku bazowym tego typu wsparciem objęto 46 rodzin z terenu Gminy, w 2022 roku – 41, z kolei w 2023 roku było to 36 rodzin.

Wykres 59. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2021-2023

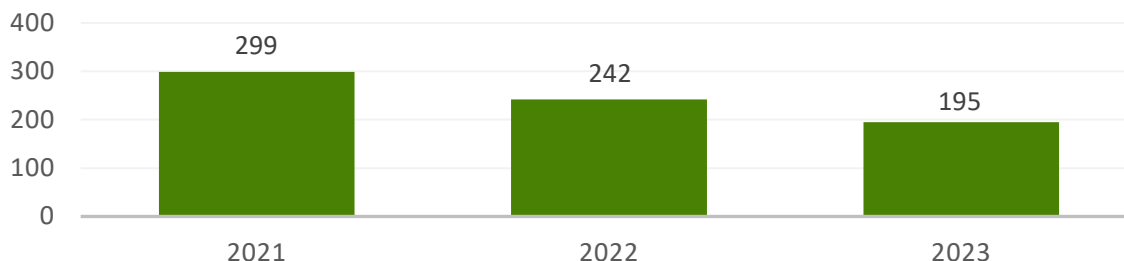

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W roku 2023, jak i w dwóch latach poprzednich w gminie Mikołów **nie było rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2023 roku korzystało 195 rodziny, czyli o 34,8% mniej niż w roku 2021. W latach 2021-2023 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

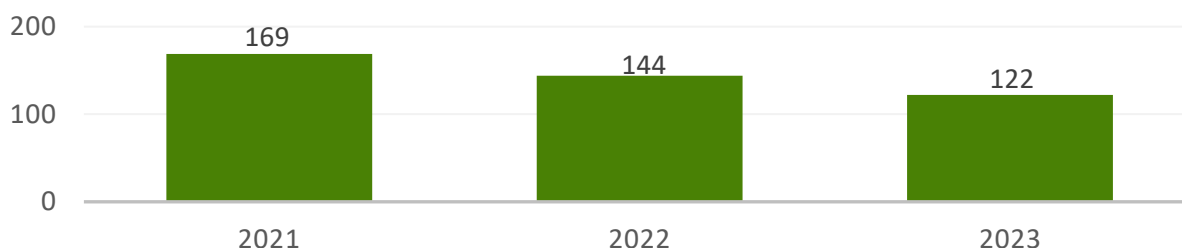
Wykres 60. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest systematyczny spadek liczby osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego, kształtujący się na poziomie 27,8%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

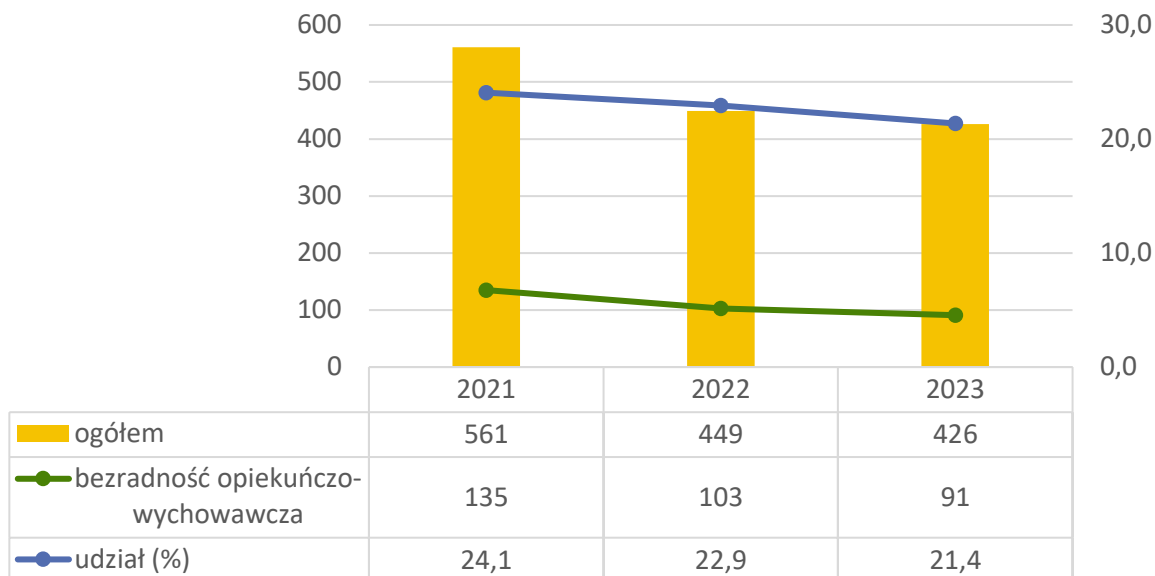
Wykres 61. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała spadkowi, a w 2023 roku osiągnęła wartość 91. Analogiczna sytuacja widoczna jest w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami MOPS: w 2021 było to 24,1%, w 2022 roku – 22,9%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 21,4%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 62. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

W 2021 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 111 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w 2022 roku – 100 dzieci, natomiast w 2023 roku było to 121 dzieci. Biorąc pod uwagę kwotę odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej, widoczny jest stopniowy wzrost wartości, kształtujący się na poziomie 42,0%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Mikołów w pieczy zastępczej w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba dzieci w pieczy zastępczej	111	100	121
kwota odpłatności (w złotych)	1 007 332	1 138 550	1 430 298

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w gminie Mikołów za rok 2023 w tym sprawozdanie z Gminnego Programu wspierania rodziny na lata 2023 - 2025

Na terenie Gminy funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Opiekuncza w Mikołowie – Śmiłowicach, prowadzona przez Stowarzyszenie Centrum Społecznego Rozwoju w ramach powierzenia zadania organizacji pożytku publicznego. Jej podstawowym celem jest zapewnienie opieki, wsparcia i wychowania dzieci oraz młodzieży, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspierając tym samym rodziny w procesie wychowania i stworzeniu bezpiecznego środowiska rozwoju. W latach 2021-2022 liczba miejsc w placówce wynosiła 45, co oznaczało stałą ofertę w zakresie liczby dostępnych miejsc, natomiast w

roku 2023 zmniejszono liczbę miejsc do 15. Tendencja spadkowa widoczna jest również w przypadku liczby dzieci korzystających z tego typu wsparcia: w 2021 roku było to 52 dzieci, w 2022 roku – 37, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 15. Biorąc pod uwagę poniesione koszty, na przestrzeni omawianych lat widoczne są wahania wartości, a najwyższą kwotę odnotowano w 2022 roku, wynoszącą 299 624 zł. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Działalność Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Mikołów w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba miejsc	45	45	15
liczba dzieci	52	37	15
wydatki ogółem [zł]	205 742	299 624	117 170

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w gminie Mikołów za rok 2023 w tym sprawozdanie z Gminnego Programu wspierania rodziny na lata 2023 – 2025

Jednym z elementów polityki prorodzinnej na terenie Gminy jest Karta Dużej Rodziny. Jej głównym celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie szans rozwojowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych dzięki oferowanym ulgom oraz zniżkom przez podmioty publiczne i prywatne, które podpisały umowy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej. Karta przysługuje rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie nie mniej niż troje dzieci. W 2021 roku w gminie Mikołów przyznano 578 Kart, w 2022 roku – 575, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 882 KDŻ¹⁵.

Istotnym wsparciem w ramach polityki prorodzinnej jest Program Gminy Mikołów „Liczna Rodzina”, na podstawie którego rodzinom wielodzietnym posiadającym KDR przyznawane są uprawnienia i ulgi. Program przyczynia się do poprawy poziomu i jakości życia rodzin, promowania wartości rodzinnych, integracji społecznej oraz zapewnianie szerokiego dostępu do kultury, sportu i rekreacji¹⁶.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych

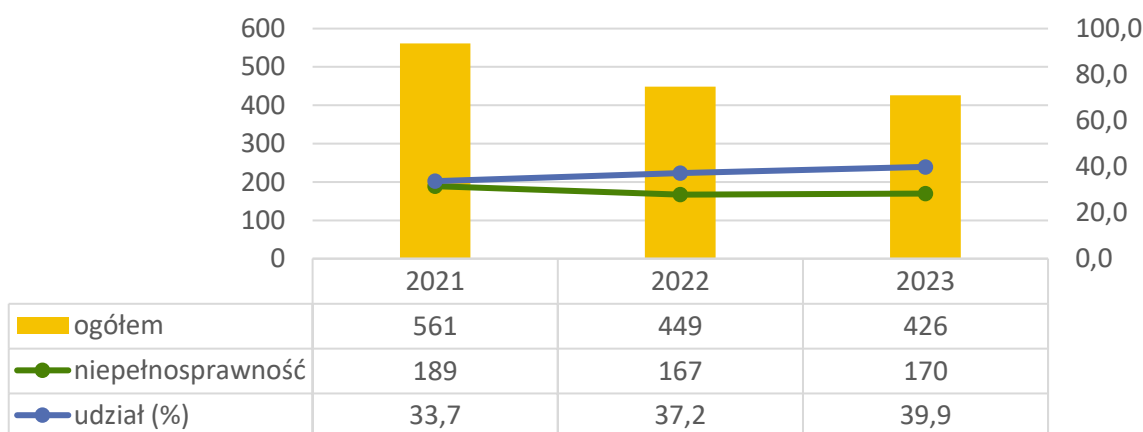
¹⁵ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie za 2023 rok.

¹⁶ Ibidem

i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2023 roku ze wsparcia MOPS w Mikołowie z powodu niepełnosprawności skorzystało 170 rodzin, co stanowi 39,9% wszystkich rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności ulegała wahaniom, natomiast ich udział w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami MOPS wykazywał tendencje wzrostowe. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2021-2023. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń oraz przeznaczana na nie kwota ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2021 roku przyznano 3 151 świadczeń na łączną kwotę 679 295,00 zł, w 2022 roku liczba świadczeń wyniosła 3 255 na kwotę 702 559,00 zł, z kolei w 2023 roku kształtowała się na poziomie 3 367 świadczeń na kwotę 724 764,00 zł.

Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba świadczeń	3 151	3 255	3 367
kwota świadczeń (zł)	679 295,00	702 559,00	724 764,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W latach 2021-2023 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz przeznaczona na ten cel kwota ulegały wzrostowi. W 2021 roku przyznano 4 728 świadczeń na kwotę 1 020 460,00 zł, w 2022 roku – 4 774 na kwotę 1 030 420,00 zł, natomiast w 2023 roku – 4 836 na kwotę 1 043 771,00 zł.

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba świadczeń	4 728	4 774	4 836
kwota świadczeń (zł)	1 020 460,00	1 030 420,00	1 043 771,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku przyznano 2 427 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, a kwota świadczeń kształtowała się na poziomie 523 844,00 zł. Na przestrzeni lat widoczna jest tendencja wzrostowa w ramach analizowanych uwarunkowań, a szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba świadczeń	2 334	2 423	2 427
kwota świadczeń (zł)	503 771,00	522 980,00	523 844,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W latach 2021-2023 zaobserwować można spadek zarówno liczby wypłaconych świadczeń z powyższego tytułu (z 46 do 22), jak i kwoty na nie przeznaczanej – szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 31. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba świadczeń	46	36	22
kwota świadczeń (zł)	28 045,00	22 200,00	13 640,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2023 roku realizowano usługi opiekuńcze na rzecz 146 osób. Jak przedstawia poniższa tabela, na przestrzeni lat 2021-2023 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych wykazywała tendencje spadkowe. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób	166	159	146

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Dla osób wymagających szczególnego wsparcia świadczone są **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są realizowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W 2021 roku w gminie Mikołów z tego typu wsparcia skorzystało 25 mieszkańców, w 2022 roku – 35, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 1 osoba.

Tabela 33. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób	25	35	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Realizowaną formą wsparcia skierowaną wobec osób z niepełnosprawnościami jest program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Ma on na celu udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu i podniesienie ich jakości życia oraz samodzielności. Program skierowany jest do osób z różnym stopniem niepełnosprawności, zarówno dzieci, jak i dorosłych, które potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach, pracy, edukacji czy uczestnictwie w życiu społecznym.

W MOPS w Mikołowie zatrudnionych było 2 asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. W 2021 roku pomocą objęto 12 mieszkańców Gminy, natomiast w latach 2022-2023 z tego typu wsparcia skorzystało po 17 osób. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34. Realizacja Programu "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" w gminie Mikołów w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób korzystających ze wsparcia	12	17	17

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie za 2023 rok

W 2023 roku MOPS realizował Program „Opieka wytchnieniowa”. Ma on na celu wzmocnienie istniejącego systemu wsparcia poprzez odciążenie osób opiekujących się na co dzień osobami z niepełnosprawnościami. W analizowanym roku z tego typu wsparcia skorzystało 7 osób, a koszt realizacji zadania wynosił 42 469,13 zł. Program realizowano w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością¹⁷.

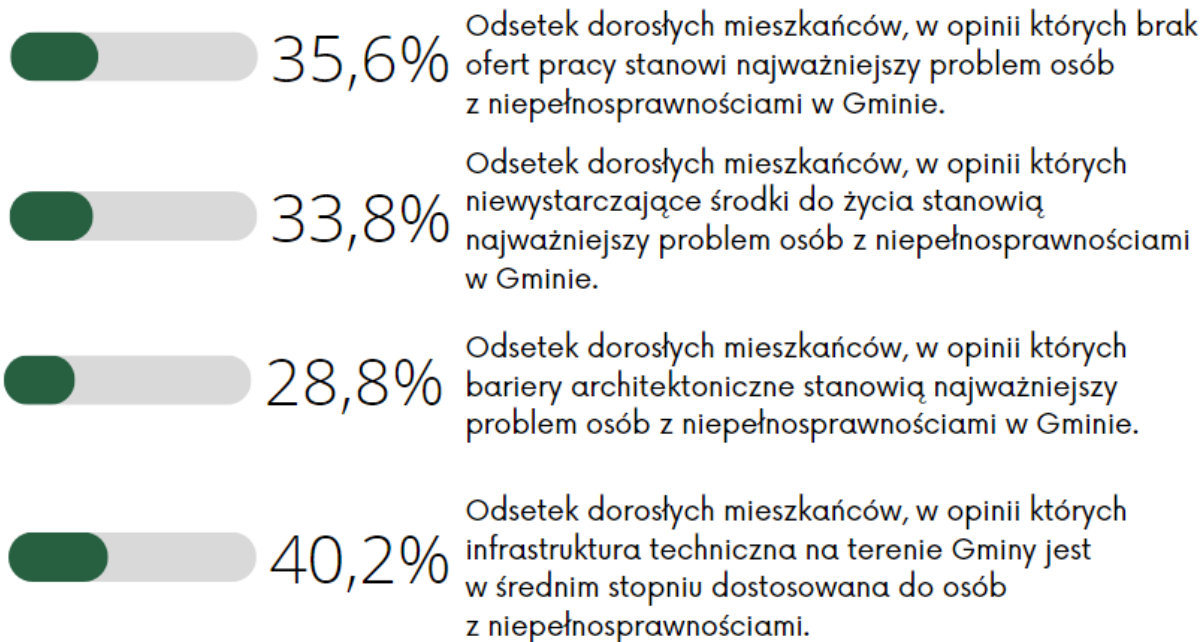
Na terenie Gminy działalność prowadzi również Dzienny Dom Pomocy, będący placówką wsparcia dziennego dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby, samotności, niepełnosprawności czy też niezaradności życiowej wymagają wsparcia. Jego głównym celem jest umożliwienie uczestnikom aktywnego życia społecznego, wspieranie ich samodzielności oraz poprawa jakości życia poprzez różnorodne formy pomocy i działalności. W 2021 roku świadczenie przyznano 192 mieszkańcom Gminy, w 2022 roku – 143, natomiast w ostatnim roku

¹⁷ Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie za 2023 rok.

poddanym analizie – 131 osobom, w tym 28 osobom w formie pobytu, a 103 mieszkańcom w postaci jednego gorącego posiłku¹⁸.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁹.

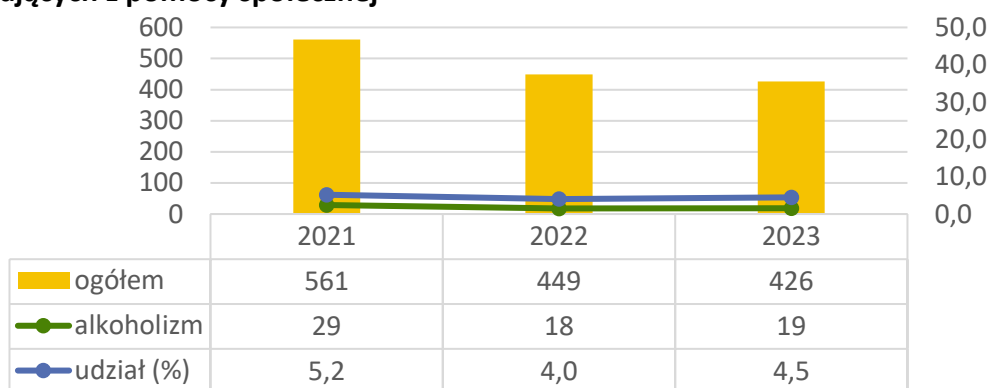
¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

W 2021 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie z powodu uzależnienia od alkoholu korzystało 29 rodzin, w 2022 roku – 18, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 19. Biorąc pod uwagę ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej, widoczne są wahania w tym zakresie – najwyższą wartość odnotowano w 2021 roku (5,2%), zaś najmniejszą w 2022 roku (4,0%).

Wykres 64. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2023 roku GKRPA liczyła 7 członków. Od 2023 roku zadania związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom na obszarze gminy Mikołów są realizowane przez Centrum Integracji Społecznej. W ramach GKRPA działalność prowadzą: Zespół Motywacyjno-Interwencyjny, Zespół ds. Profilaktyki i Edukacji oraz Zespół Kontrolny i Opiniujący.

W 2023 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 57 osobami z problemem alkoholowym oraz 14 członkami rodzin osób zmagających się z tym problemem. Jednocześnie w omawianym roku Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia wobec 4 osób. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalne są wahania liczby osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy, a najwyższą wartość odnotowano w ostatnim roku poddanym analizie. Ponadto na podstawie danych można zaobserwować wzrost liczby członków rodziny osoby uzależnionej, z którymi przeprowadzono rozmowy (z 11 w 2021 r. do 14 w

2023 r.). Tendencja spadkowa widoczna jest natomiast w przypadku liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: w latach 2021-2022 było to po 7 mieszkańców Gminy, natomiast w 2023 roku – 4. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 35. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie wobec osób uzależnionych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	50	40	57
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	11	11	14
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	7	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok oraz 2023 rok.

W 2023 roku na terenie gminy Mikołów funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, działający w ramach CIS ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Jego podstawową funkcją jest udzielanie konsultacji i poradnictwa dla osób zmagających się z problemem uzależnień, informowanie o szkodliwości substancji psychoaktywnych, możliwych sposobach leczenia, motywowanie do podjęcia terapii, a także pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy domowej.

W 2023 roku PIK zatrudniał psychologa-specjalistę psychoterapii uzależnień, który prowadził indywidualne konsultacje i poradnictwo dla osób uzależnionych. Istotną formą pomocy jest również gminny telefon zaufania Pomoc Osobom Pokrzywdzonym (POP) – w 2023 roku psycholog pełnił dyżur w wymiarze 472 godzin. W 2023 roku w PIK udzielono porad 260 osobom z problemem alkoholowym, 97 dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym, 190 osobom doświadczającym przemocy domowej, 36 osobom stosującym przemoc domową, a także 10 osobom z problemem narkotykowym. Na przestrzeni omawianych lat, dostrzegalne są wahania liczby osób z problemem alkoholowym, dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz osób doświadczających przemocy domowej, natomiast liczba osób stosujących przemoc domową uległa zwiększeniu. Ponadto zaobserwowano spadek w przypadku liczby osób z problemem narkotykowym oraz dorosłych członków rodziny osoby z problemem narkotykowym. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023

lp.	wyszczególnienie	2021	2022	2023
1.	osoby z problemem alkoholowym	280	130	260
2.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	126	70	97
3.	osoby doznające przemocy domowej	210	145	190
4.	osoby stosujące przemoc domową	25	25	36
5.	osoby z problemem narkotykowym	b.d.	40	10
6.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	b.d.	20	0

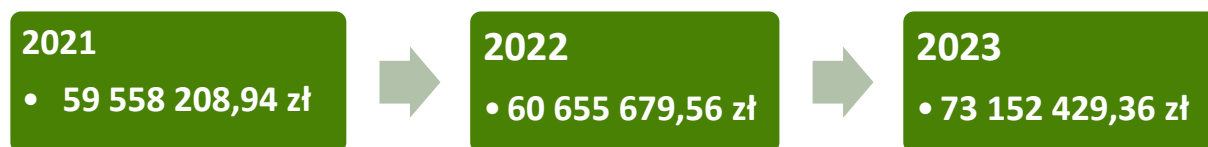
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok oraz 2023 rok.

GKRPA zajmuje się także **profilaktyką zachowań ryzykownych**. W 2023 roku w gminie Mikołów sfinansowano dwa szkolenia dla pracowników oświatowych z zakresu profilaktyki uzależnień oraz zdrowia psychicznego: „Problemy współczesnej młodzieży” oraz „Regulacja emocjonalna u dzieci i młodzieży”. Ponadto Gmina przystąpiła do ogólnopolskiej kampanii edukacyjno-profilaktycznej „Cięża bez alkoholu”, a także zorganizowała Konferencję „Obszary ZMIANY. Efektywna profilaktyka uzależnień, FASD oraz przemocy – w kierunku integracji działań” o charakterze ogólnopolskim, skierowanej do osób pracujących w obszarze uzależnień i zdrowia psychicznego. W analizowanym roku zorganizowano również kampanię „Wyloguj się...”, dotyczącą problemu uzależnień behawioralnych. W 2023 roku ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPiN zrealizowano program profilaktyczny pn. „Poruszające bajki o emocjach” dla wychowanków mikołowskich przedszkoli²⁰.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Mikołów. W roku 2023 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 73 152 429,36 zł, co w porównaniu do danych z 2021 roku stanowi wzrost o 22,8%.

²⁰ Raport z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Mikołów na lata 2022-2024 za rok 2023

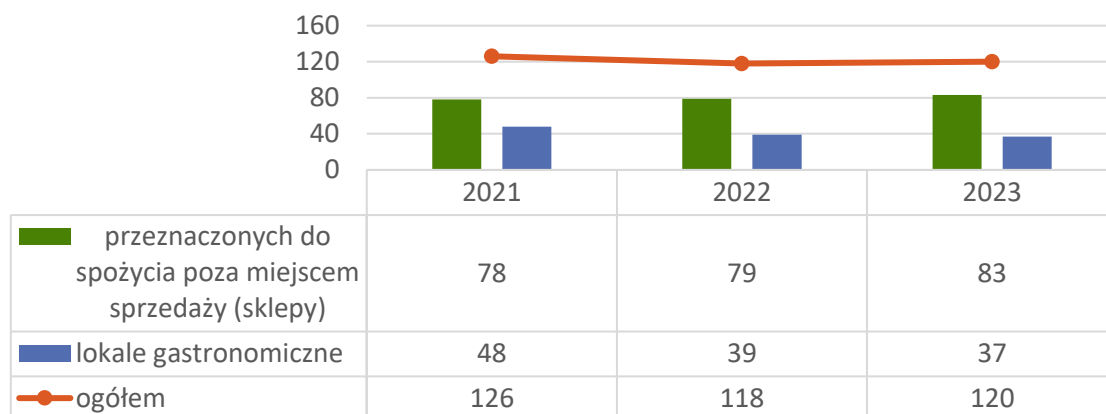
Rysunek 5. łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Mikołów alkoholu w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok oraz 2023 rok.

W 2023 roku na terenie gminy Mikołów znajdowało się 120 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 83 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 37 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, tj. lokali gastronomicznych. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, że liczba sklepów uległa niewielkiemu wzrostowi, natomiast liczba lokali gastronomicznych spadła z 48 w 2021 roku do 37 w roku 2023.

Wykres 65. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

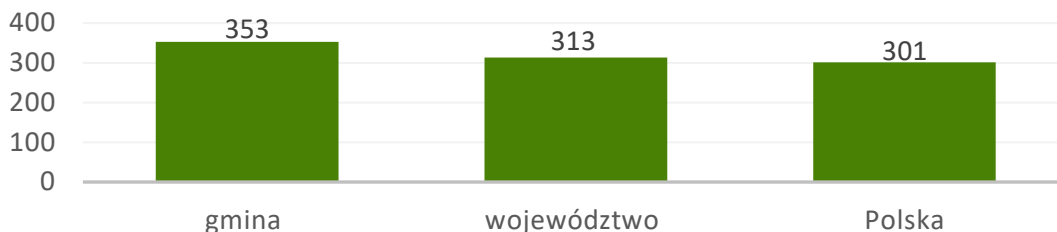
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok. Raport z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Mikołów na lata 2022-2024 – za rok 2023.

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Mikołów, w porównaniu do województwa śląskiego oraz do całej Polski²¹. Jak wynika z obecnie dostępnych danych przedstawionych na kolejnym wykresie, liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt

²¹ Uwzględnione zostały dane dostępne na czas opracowania Strategii, tj. za 2022 rok.

jest wyższa niż ma to miejsce w województwie śląskim oraz porównaniu do średniej dla całego kraju, co świadczy o mniejszej dostępności do miejsc sprzedaży alkoholu na terenie Gminy.

Wykres 66. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Mikołów, województwie śląskim i całej Polsce w 2022 roku

Źródło: KCPU-G1 - Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w 2022 r. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w Polsce w samorządach lokalnych w 2022 roku. Zestawienia statystyczne.

W 2023 roku na terenie Gminy przy Stowarzyszeniu **Klub abstynenta „Powrót”** funkcjonowała samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym. Klub oferuje wsparcie w procesie wychodzenia z uzależnienia, organizuje spotkania oraz prowadzi działalność profilaktyczną i edukacyjną w zakresie problemów związanych z alkoholizmem. Stowarzyszenie pomaga również w szerzeniu świadomości na temat negatywnych skutków uzależnień, a także tworzy przestrzeń, gdzie osoby dotknięte problemem alkoholizmu mogą uzyskać wsparcie.

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania problemowi uzależnień jest **Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”**. Stowarzyszenie koncentruje się na pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osobom doświadczającym przemocy, uzależnień czy problemów z zakresu zdrowia psychicznego. Działalność obejmuje szeroki zakres wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i społecznego, w tym: prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, udzielanie wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej oraz poradnictwa prawnego.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY (ALKOHOL)

 6,1% Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu oraz codziennie.

 17,3% Odsetek badanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się).

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

UCZNIOWIE (ALKOHOL)

 26,3% Odsetek uczniów deklarujących spożycie kiedykolwiek alkoholu.

 14,9% Odsetek uczniów deklarujących spożycie alkoholu więcej niż jeden raz.

 11,0% Odsetek uczniów, którzy przyznali się do spożycia alkoholu 30 dni przed badaniem.

 41,0% Odsetek uczniów, którzy uważają alkohol za łatwy do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=1 120

DOROŚLI MIESZKAŃCY (ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL)

 11,8% Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy kiedykolwiek zażywali środki psychoaktywne.

 18,6% Odsetek ankietowanych, którzy znają w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

UCZNIOWIE (ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL)

4,2%

Odsetek uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek środki psychoaktywne.

9,0%

Odsetek uczniów, którzy uważają dopalacze za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

12,7%

Odsetek uczniów, którzy uważają narkotyki za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=1 120

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”.

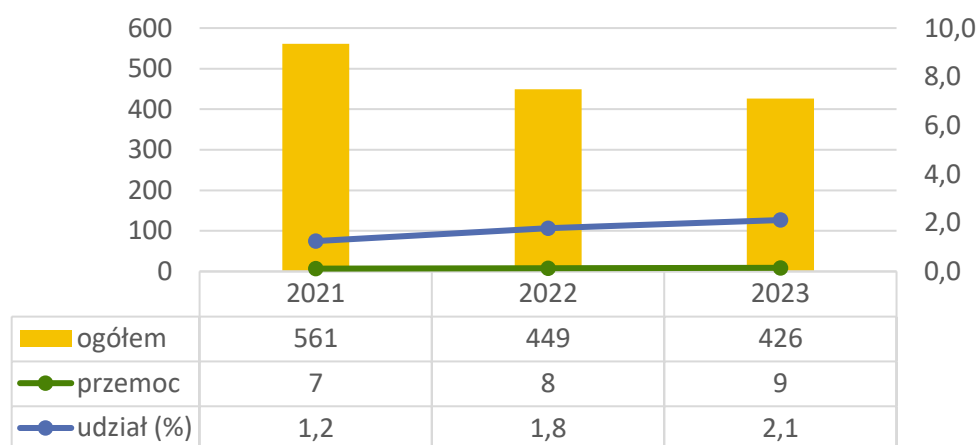
Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny w gminie Mikołów**, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe (wcześniej grupy robocze).

W 2023 roku na terenie Gminy działał jeden Zespół Interdyscyplinarny, którego członkami są przedstawiciele jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, Policji, organizacji pozarządowej oraz kurator

sądowy. W latach 2021-2022 Zespół odbył po 4 posiedzenia, natomiast w 2023 roku liczba spotkań wzrosła do 5²².

W 2021 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie z powodu przemocy domowej skorzystało 7 rodzin, w 2022 roku tego typu wsparciem objęto 8 rodzin, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 9 rodzin zamieszkujących Gminę. Z przedstawionych danych wynika, że na przestrzeni lat 2021-2023 udział liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami MOPS wykazywał tendencje wzrostowe – w 2023 roku względem roku bazowego wskaźnik ten wzrósł o 0,9 pp. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 67. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizując procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec

²² Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2021-2026 za lata 2021-2023.

osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Na przestrzeni omawianych lat liczba formularzy NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego ulegała wahaniom: w 2021 roku były to 74 formularze, w 2022 roku – 54, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 71. W przypadku liczby rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych również dostrzegalne są wahania w tym zakresie, a największą wartość odnotowano w roku 2023, gdzie wsparciem objęto 95 rodzin. Podobne uwarunkowania dostrzegalne są w przypadku liczby rodzin, w których zamknięto procedurę „Niebieskie Karty”: w roku bazowym były to 54 rodziny, w 2022 roku – 47, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie procedurę NK zakończono w 73 rodzinach z terenu Gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

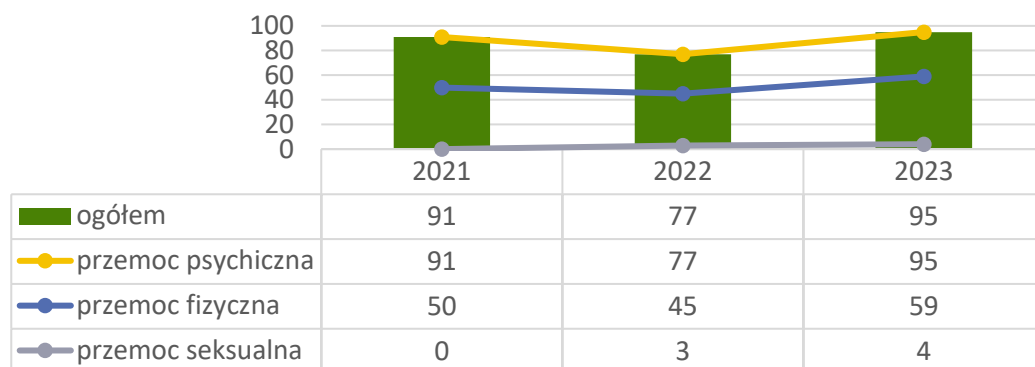
Tabela 37. Liczba rodzin objętych procedurą NK oraz liczba wszczętych, kontynuowanych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba formularzy NK, które wpłynęły do ZI	74	54	71
liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	91	77	95
liczba rodzin, w których zamknięto procedurę NK	54	47	73

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2021-2026 za lata 2021-2023

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin z gminy Mikołów objętych działaniami w ramach procedury NK uwzględniając formy występującej przemocy. Na przestrzeni omawianych lat dostrzec można pewną zmienność w liczbie zgłoszeń w poszczególnych latach, z wyraźnym spadkiem w 2022 roku (z 91 do 77) i ponownym wzrostem w 2023 roku (do 95 rodzin). Należy podkreślić, iż dominującą formą przemocy była przemoc psychiczna, którą stwierdzono w każdej rodzinie objętej działaniami w zakresie procedury NK. Na przestrzeni lat widoczny jest stopniowy wzrost przypadków występowania przemocy seksualnej: w 2022 roku dotyczyło to 3 rodzin, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 4. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 68. Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury "Niebieskie Karty" w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2021-2026 za 2023 rok

W omawianym okresie rodzinom borykającym się z problemem przemocy domowej udzielano wsparcia w formie pracy socjalnej, poradnictwa indywidualnego oraz pomocy materialnej: w 2021 roku z tego typu wsparcia skorzystało 91 rodzin, w 2022 roku – 77 rodzin, z kolei w 2023 roku – 95 rodzin z terenu Gminy²³.

Gmina Mikołów prowadzi również aktywną działalność profilaktyczną i pomocową skierowaną do dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży, w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2024-2028. Głównymi realizatorami zadań z zakresu omawianego problemu są: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie (od 1 stycznia 2025 r. – Centrum Usług Społecznych w Mikołowie)/Zespół Interdyscyplinarny, Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”, Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie, Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej w Mikołowie, Sąd Rejonowy w Mikołowie oraz placówki oświatowe działające na terenie Gminy. Wśród najistotniejszych przedsięwzięć podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w 2023 wymienić można:

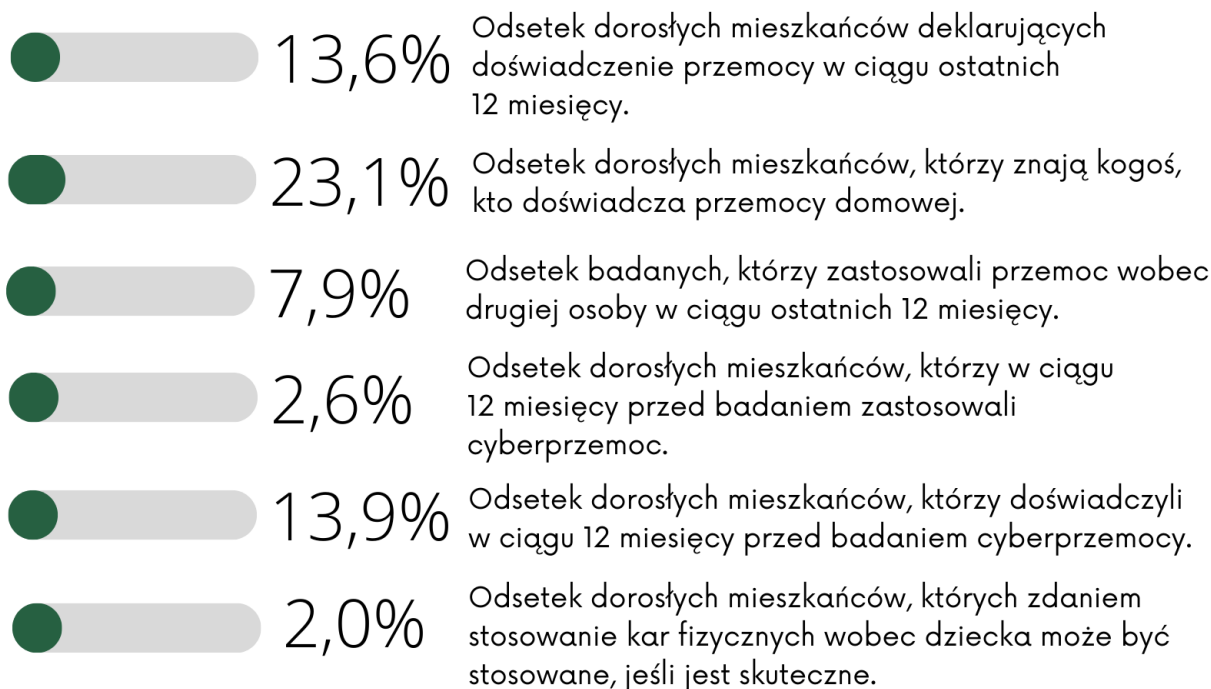
- udział w Kampanii „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży” skierowanej do mieszkańców, w ramach której pracownicy socjalni rozpowszechniali materiały profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania przemocy oraz zorganizowano dzień bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i poradnictwa prawnego (MOPS, ZI)

²³Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2021-2026 za lata 2021-2023

- ▶ prowadzenie rozmów indywidualnych i zajęć grupowych dotyczących możliwości podjęcia działań w sytuacji problemowej, kryzysowej (Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”),
- ▶ realizacja zajęcia profilaktyczno – edukacyjnych dla rodziców pt. „Szkoła dla Rodziców”, których podstawowym celem było wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców wobec swoich dzieci bez stosowania przemocy (Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”),
- ▶ realizacja programu „Dzielnicowy Bliżej Nas” oraz innych zadań o charakterze profilaktycznym, w tym m.in. organizowanie spotkań z mieszkańcami lub uczestniczenie w tego typu spotkaniach zorganizowanych przez inne podmioty, a także prowadzenie prelekcji dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz pedagogów szkolnych (Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie),
- ▶ organizacja XII konferencji na rzecz przeciwdziałania przemocy pt. „Samotność dziecka w seksualizującym je świecie”, której adresatami byli przedstawiciele instytucji i podmiotów z powiatu mikołowskiego, w tym m.in.: szkół, ośrodków pomocy społecznej, poradni psychologiczno – pedagogicznej, sądu, Policji, rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych, w której uczestniczyło 87 osób (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej w Mikołowie),
- ▶ przeprowadzenie szkolenia dla rodziców i nauczycieli pt. „Czy wiem co dziecko robi w sieci?”, organizacja wydarzenia pod nazwą „Tydzień Budowania Dobrych Relacji”, opracowanie ogólnodostępnych gazetek tematycznych na terenie placówek oświatowych, rozpowszechnianie poprzez dziennik elektroniczny i grupy społecznościowe rodzicom i nauczycielom informacji o możliwościach bezpłatnych szkoleń online w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, organizacja akcji „Dzień Zdrowia Psychicznego”, udział uczniów w programie profilaktycznym „Archipelag Skarbów” (placówki oświatowe).

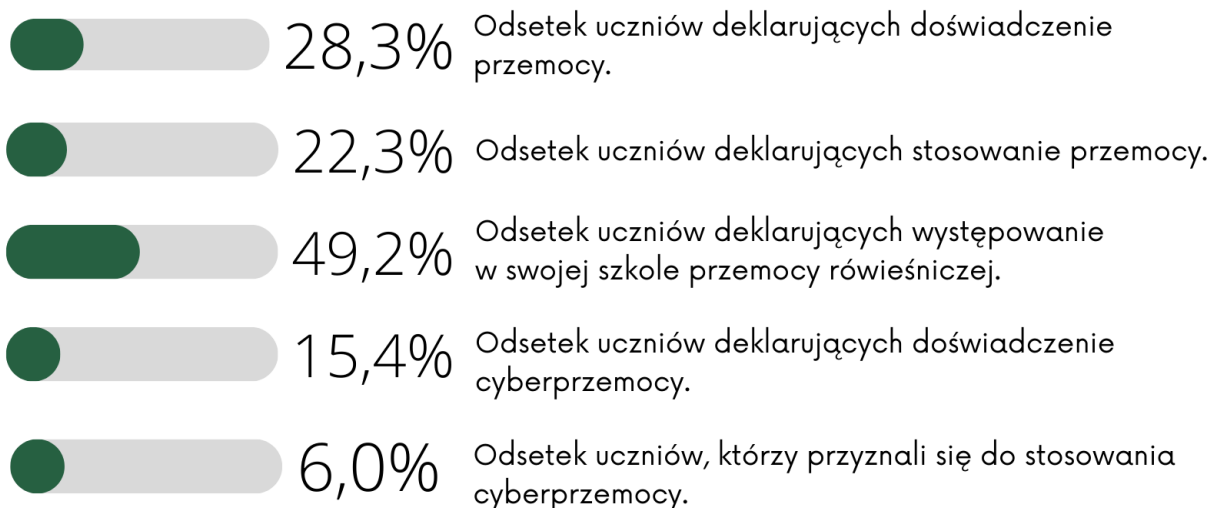
Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=1 120

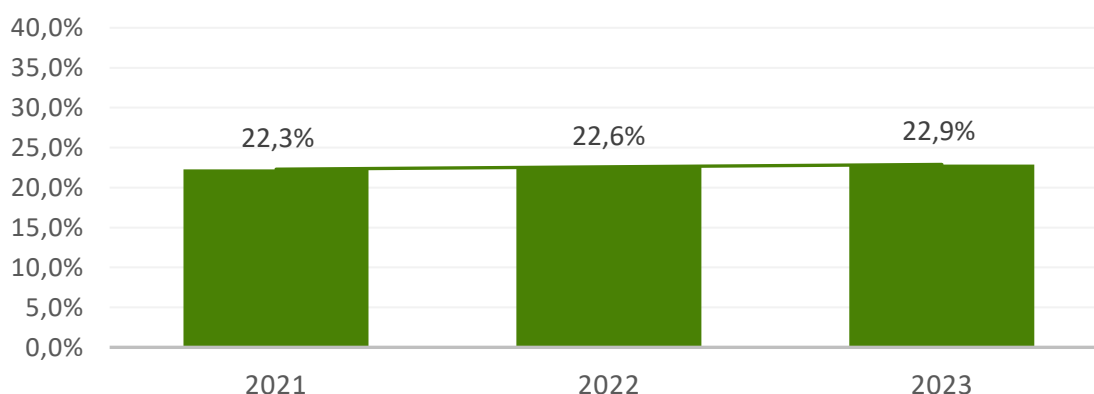
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2023 roku w gminie Mikołów odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 0,6 pp. względem 2021 roku.

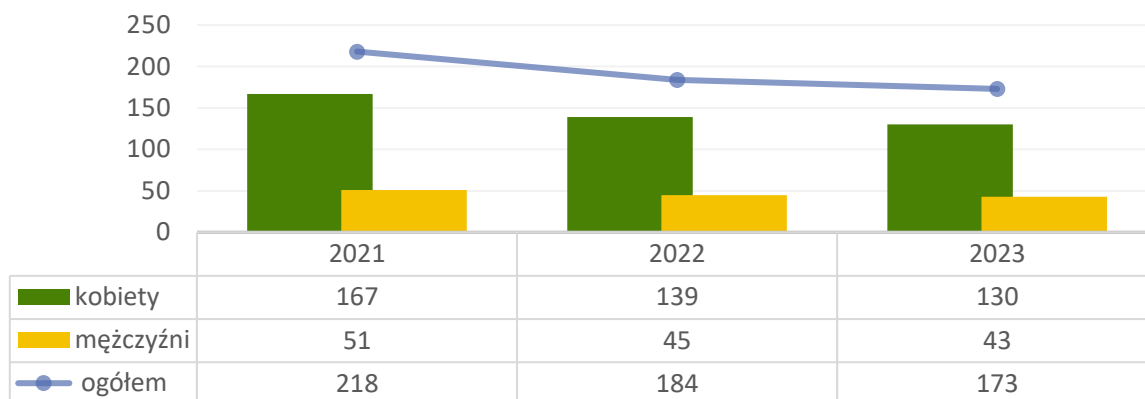
Wykres 69. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2023 roku z pomocy społecznej korzystały 173 osoby w wieku poprodukcyjnym: 130 kobiet oraz 43 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba beneficjentów pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym wykazywała tendencje spadkowe, a liczba kobiet znacznie przewyższała liczbę mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

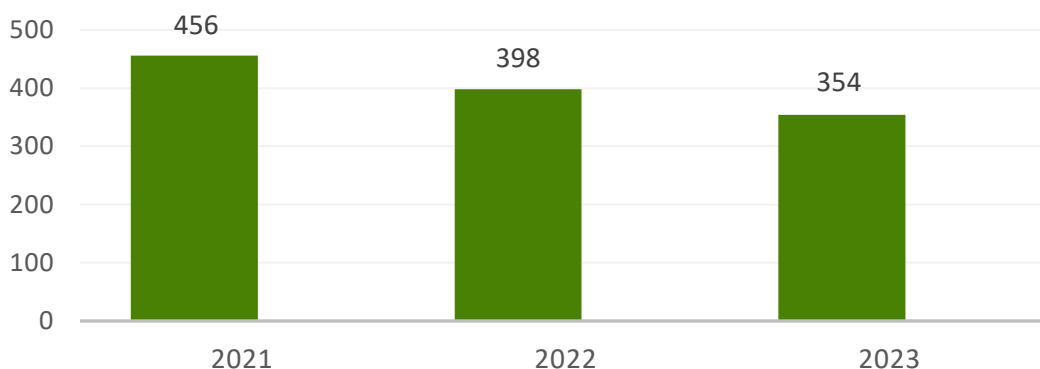
Wykres 70. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. Na przestrzeni analizowanych lat widoczny jest spadek liczby świadczeń dotyczących zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby powyżej 75 roku życia: w 2021 roku było to 456 osób, w 2022 roku – 398, natomiast w 2023 roku wydano 354tego typu świadczenia.

Wykres 71. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on

opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

Liczbę osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to gminne środki prezentuje poniższa tabela. W roku bazowym Gmina ponosiła odpłatność za pobyt 43 osób w DPS, natomiast w latach 2022-2023 było to po 39 mieszkańców. Analizując kwoty przeznaczane na ten cel, dostrzec można tendencję wzrostową, kształtującą się na poziomie 18,8%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 38. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób przebywających w DPS	43	39	39
kwota świadczeń (w zł)	1 417 657,00	1 433 099,00	1 684 692,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

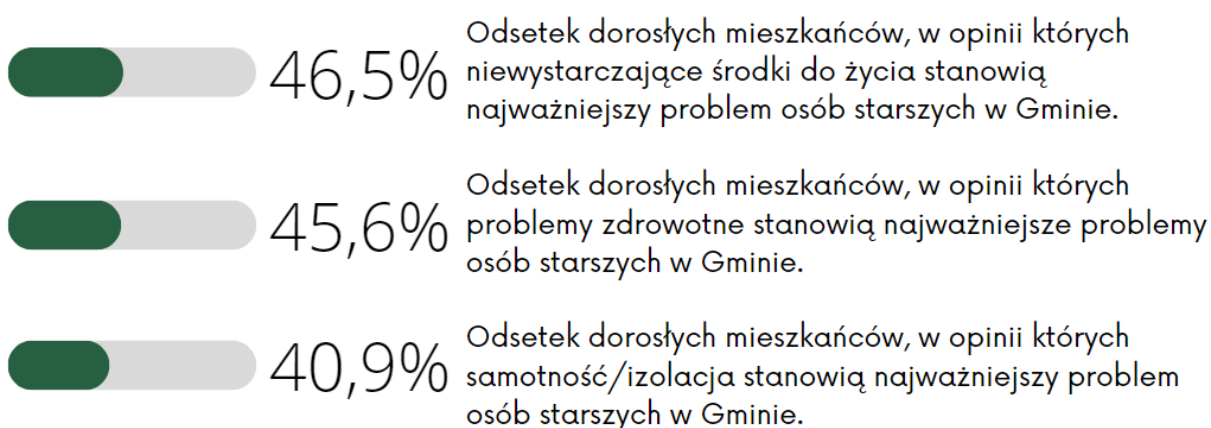
Kluczową formą wsparcia świadczoną dla osób starszych jest program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus wsparcia seniorów”. Jego głównym celem jest pomoc w codziennych czynnościach oraz poprawa bezpieczeństwa seniorów poprzez umożliwienie im dłuższego samodzielnego funkcjonowania w ich miejscu zamieszkania. Korpus Wsparcia Seniorów zainicjowano w odpowiedzi na rosnące potrzeby społeczne wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa oraz pandemii COVID-19, która uwypukliła problemy związane z izolacją seniorów. Moduł I dotyczy przede wszystkim ułatwienia dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, pomocy w codziennych czynnościach oraz zapewnienia wsparcia psychologicznego. Moduł II obejmuje zapewnienie seniorom dostępu do tzw. opasek bezpieczeństwa. Opaski te są wyposażone w przycisk alarmowy, a także inne funkcje, takie jak monitorowanie podstawowych parametrów życiowych (np. tętna), co pozwala na szybkie reagowanie w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia seniora. Opaski mogą również zapewniać kontakt z odpowiednimi służbami ratunkowymi.

W ramach zapewnienia zróżnicowanej oferty wsparcia i aktywizacji dla osób starszych, na terenie Gminy działalność prowadzi Klub Seniora - SPA Senior, oferujący wiele możliwości aktywnego spędzania czasu, nawiązywania nowych znajomości oraz uczestnictwa w różnorodnych zajęciach, takich jak warsztaty, spotkania kulturalne, wycieczki czy zajęcia rekreacyjne. Klub promuje integrację społeczną, wspiera aktywność fizyczną i intelektualną seniorów oraz przeciwdziała izolacji i wykluczeniu społecznemu.

W związku z wysokim poziomem aktywności społecznej seniorów, w 2023 roku na terenie Gminy zorganizowano takie wydarzenia jak: III Mikołowska Senioriada, VII Mikołowski Dzień Seniora, a w ramach współpracy z powiatem mikołowskim – II Śląską Konferencję Senioralną pod nazwą „Dialog dla zdrowia – dobrostan psychiczny osób starszych”.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

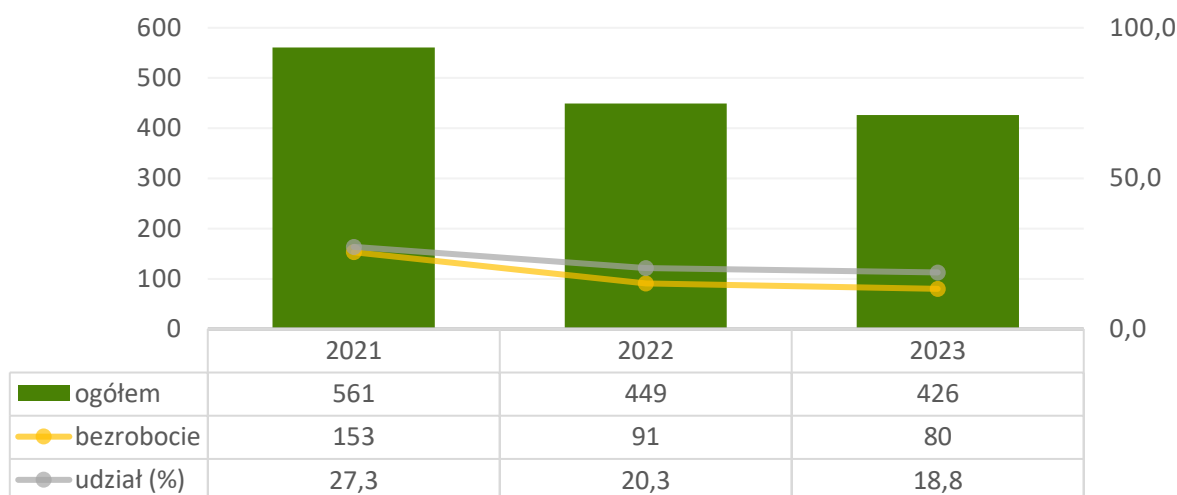
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2021 roku wsparcia z powodu bezrobocia udzielono 153 rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, w 2022 roku – 91, z kolei w 2023 roku było to 80 rodzin. Na przestrzeni analizowanych lat udział rodzin korzystających ze wsparcia MOPS z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej wykazywał tendencje spadkowe – w 2023 roku względem roku bazowego spadek kształtował się na poziomie 8,5 pp.

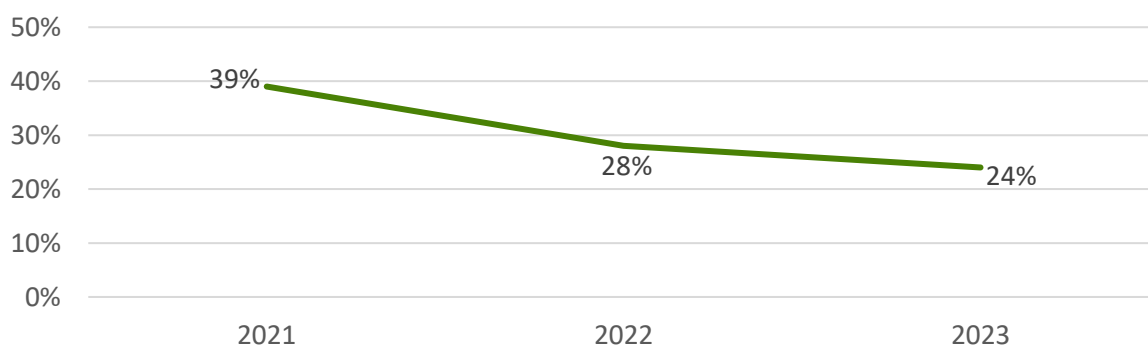
Wykres 72. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Na przestrzeni lat zauważalny jest systematyczny spadek wartości: w 2021 roku było to 39%, w 2022 roku – 28%, z kolei w 2023 roku – 24%.

Wykres 73. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres ponad 12 miesięcy w okresie

ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł.

Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Mikołów oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu mikołowskiego. Na przestrzeni lat w Gminie zauważalny jest systematyczny spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych z 296 w 2021 roku do 127 w 2023 roku. Analogiczna sytuacja widoczna jest w przypadku powiatu mikołowskiego. Biorąc pod uwagę udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców zarejestrowanych w PUP, w przypadku Gminy w omawianym okresie widoczna jest tendencja spadkowa kształtująca się na poziomie 19,8 pp. Podobne uwarunkowania widoczne są w przypadku powiatu, a różnica wynosi 16,9 pp. Szczegółowe dane widoczne są w poniższej tabeli.

Tabela 39. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Mikołów oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu mikołowskiego na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie		2021	2022	2023
Gmina	liczba osób	296	161	127
	udział (%)	50,8	39,3	31,0
Powiat	liczba osób	753	427	347
	udział (%)	51,5	41,4	34,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

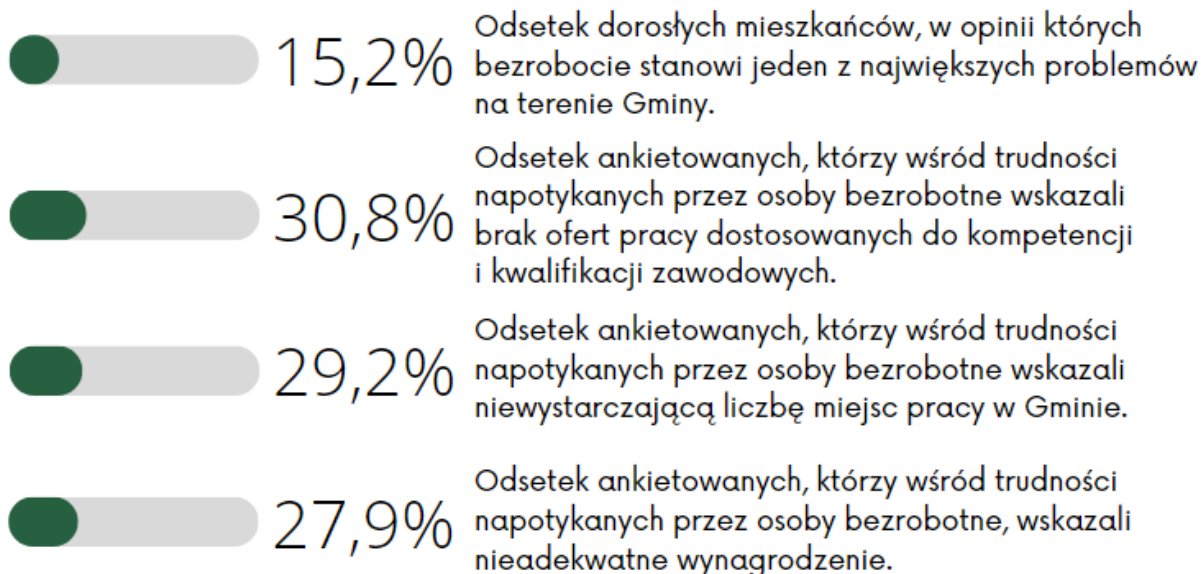
W ramach zapewnienia wsparcia społecznego, aktywizacji zawodowej (w szczególności osób długotrwale bezrobotnych), przeciwdziałaniu problemowi ubóstwa, na terenie Gminy działalność prowadzi **Centrum Integracji Społecznej**, będące jednostką organizacyjną działającą od 2003 roku. CIS prowadzi również szereg działań aktywizacyjnych skierowanych przede wszystkim do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w formie warsztatów, zajęć grupowych, spotkań, których głównym celem jest nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz wykonywania prac użytecznych społecznie. W swojej ofercie posiada również bezpłatne konsultacje psychologiczne. Działalność jednostki została doceniona w ramach konkursu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w którym CIS w Mikołowie zajął III miejsce. Od 2023 roku Centrum jest siedzibą GKRPA.

Gmina Mikołów prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Mikołowie w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy

przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

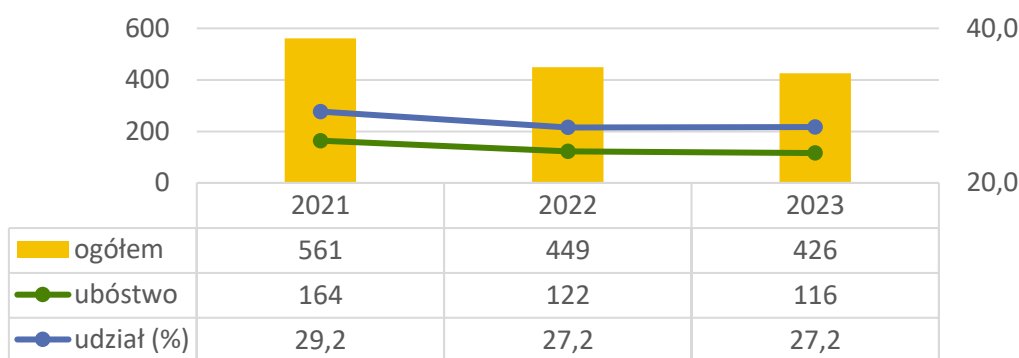
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2023 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa w przypadku 116 spośród 426 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 27,2% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy MOPS. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin

będących beneficjentami MOPS z powodu ubóstwa wykazywała tendencje spadkowe. Biorąc pod uwagę ich udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami MOPS, w 2021 roku było to 29,2%, natomiast w latach 2022-2023 utrzymywał się na poziomie 27,2%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 74. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Na przestrzeni analizowanych lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego, okresowego i celowego w gminie Mikołów wykazywała tendencje spadkowe. W 2023 roku zasiłek stały pobierały 82 osoby, zasiłek okresowy – 158 osób, natomiast zasiłek celowy – 185 osób. W omawianym okresie dostrzec można spadek kwoty świadczeń w przypadku zasiłku okresowego i celowego, natomiast wahania widoczne są w zakresie zasiłku stałego. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2021-2023

rodzaj zasiłku	2021		2022		2023	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	94	511 422	93	564 849	82	482 927
zasiłek okresowy	233	356 899	192	292 648	158	225 456
zasiłek celowy	298	430 787	214	238 740	185	211 770

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością.

W 2023 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 142 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 140, z czego 46 przeznaczonych było dla dzieci. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalne są wahania liczby osób otrzymujących zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 41. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
świadczenie pieniężne	146	121	142
świadczenie niepieniężne:	158	180	140
w tym dzieci	63	54	46

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2021-2023 liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych uległa wzrostowi, podobnie jak kwoty świadczeń. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba gospodarstw domowych	3 392	3 729	3 876
kwota świadczeń (zł)	983 237	1 171 622	1 409 086

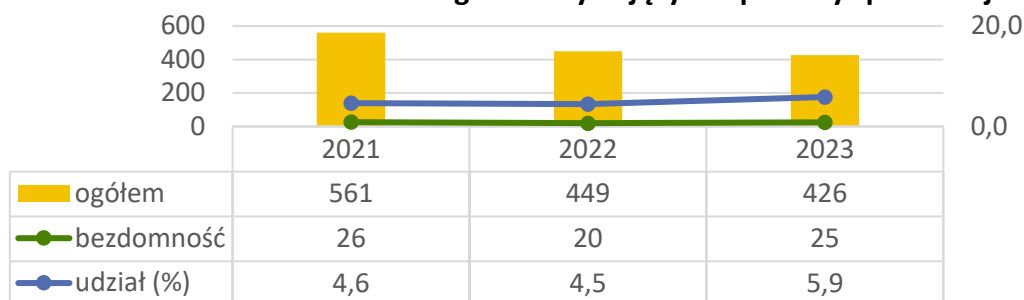
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

Wsparcie mieszkańców Gminy odbywa się również w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021 – 2027 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, a pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W 2021 roku z tej formy pomocy skorzystało 450 osób, w 2022 roku – 440 osób (w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020), natomiast w 2023 roku były to 326 osób, w związku czym zauważa się potrzebę kontynuowania udzielania pomocy żywnościowej w kolejnych latach.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. Na przestrzeni lat widoczne są wahania liczby osób korzystających ze wsparcia MOPS z powodu bezdomności: w 2021 roku było to 26 mieszkańców Gminy, w 2022 roku – 20, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 25 osób. Podobna sytuacja dostrzegalna jest w

przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, zaś najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku, kształtującą się na poziomie 5,9%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 75. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

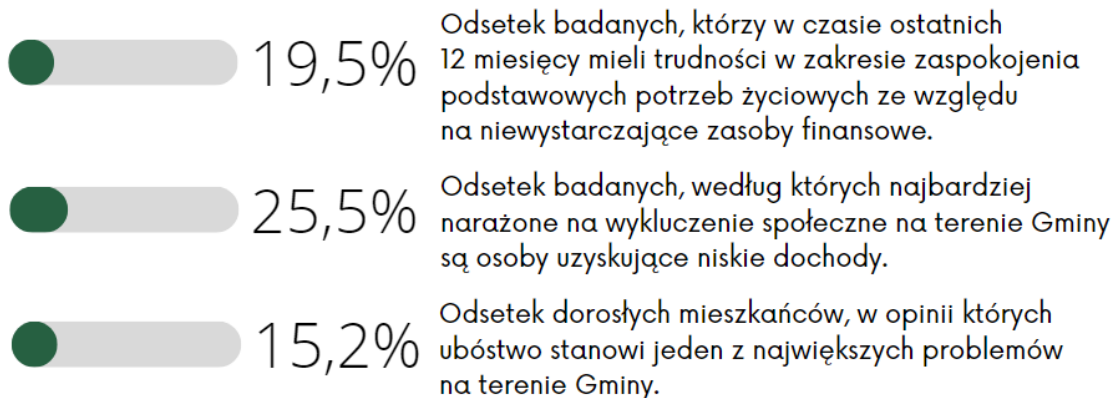

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Gmina udziela schronienia wraz z wyżywieniem i zapewnieniem niezbędnych warunków socjalnych dla osób bezdomnych z terenu gminy Mikołów – w 2023 roku pomoc w tym zakresie świadczyła Fundacja „Zacisze Grażyny” w Niewieszy oraz Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie. W 2021 roku liczba osób, które otrzymały wsparcie w formie schronienia wraz z wyżywieniem i zapewnieniem niezbędnych warunków socjalnych wynosiła 17, w 2022 roku – 9, z kolei w 2023 roku było to 19 osób.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian²⁴.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak, ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Jedną z form wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego są **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W 2021 roku usługi te świadczone dla 5 osób, natomiast w latach 2022-2023 z tej formy pomocy skorzystało po 3 mieszkańców Gminy.

Tabela 43. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób	5	3	3

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

²⁴ www.psychiatriapolska.pl

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

46,8%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się obniżenie nastroju, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

46,4%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyli osłabienia koncentracji, trwającego przynajmniej przez 2 tygodnie.

37,9%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się zaburzenia snu, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

36,6%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy, przez przynajmniej dwa tygodnie, odczuwali niską samoocenę.

10,7%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy pojawiały się myśli samobójcze.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=699

UCZNIOWIE

58,3%

Odsetek uczniów, u których w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przynajmniej przez 2 tygodnie utrzymywało się uczucie obniżonego nastroju.

54,6%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się osłabienie koncentracji, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

47,2%

Odsetek uczniów, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się uczucie niskiej samooceny, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

42,2%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się zaburzenia snu, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

15,5%

Odsetek uczniów, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy pojawiały się myśli samobójcze.

14,8%

Odsetek uczniów, którzy nie wiedzą, czym są zaburzenia odżywiania.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=1 120

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Mikołów została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży.

2

Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem działań włączających do społeczności lokalnej.

3

Wspieranie kompleksowego systemu wsparcia dla osób borykających się z problemem uzależnień

4

Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

5

Wspieranie możliwości zawodowych oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Gminy.

6

Zapewnienie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla mieszkańców Gminy oraz promocja zdrowia psychicznego.

Cel strategiczny nr 1

Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 1: Prowadzenie działań reintegrujących rodziny dysfunkcyjne, przy ich czynnym udziale w procesie pomocowym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	CUS	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań w kierunku utworzenia rodzin wspierających.	CUS, UM, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	CUS, PCPR	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	CUS, GKRPA, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zapewnienie potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	CUS	Budżet Gminy

Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	CUS, GKRPA, ZI, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Kontynuacja działalności placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia oraz pomoc w realizacji codziennych spraw.	Liczba miejsc w placówce opieki nad dziećmi do lat 3.	UM, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny 2: Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz wyrównanie szans edukacyjno-rozwojowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuacja działalności Placówki Wsparcia Dziennego Świetlica Opiekuńcza w Mikołowie – Śmiłowicach	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizacja ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w Placówce Wsparcia Dziennego.	CUS, UM	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Współpraca ze szkołami i przedszkolami w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba szkół/przedszkoli, z którymi podjęto współpracę.	CUS, UM, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Podniesienie poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba podjętych działań w celu doposażenia placówek oświatowych.	UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne

Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Szacunkowa liczba uczestników.	CUS, UM, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UM, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	CUS, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UM, CUS, GKRPA, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe	Budżet Gminy Źródła zewnętrzne

Cel strategiczny nr 2

Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem działań włączających do społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie dostępu do świadczeń i usług społecznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz utrzymanie ich w miejscu zamieszkania.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	CUS, NGO, instytucje kultury, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Inicjowanie działań służących dostosowywaniu infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UM	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	CUS, NGO, UM	Budżet Gminy
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych programami.	UM, CUS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusz Solidarnościowy

Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie działalności asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	CUS, UM, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia członkom rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością.	Poprawa jakości życia członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.	UM, CUS, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	CUS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	CUS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	CUS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Dostęp do oferty aktywizującej seniorów i osoby z niepełnosprawnościami oraz rozwój działań na rzecz partycypacji społecznej tych grup.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	CUS, UM, NGO, instytucje kultury	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	CUS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Informowanie osób z niepełnosprawnościami o możliwości uczestniczenia w warsztatach terapii zajęciowej.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej.	Liczba poinformowanych osób.	CUS	Budżet Gminy
Kontynuowanie działalności Klubu Seniora.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba działających Klubów Seniora.	UM, CUS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny nr 3

Wspieranie kompleksowego systemu wsparcia dla osób borykających się z problemem uzależnień

Cel operacyjny 1: Ograniczanie skali problemu uzależnień na terenie Gminy oraz eliminowanie jego negatywnych skutków społecznych.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	CUS	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKRPA, CUS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuacja działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na terenie Gminy.	Zapewnienie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba działających PIK.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2 – Wzrost efektywności i ilości prowadzonych działań w zakresie profilaktyki uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	CUS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKRPA, UM	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKRPA, CUS, KPP, UM, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, CUS, KPP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	GKRPA, UM, CUS, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UM, KPP, SM	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 4

Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	CUS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	CUS, UM, GKRPA, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie aktualnych przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	CUS, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.	CUS, GKRPA, ZI, PIK, PCPR	Budżet Gminy

Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.	CUS, ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemoc domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	CUS, ZI	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Wsparcie lokalnego systemu profilaktyki w zakresie przemocy domowej w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej następstw.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	CUS, GKRPA, ZI, KPP, SM, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UM, KPP, GKRPA, CUS, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy.	Ograniczenie zjawiska cyberprzemocy oraz poszerzenie wiedzy lokalnej społeczności na temat przemocy w Internecie.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberzagrożeń.	UM, CUS, KPP, SM, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 5

Wspieranie możliwości zawodowych oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Gminy

Cel operacyjny 1: Skuteczne wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia w zwiększeniu swoich szans na rynku pracy.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	UM, CUS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	UM, CUS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizowanie działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	CUS, PUP, UM, CIS	Budżet Gminy
Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych w celu aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	CUS	Budżet Gminy

Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	placówki oświatowe, CIS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	UM, NGO, CIS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Minimalizowanie problemu ubóstwa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych i rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	CUS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	CUS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	CUS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia schronisk.	UM, CUS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny nr 6

Zapewnienie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla mieszkańców Gminy oraz promocja zdrowia psychicznego.

Cel operacyjny nr 1 – Rozwój systemu pomocowego oraz budowa świadomości lokalnej społeczności w zakresie zdrowia psychicznego.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	CUS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	CUS, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Mikołów. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- ▶ budżet Wojewody,
- ▶ budżet Samorządu Województwa,
- ▶ Fundusz Pracy,
- ▶ Fundusz Solidarnościowy,
- ▶ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ▶ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ▶ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- ▶ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Mikołów. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2023-2024, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2025-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie.

Tabela 44. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2023	1 844 529	15 766 806	2 657 377	339 160	13 906 231	34 514 103
2024²⁵	1 760 000	14 209 936	224 086	11 159	14 230 652	30 435 833
PROGNOZA						
2025	1 804 000	14 565 184	229 688	11 438	14 586 418	31 196 728
2026	1 849 100	14 929 314	235 430	11 724	14 951 079	31 976 647
2027	1 895 328	15 302 547	241 316	12 017	15 324 856	32 776 064
2028	1 942 711	15 685 111	247 349	12 317	15 707 977	33 595 465
2029	1 991 278	16 077 238	253 532	12 625	16 100 677	34 435 350
2030	2 041 060	16 479 169	259 871	12 941	16 503 193	35 296 234

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Centrum Usług Społecznych w Mikołowie. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

²⁵ Wartość za rok 2024 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok dla gminy Mikołów.

Tabela 45. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską Mikołowa o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030”.	I kwartał 2025 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2025 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	na koniec każdego roku w okresie od 2025 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Dyrektor CUS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii CUS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030, ale również nowe, nieuwjęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Centrum Usług Społecznych w Mikołowie.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- ▶ możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- ▶ informacja o postępach wdrażania Strategii;
- ▶ współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- ▶ informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań CUS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez CUS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Centrum Usług Społecznych w Mikołowie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Mikołów do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukazać realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki

monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 46. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (2023 r.)	Wartość docelowa (2030 r.)
Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz wzmocnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	36	do 30
	Liczba asystentów rodziny.	2	min. 2
	Liczba rodzin wspierających.	0	min. 1
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	21,4	poniżej 20
	Wskaźnik deprywacji lokalnej (%).	1,13	poniżej 3,00
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych na terenie Gminy.	6	min. 6
Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem działań włączających do społeczności lokalnej.	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	39	do 50
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	39,9	do 45,0
	Liczba korzystających ze wsparcia asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej.	17	min. 15
	Liczba korzystających z opieki wytchnieniowej.	7	min. 10

Wspieranie kompleksowego systemu wsparcia dla osób borykających się z problemem uzależnień	Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.	4	7
	Liczba funkcjonujących samopomocowych grup wsparcia dla osób z problemem alkoholowym	1	min. 1
	Liczba działających PIK.	1	min. 1
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	4,5	do 5,0
Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	2,1	do 3,0
	Liczba udzielonych porad prawnych dla osób zagrożonych zjawiskiem przemocy.	52	60
	Liczba formularzy NK, które wpłynęły do ZI.	71	do 80
	Liczba spotkań ZI.	5	min. 6 (min. raz na dwa miesiące)
Wspieranie możliwości zawodowych oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Gminy	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	24	poniżej 25
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	18,8	poniżej 20,0
	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP (%).	31,0	poniżej 35,0
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	27,2	do 25,0
	Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	82	do 90
	Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	158	do 170
	Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	185	do 190

Zapewnienie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla mieszkańców Gminy oraz promocja zdrowia psychicznego.	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	3	do 3
	Liczba zrealizowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.	0	min. 5 (raz do roku)

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Mikołów na lata 2025-2030 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2025-2030 zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Mikołów i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- ▶ podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- ▶ dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- ▶ podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- ▶ wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- ▶ promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- ▶ doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- ▶ zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- ▶ interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Realizacja głównych założeń dokumentu powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Mikołów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie. Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. <http://www.parpa.pl>.
4. <https://bdl.stat.gov.pl>.
5. <https://poradnik.ngo.pl>.
6. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok.
11. Pikula N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
12. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w Polsce w samorządach lokalnych w 2022 roku. Zestawienia statystyczne.
13. Raport o stanie Mikołowa za rok 2021, 2022, 2023.
14. Raport z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Mikołów na lata 2022-2024 za rok 2023
15. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok.
16. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok
17. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mikołów na lata 2021-2026 za lata 2021-2023
18. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie za lata 2021-2023.

19. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za lata 2021-2023.
20. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
21. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
22. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.
23. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).
24. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1939).
25. www.psychiatriapolska.pl.

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Mikołów

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Mikołów według klas wielkości (stan na koniec 2023 roku)

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Mikołów alkoholu w latach 2021-2023

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Mikołów w porównaniu do powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Mikołów w latach 2021-2023 (w procentach)

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Mikołów w porównaniu do powiatu mikołowskiego w 2023 roku

Tabela 5. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2021-2023

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2021-2023

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2021-2023

Tabela 10. Co wpływa na Pana/i brak poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy? N=127

Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=532

Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=533

Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=95

Tabela 14. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=95

Tabela 15. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=116

Tabela 16. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=156

Tabela 17. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=294

Tabela 18. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=46

Tabela 19. Jakie były to substancje? N=40

Tabela 20. Tabela 18. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=298

Tabela 21. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=282

Tabela 22. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=224

Tabela 23. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=235

Tabela 24. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=1110

Tabela 25. Zaznacz przy każdym wierszu, na ile jesteś zadowolony z: N=1120

Tabela 26. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Mikołów w pieczy zastępczej w latach 2021-2023

Tabela 27. Działalność Placówki Wsparcia Dziennego w gminie Mikołów w latach 2021-2023

Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 31. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 33. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 34. Realizacja Programu "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" w gminie Mikołów w latach 2021-2023

Tabela 35. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie wobec osób uzależnionych w latach 2021-2023

Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023

Tabela 37. Liczba rodzin objętych procedurą NK oraz liczba wszczętych, kontynuowanych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 38. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 39. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Mikołów oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu mikołowskiego na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 40. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 41. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2021-2023

Tabela 42. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022

Tabela 43. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023

Tabela 44. Ramy finansowe Strategii

Tabela 45. Harmonogram wdrażania Strategii

Tabela 46. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Mikołów w latach 2021-2023¹⁶

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim na przestrzeni lat 2021-2023 w porównaniu do województwa śląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Mikołów w latach 2021-2023

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim, województwie śląskim oraz Polsce w latach 2021-2023

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z gminy Mikołów, powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego

Wykres 6. Wyniki egzaminu maturalnego w 2024 roku uczniów z gminy Mikołów, powiatu mikołowskiego i województwa śląskiego (poziom podstawowy)

Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim oraz województwie śląskim w latach 2021-2023

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Mikołów, powiecie mikołowskim i województwie śląskim na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Mikołów w latach 2021-2023

Wykres 10. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 11. Powody udzielania świadczeń w 2023 roku (liczba rodzin)

Wykres 12. Płeć: N=699

Wykres 13. Wiek: N=699

Wykres 14. Wykształcenie: N=699

Wykres 15. Sytuacja zawodowa: N=699

Wykres 16. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=699

Wykres 17. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej występują Pana/i zdaniem na terenie Gminy? N=699

Wykres 18. Jakie problemy w obszarze opieki i edukacji występują Pana/i zdaniem na terenie Gminy? N=699

Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem instytucje działające na terenie Gminy wspierają rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych? N=699

Wykres 20. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy? N=699

Wykres 21. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie Gminy? N=699

Wykres 22. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=699

Wykres 23. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=699

Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=699

Wykres 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=699

Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=699

Wykres 27. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=699

Wykres 28. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=699

Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=699

Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=699

Wykres 31. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=699

Wykres 32. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=699

Wykres 33. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=699

Wykres 34. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=699

Wykres 35. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=699

Wykres 36. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=699

Wykres 37. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=699

Wykres 38. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=699

Wykres 39. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=699

Wykres 40. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=699

Wykres 41. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=699

Wykres 42. Płeć: N=1120

Wykres 43. Wiek: N=1120

Wykres 44. Klasa: N=1120

Wykres 45. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=1120

Wykres 46. Ile razy zdarzyło Ci się: N=1120

Wykres 47. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=1120

Wykres 48. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=1120

Wykres 49. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=1120

Wykres 50. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=1120

Wykres 51. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=1120

Wykres 52. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=1120

Wykres 53. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=1120

Wykres 54. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=1120

Wykres 55. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=1120

Wykres 56. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=1120

Wykres 57. Zaznacz przy każdym wierszu, jak często (jeśli w ogóle) uprawiasz każde z niżej wymienionych zajęć? N=1120

Wykres 58. Zaznacz przy każdym wierszu, co robisz, gdy przeżywasz trudne chwile w życiu lub masz jakiś problem? N=1120

Wykres 59. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 60. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 61. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 62. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 64. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 65. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 66. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Mikołów, województwie śląskim i całej Polsce w 2022 roku

Wykres 67. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 68. Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury "Niebieskie Karty" w latach 2021-2023

Wykres 69. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Mikołów na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 70. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2021-2023

Wykres 71. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 72. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 73. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2023

Wykres 74. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Wykres 75. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2021-2023 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Uzasadnienie do uchwały Nr

Rady Miejskiej Mikołowa

z dnia 2024 r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem wypełniającym obowiązek zawarty w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Strategia ma na celu podniesienie jakości życia mieszkańców oraz aktywnego ich uczestnictwa w kooperacji z instytucjami i stowarzyszeniami w oparciu o różnego rodzaju programy. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Z uwagi na powyższe przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.